

RMK. I.

37

De Casp. Heltai.

Böd Peter Magyar Athenas. pag. 105.

Seiverts Nachrichten von Siebenbürgischen
Gelehrten. pag. 150.

Kaprinai Hungaria Diplomatica tem.
poribus Matthias de Hungar. Part 1. p. 9.

U5

II

31

Dono gratioso. Rsmu. Dni
Michaelis Orosz Reutoris de
Seminariu. Incam. Sapientiarum
1782.

27

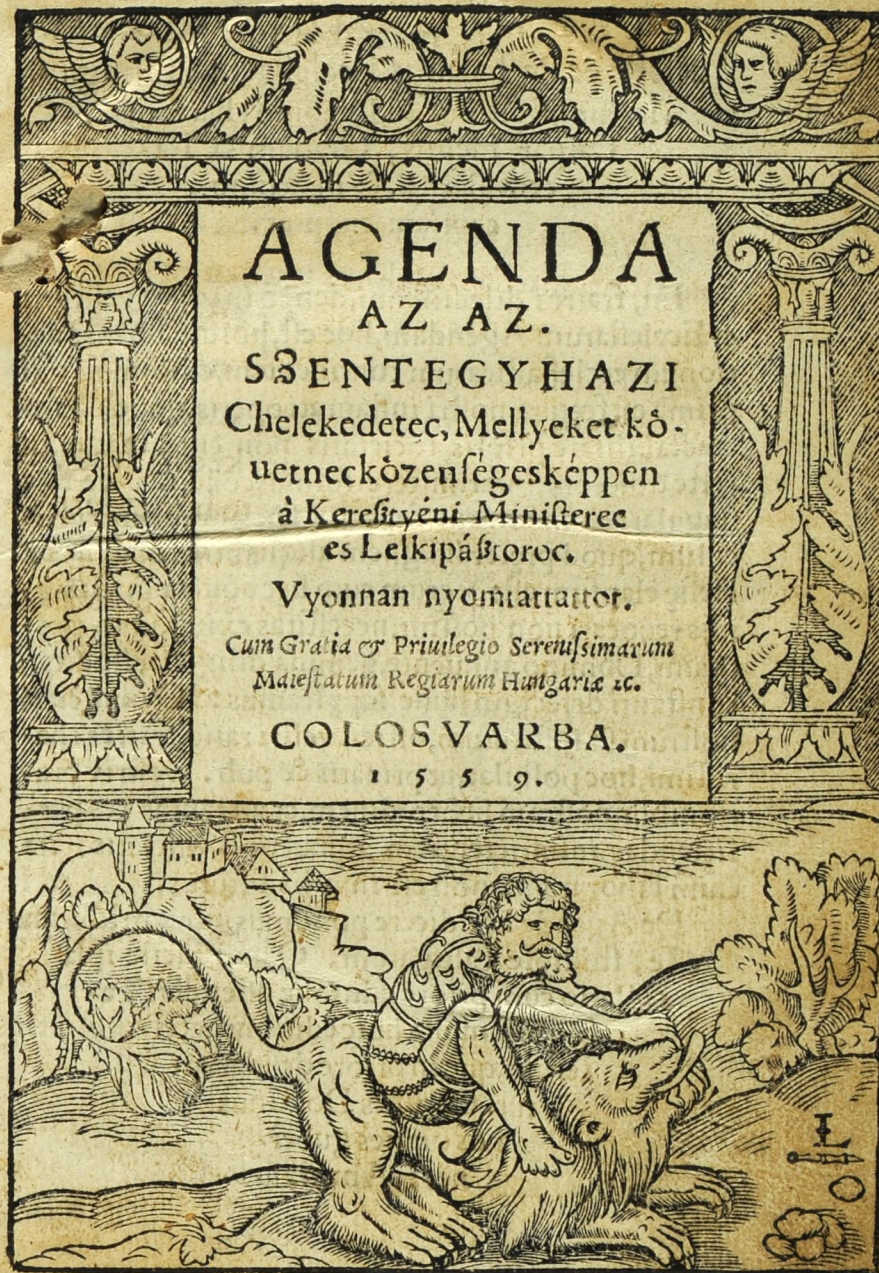
RMK I. 37.

1. péld.

(Hia'nyoz. P. b. 4. lev.)

M. N. MUZLUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növevények

1912. 202. sz.

PIIS ET DEO DILECTIS MI-
nistris & Pastoribus Ecclesiarum Hunga-
ricarum, fratribus in Domino charissimis,
Caspar Heltus, Gratiam & Pa-
cem Christi, Viteq; inno-
centiam exoptat.

En, fratres dilectissimi, denuo in vsum vestrum
et Ecclesiarum Agendam, hoc est, librum formas ac-
tionum ecclesiasticarum continentem, edidimus, qui
prima est foetura nostri instaurati operis, quod ob in-
tractabilitatē prioris societatis non citra magnum
certe dolorem, intermittere fuimus coacti. Nec sine
singulari commotione supputo sex annorum curri-
culum, quod præter insignem aliquam utilitatem Ec-
clesiæ elapsus est: Verum cum hæc amissa querimo-
nijs reuocari non possint, necessitas exigit, ut in pos-
terum, Domino annuente, gemina diligentia, studioq;
constanti defectum hunc suppleamus: Quod cum
nostrum sit institutum, officij vestri ratio, fratres cha-
rissimi, hoc postulat, ut priuatis & pub. vestris ora-
tionibus nostram hebetudinem, et ad tantas res per-
ficiendas insufficientiam adiueris & fulciatis. ita
enim labor noster non est inutilis futurus.

De Agenda hoc dicere possumus, nouum librum
esse, studiose castigatum, Quod facile ipsa
collatio cum priore editione ostendet: Ta-
ceo, quod multa huic editioni acces-
serunt, quæ in priore desideran-
tur. Christus Dominus
nos omnes guber-
net: Amen.

2

A KERESZTYÉN LEL-
KIPASZTOROKNAC, ES AZ
Szentegyház Szolgainac, az atya WR
Istennec kegyelmességet es békef-
séget, à mi WRunc Chris-
tus Iesusnac általa.

Istenbe szerelmes atyámfiai, Régi köz be-
széd, művel hogy kichí dolgotc egyenefségből
meg őregbülne, Es nagy dolgotc egyenett-
lenségből meg külsőbbülne. A mindennapi
késértésből bizonságot vesűnc, hogy è köz-
beszéd igaz, nem chac à közenséges è világi
életbe: hanem à Szentegyházbeli chelekedé-
tőkben is à keresztyénec közet, hollot semmi
dolog olyan kárt nem tesen mint az egye-
nettlenység, mind à tudománba, s mind az e-
gyházbeli chelekedetőkbe, es à sinettlen heá-
ba valo külembödzés az egyházi rédtartásba.

Ennec okaért olly igen nagy szeretettel
es forgalmatossággal inti Szent Pál à keresz-
tyén tanítókat, Hogy efféle meréséget elá-
uoztassac, mellyből ennye soc külembösegec
a z es vál-

hanem birni es vvralkodni. Mert az igaz tanito, a hivv lelkipástor es predicator, ki a Christus Iesus neuét, es az ő kegyelmességét hiuen es álhattatofson predicallya, es a bentségöket igazan, es igaz böchülettel ostogatya es solgáltattya, ez minden horába hatalmas es gyözedelmes király, es vvralkodo Wr, kinec birodalma vagy on az ördegen es annach hatalmas orságan. Effele lelki pástor minden horába kárt tesen az ördög nec, a Christus Iesus ellenfégene, es a mi Wr ne Christus Iesusnac orságát épiti, es sinettlen öregbiti. Minec okaért is a benc Lélec, a Soltárnac hatuan nyoltadic résébe, az Apostalokat, es a keresztényen tanítókat, kic az WR Istennec Igeiét hiuen predicallyac, Királlyoknak hiya es neuézi.

Ennec felötte, a iámbor Lelki pástor, es a hivv tanito minden horába őrt ál a seregec Wránac Istennének seregébe, sinettlen vigyáz, meg őltalmazza es meg szabadittya az ő conduifsellésére bizot Christus Iesusnac iuhotskait, az ördög nec minden álnakfáigi, lesfelködési, es minden ő erös ostromláfi ellen.

Ezzekből tessic, berelmes attyámfiat, hogy ez

4
gy ez è tist, plebanofság, Lelkipástorág, predicatorfág 2c, nem hiuolkodás, nem chufffág auagy valami iatékodás: Hanem nagy es regzet tist, es igen gondos vittéség: Minec okaért is a benc Pál Apostal az ő hivv tanitványát, a Timotheus pispeket a Christus Iesusnac vittézene, hiia. De keuelsen gondolylac meg a Lelki pástoroc, plebanoloc es predicatoroc közzül az ő tistek nec méltóságát es terhös völtát, főképpen kedigazzoc közet, kic Romától sügnec: Mert ezzec az ő pástorfágokat nem itilie lelkek nec conduifsellésene: hanem Messe mondasba, es egyéb heia-ba valo pepechelésekbe foglalattosoc, es minden conduifselléssec erre vagy on, hogy a dézmát, bor búzat 2c, kárnélkül begyüthelséc.

Miezokaért, berelmes attyámfiat, kic az WR Christus Iesus solgai vagy unc, ne keufúc è tudattlan es halaadattlan embereket, es meg ne vtállyc a mi tistinket, es az benc egyháznac solgálttyát: Hanem valóba tudgyuc es hidgyuc, hogy minden Istennec igéie berént elrendelt pástorfág, még egy kichin falútskában is, az élő Istennec haza es palotáia, melly-

mellyekbe az Isten, es nagy soc ezzer Angyaloc laknac, kic a segény pástorokat, es minden együgyű keresztyéneket óltalmazzac, es ezzec a segény lelkipástoroknac társai, Míképpen Szent Pál Apostal mondgya, a Sidóknac írt Leuelénec tizenkettődícsébe: Tű, vgy mond, kic az Euangeliomot halgattyátoc, es vésítet, a Sionnac hegyére mentetec, es az élő Istenec várofsába, a mennyei Ierusalembe, es soc ezer Angyaloknac seregébe.

Bizonyáual ezokaért nagy örömmünknek kellene lenni minékünk, valamenéser aít hallyuc, hogy valamelly város, auagy falu vőtte az Christus Iesusnac Euangeliomát, es hogy elhaylot a hamis tudománytól, es a tévelygéseket es a báluány imádásokat ki irtotta es elpusztította, Az igaz Isteni tiszteleteket kedig külsőképpen is helyére hosta, es mindeneket az WR Iesus Christushnac mondásza es szerzése szerint elrendelte. Annac felőtte, hogy a szentségöket, tudni illic a Keresztiséget, az WR Testamentomát, es az ódozatot tístan, minden véték nélkül, a Christus Iesus szerzése szerint, szolgáltattya.

Melly igen felmagasztallya a Szent David kiraly

5
kiraly es propheta az illyen iól elrendelt egyházokat, mellyec meg vtałuán a hazukfagot, a mennyei tudománt, az WR Istennec igazságát követic: Mert így íól felőlec a Soltárnac nyoltsuan negyedic résébe: Melly igen szerelmettesec, vgy mond, es melly igen gyönyörűségessac a te Szent haylékid, seregök nec Wra: Mind testem s mind Lelkem örüedez nagy öremmel, miuel hogy halgathattam a te Szent igidet.

Gondollyuc meg, szerelmes atyámfiai, es vegyűc esűnkbe, melly nagy dolgokat chelekődgyéc ott az Isten, (míképpen nyiluan vagon az Apostaloknac chelekedetekről írt könnyuébe) ahol szentegyházac, auagy keresztyéni gyülekezetec, auagy keresztyéni Lelkipastorlagoc építettetnec, es ahol vagon az ő Szent igéic, es a Christus Iesusnac Szent Neue hirdetettic, auagy az Euangeliom predicáltattic, Ismet valahól a szentlégec igazzan es a mi WRunc Christus Iesusnac szerzése szerint szolgáltatnac. Az ollyan helyen, es az ollyan cheleködetben az WR Isten őmaga ielen vagon, es a Szent Lélec ereiénece általa cheleködic, a mennyország ott meg nyilic, az ő mindenhat-

denhatóságát chodatételnek általa meg
mútattya, Az ő Szent bölcheiségének aiándé-
kit oltogattya, a nyelueknek értelmét adgya,
az Euangelionnac bátorságos predicálása-
ual es annac gyűmölches előmentéue egyet-
be: Meg ségyenyíti az ördögöt: Es a Sente-
gyházakat, a predicálósekeket, es a tellyes
mennyet házi Sertartásra hozza, miképpen
az irás is a keresztyéni Lelki pástoro-
kat ház-
gonduisseldieknek, az az, Lelki es men-
nyeikénheknek szolgáltatoinac neuezzi es hiya.

Most ez vtolso gonosz időbe keues böchü-
letbe vagyon a Ministerium, es nagy vtala-
toságba vadnac a plebanoságoc, predi-
álósekek a ségény keresztyéni tanítóckal, es a ta-
nulockal egyetembe. Mert mind a feiedelmec-
s mind a nemes vvrac, a polgari rendekkel e-
gyetembe, semmire keuesb gondot nem vis-
selenec, mint a Sentséges Istennek Ministeriu-
mára. Mi ocka ennek? Ez, műuel hogy nem
tudgyác a nac szükség es drágalátos voltát, es
né tudgyác, quam suavis sit Dominus. Mert
ha az WR Istennek igeiének az ő idesuoltát,
es hatthatto ereiét meg kóstitác es meg er-
zettéc volna, nyiluan nem volnának ollyá la-
kado

6
kado sűuel a Ministeriumhoz, hanem sűuec
lángolna keresztyéni buzgosággal es szeretet-
tel a templomokhoz, predicálósekekhez, ple-
banoságokhoz, predicatoriákhoz es a
scolákhoz. Hollo iól tudgyác, hogy az Isten
fia az ő Szent igeiének predicállása felől est
mondgya, Chac egy dolog szükség: ez az egy-
etlen egy szükséges dolog, az WR Isten Ige-
iének meg tanulása, Luc. 10.

Es minnyaián a Szent Apastaloc kiualtkép-
pen chac arra igyeköstenec, hogy szerinserte
az orságokba, tartományokba, városokba,
es falukba plebanoságokat, az az, Lelkipas-
toroságokat, Serebhetnénc.

Szent Pál Apastal nagy szorgalmatossá-
gal harminthyölté estendeig forgot a minis-
teriumba, es Tyberius Chasártólfogua mind
a kegyetlen Nero Chasárig minden hivv-
séggel predicállotta az WR Istennek igeiét,
a Christus Iesusnac igaz ismeretit, es soha et-
től el nem távozot, noha sántalan soc nyaua-
lyakat es nyomorúságokat szenvedni kellett
mellete: Mert Szent Pál meg kóstitolta vala,
Quam suavis sit Dominus, melly igen drá-
gátos dolog volna az WR nac igaz ismereti,
b 2 melly

melly chac ebből è tudománybol támad.

Szent Iános Euangelista is hatuán egész estendeig predicálotta à mi WRunc Christus Iesusnac Euangeliomat, es hiuen eliart az ő tistibe es lelki pastorfagba,

De nem chac ezzec, hanem minnyáian à töb Apastalokis ezzeckel egyetembe egyaránt tanítottac est è tudománt, à Szent Euangeliomot. Mert chac ebbe vólt minden keduec es minden gyönyörűség.

Ennec okaért, Szerelmes atyámfiai, Ne botránozzunc meg ebbe, műuel hogy à dúfoc es è világnac nagyob része meg vtállyac az Ministeriumot, es az WR Istennec együgyű igéiét, Ne, Szerelmes atyámfiai, Mert velőni indult è vac villág. Ne ségyellyűc est è tudománt, es annac rendelésit, mellyeket bizonyal tudgyuc, hogy à mi WRunc Christus Iesusnac rendelési. Ne gondollyunc aual, hogy ezzeknec nagy dühöséggel ellene támadnac az őrdögöl meg búelt baiolt képmutatóc, es kárhóstattyac vgy mint vyonnan találtatokat. Bizonyáual est elhidgyűc, hogy az Isten velűnc leszen, es az ő elkezdet dolgat végre vísi, Es à iól elrendelt Plebanofsagokat, es

7
kat, es Szentégházakat, Scolákat, vgy mint az ő Szerelmes Saláfit es házait kegyelmelsé megtartya es meg oltalmazza, Mert ő őrizi azokat.

A képmutatóknac kedig, es mind az egyeb Istenteléneknec kárhóstattassa, kie à mi WRunc Christus Iesusnac, es az ő igazságáual ellenkődne, melly heiába valo legyen, immár régen meg ielentöttet, à Soltárnac nyolctuán harmadic részébe, hollot est mondgya Szent Dáuid: Meg pirulnac es őrdöcken őrdöckè meg haborodnac, Meg ségyenyűlnec es eluešnec: eképpen ismeric meg, hogy te vagy, es hogy WR à te neued: es hogy te chac egyedűl, mondom chac te egyedűl vagy felséges minden földön.

Az őrdöc mindenhatto áldot WR Isten miképpen elkezdette az ő áldot Szent fianac, à mi WRunc Christus Iesusnac meg dűchóitèsét, azzonképpen is végre vidgye, es tarchon meg minket minden seplőnűkül az ő Solgalattyába, es oltalmazzon az őrdögne minde dühösége ellen, hogy à mi Ministeriűnac általa az ő neue Szenteltèséc: Kinec adaséc mind à tistèség es dühöség, mind őrdöcken őrdöckè, Amen. b 3 ES-

ESZTENDŐNEC ALTA-

la elrendelt Innepec.

IANVARIVSBA. Az az, Bodog asszon ha

Kis karáchon napia. (uaban.

Vizkerest napia.

Szent Pál meg térésénec napia.

FEBRVARIVSBA. Böyt e'ő hauaban.

Sűz Marianac beuatásnac napia.

Szent Mátyás Apasztal napia.

MARTIVSBA. Böyt más hauaban.

A mi WRunc Christus Iesus fogantatásánac napia.

APRILISBA. Szent György hauaban.

Nagy pintec.

Hufuét napia.

hufuét hetfő.

hufuét ked.

MAIVSBA. Pinkest hauaban.

Szent Philep es Iacab Apasztaloknac napia.

Aldozo napia.

IVNIVSBA. Szent Iuan hauaban.

Pin-

Pinkest napia.

Pinkest hetfő.

Pinkest ked.

Keresztelő Szent Ianos napia.

Szent Peter es Szent Pál Apasztaloknac napia.

IVLIVSBA. Szent Iacab hauaban.

Szent Maria Ersebet meg látogatásánac napia.

Szent Magdalna asszony napia.

Szent Iacab Apasztal napia.

A mi WRunc Christus Iesusnac sine változásánac napia.

AVGVSTVSBA. Kis asszon hauaban.

Szent Birtalan Apasztal napia.

Keresztelő Szent Ianos földtelénec napia.

SEPTEMBERBE. Szent Mihál hauaban.

Szent Máthé Apasztal es Euangelista napia.

Szent Mihál es mind a Szent Angyaloknac napia.

OCTOBERBE. Mind Szent hauaban.

Szent Simon es Iuda Apasztaloknac napia.

NOVEMBERBE. Szent Andras hana.

Mint

Mind Szenteknek auagy à közénfeges an-
nya Szentegyháznak napia.
Szent Andras Apostalnac napia.

DECEMBERBE. Az az, Karachon hauába.

Szent Thamas Apostalnac napia.

Karátson napia.

Szent István napia.

Szent Iános Apostal es Euangelista napia.

Es ebédőnec általa minden vasárnapoc.

A KERESZ-

9
A KERESZTELES
NEC MODGYA A-
uagy Rendj.

ELőser kerdye meg à Minister a Komákat, Miert hostac à
gyermeket. Es minec vtáma felelnec, műuel hogy keresztelni
hostác, Kêrdgye meg őket à newról, kinec akaryiác keresztelni.
Annac vtáma eképpen slyitsa őket.

Miert hogy berelmetec ide hosta è gyer-
metsket, hogy meg keresztelte sęc, es az Sën-
tegyháznak társosagába beuétette sęc: Hal-
lyuc meg az WRnac Igeiéből, minemű bö-
chületbe legyenec à mi WRunc Istennünk-
nél à gyermetskęc, Es minemű gondgya le-
gyen à Christus Iesusnac ő róloc.

Eképpen ír Sënt Márc Euangelista, az ő
Euangelionánac tizedic Rêsebe.

Az időbe hoznac vala Iesushoz gyer-
metskéket, hogy illetné azzokat. A tanitua-
nyoc kedig meg feddic vala azzokat, à kic o-
da hozzác vala: Mellyet mikor Iesus látot
vólna, meg haraguéc, es monda nekic: Had-
gyátoc à gyermetskéket én hozzám ióni, es
meg ne tiltátoc őket: Mert illyeténéké az Is-

A tennec

tennec orsága. Bizony mondom tünctec:
Valaki nem veendi az Isténec orságot, mint
é gyermetske, semmiképpen abba be nem
mehet. Es minéc vtánna meg ölelgete volna
öket, kezeit reaioc vetuén meg álda öket.

Szent Mathe Euangelista kedig az ő E-
uangelionanac tizennyólsadic részébe ekép-
pen ír: Az időben menénec à tanituanyoc
Iesushoz, es mondanac: Kichoda legnagyobb
à mennyeknec orságába? Es hozza hiuán Ie-
sus egy gyermetsket, kezeparánt közzetec
meg álatá, es monda: Bizony mondom tün-
ctec, Hanemha meg tértéc, es lészec mint
im é gyermetskéc, be nem mehettec menny-
eknec orságába. A ki magát ezokaért meg
alázza mint é gyermek: ez legnagyobb mény-
eknec orságába. Es à ki ilyen gyermeket fel
uesen, én neuembec: ez engemet vesen fel. Es
à ki meg botrankosztat egyet é kisdedec köz-
zül, kic én bennem hisnec, ennec iob volna,
hogy egy molomkövet kötnénec nyakára, es
à tengernek mélségébe vetnéc. Meg lálsátoc,
hogy valakit é kichinéc közzül meg ne vtál-
lyatoc. Mert mondom tünctec, Ezeknec
Angyali az én atyámnac sinét nézic mindé-
kor men-

10
kor mennyekben. Mert az embernek fia erre
iöt, hogy iduezitse aßt, à mi elueset völt.

Ezzec é mondasoc nyiluan ést ielentic,
hogy à gyermetskéc Istennec keduébe vad-
nac, es hogy öket szereti, müuel hogy önékic
örizetekre Angyalokat szerzet, es azzoknac
meg hatta, hogy meg óltalmazzac öket.

De az WR Isten szereti à gyermetskék
nem az ő ártatlanfágokért, auagy büntelen-
völtokért: Mert miképpé minden ember, az-
zonképen ökis Adamnac esetitolfogua bün-
be fogantatnac es sülettetnec, Es miképen
Szent Pál mondgya, Természet szerint harag-
nac fia: hanem az Isten kegyelmes hozzáioc,
es szereti öket, Miert hogy ő teremtet állati,
Es könyörül raytoc látuan az ő veszedelme-
ket es nyauallyáiokat, mellybe az eredet bün-
nec általa estenec, Es kegyelmessen kiuánnya
öket meg szabadítani à nagy veszedelemből es
kárhozzatból, az ő szerelmes fiánac à mi W-
Runc Christus Iesusnac általa: Ki halálra ad-
ta önen magát, nem chac az öreg emberek-
ért, hanem à gyermekekért is, hogy az örök
kárhozzatból meg szabaduluán úduezülénec
mind öröcken öröcké.

A 2

Minne-

Minnece okaért, szerelmes keresztyénec, folyamunc à mi Wrunc Istennünkhez, búzgo-
fágos hitből es szeretetből, es imadlagunkbá
aianlyuc è gyermetsket önéki, könyöröguén,
hogy az ő egyettlen egy fiaért, à mi Wrunc
Christus Iesusért, ki önenmagát halálra adta
à gyermetskekért, adgyon igaz hitet önéki,
az ő szent Lelkénec általa, hogy az ő keresztsé-
gét hasznosson es idűességesen vehesse fel, es
abba állhattatosszon meg maradgyon mind
öröcké: Amen.

KÖNYÖRÖGIŰNC AZ
WR ISTENNEC.

Orat. dr. B. 1. 1. 1.

Öröc mindenható WR Isten, à mi W-
Runc Christus Iesusnac szent attya: Könyör-
gűnc tenéked è te szolgadért: (auagy, E te szolgál-
eanyodért) N. N, melly à te keresztségedet
kéri, es à te öröckè valo iokeduedet è lelki szű-
lettésénec általa keuánnya: hozzád fogadg-
yad őtet, WRam Isten: Es miképpen meg
mondottad: Kéryietec, Es vesítec: keresztec,
Es meg talallyatoc: Zörgesetec, Es meg nyi-
tattic tűnktec: Azonképpen nyútlad immár
à te iódat ennec kérénc: Nyisd meg az aytód
ennec

ennece zörgetőnec, hogy az öröckè valo ál-
dást è menyeyi feredőnec általa meg nyerie,
es à te aiándéknac meg ígirt öröckè valo
országát vegye, A mi Wrunc Christus Iesus-
nac általa. Amen. ✕

ISMET KÖNYÖREGIŰNC
AZ WR ISTENNEC.

Öröc mindenható attya WR Isten, Ké-
rűnc tegedet à te szent fiadért, à mi WRunc
Christus Iesusért, Bochasd el à te szent Lelke-
det, hogy à te szűmélyedre teremtet nemes á-
latodnac szűűet meg vilagosítsa, es nemzend
benne igas hittet, szeretettet es engedelmesse-
get, hogy à gonosz pokolbeli ördögnek, à test-
nec es è világnac ellene állhassó, tenéked szent-
séges élő templomma lehessen. Adgyad, ho-
gy meg vtállyà à bünt, es à pokolbeli ördög-
nec minden fertelmes esztekélésit: Tegedet
kedig, öröc WR Isten, félyé, tisztellyen es szűűe
szerént szeressen, A te szent fiaddal, à mi WRunc
Christus Iesusal, es à szent Léleckel egyetébe,
Mind öröcken öröckè, Amen.

A 3 TOVAB-

TOVABBA KÖNYÖRE-
GIŰNC AZ WR ISTENNEC.

Öröc mindenható WR Isten, Ki az öz-
zön viznec általa, à te kemény ítélted szerént,
à hitetlő világot elkarhoztad, es à hív Noet
nyoltad magával, à te nagy irgalmasságot
szerént meg tartottad, Es à meg keményült
Pharaót, mind az ő népével egyetembe, à ve-
res tengerbe elűztetted, Es à te népedet szá-
razon által vitted, Mellyel è te szentleges Ke-
resztégedet iduendőre iedzeted: Es ki à te
szent hadnac, à mi WRunc Iesus Christusnac
általa à Iordant, es minden vizeket, szentleges
viz özönné, es à bűnnec kazdag elmossoiáua
szentölted es szerzötted: Kérűnc tégedet v-
gyan azzon à te meg mondhattatlan irgal-
masságodnac általa, hogy à te szolgáládra. N.
(auagy, é szolgálaleanyodra. N.) kegyelmes bö-
meiddel tekints, es ötet Lelkébe igaz hittel
meg aiándékozzad, hogy è szentleges viz öz-
zönnec általa elmeriteséc, es fenékre vittetef-
séc, mind az, valami Adamtól ő rayta vagyó,
(ha à keresztelkedő öröc ember leendő, mondgya à
Minister ez igiket is: Es à mit ő maga miuelt es hoz-
za tő) Es à hittetlennec közzül kiualasztatua
à kereszt-

12
à keresztényeknek szent bárkaiokba szárazzon
meg maradgyon: szűvébe minden időbe buz-
go legyen: te benned való reménységnek általa
vig legyen, hogy minden hív keresztényec-
kel à meg ígirt öröc életet meg nyerhesse, à
mi WRunc Christus Iesusnac általa: Amen.

Itt à Minister terdre esűen à kömmackal
egyetembe imádkozzéc à Mi attyanc-
kalz.

X Mi attyanc, ki vagy mennyekben.

Szenteltetséc te Neued.

Iőyen te országot.

Legyen te akaratod, miképpen menny-
ben, azzonképpen földön is.

Mi mindennapi kenyerinket adgyad
nekűnc ma.

Es bochásd med minékűnc vétkeinket,
Miképpen miis meg bochatunc ellenűnc vé-
tetteknek.

Es ne vidgy minket kéfértetbe.

De szabadits à Gonosztól.

Mert tiyed az ország, à hatalom, es à dű-
chölég mind öröcken öröckè: Amen.

Annacvránna à Minister szólúan à kom-
máknac ekeppen inise öket.

Serelmes

Sterelmes atyámfiai, kic è kereszteleésbe
ielen vattoc, es à gyermetskenec képébe felel-
tec, Inttlec tûteket, hogy è gyermetskere gon-
dot visellyetec: mert tistetec berént tartos-
toc vele. Hogy ha nyauallyas idõnec elõtte
árual lenne, minec elõtte ockaságauál élhet-
ne, tehát tû bõrgalmattosson es hivvségel ta-
nitfátoc.

Elõször, A tíz parancholattrá, Mellyekbõl
meg ismerhesse az WR Istennec akarattyát,
Es az õ gyarlo tvrmészeténec miuólrát.

Másodszor, A hitnec ágaira, Hogy meg
ismerhesse az Isténec kegyelmes vóltát, mel-
lyet mihozzánc, es az egész emberi nemzet-
höz, meg ielentõtte, à mi WRunc Christus
Iesusnac általa.

Harmadszor tanitfátoc az imadságra, à Mi
attyánkra, Es minden iduósséges dolgokra.

Touabba tellyes életetekbe, tehetfégtéc
berént, intfétéc Istennes es keresztyéni élettre:
fõképpen ha láttýátoc, hogy è fogadásoknac,
mellyeket tû it õ képébe fogattoc, meg nem
ál, es eleget nem tesen: hanem Istentelen es
gonofságos életbe foglallya magát: Mellytõl
óltalmazzon minket minnyáian az atya
minden-

13
mindenhatto WR Isten, az õ bent Lelkénec
általa: Amen.

Az vran bemenuén à templomba à Mi-
nister est mondgya.

X Az WR Isten õrizze à te bemenéfedet es
kiménéledet mostantól fogua mind öröcken
öröckè: Amen.

A KERESZTSEG.

A kereszteleő víznel kerdgye meg à Mi-
nister à komákat, est monduán.

Kéuányátokè hogy è gyermetske, à bent
keresztégnek általa, meg szabadullyon az õ
vèle búletet vésedelembõl, es vyonnán sálet-
telséc, es à mennyej örökségbe beiktettesec?

Felüllyenec à komác.

Kéuánnyc.

Ísmet kerdgye à Minister õket.

Fogattokè aít à gyermetskenec kéfél e,
hogy az Istennec akarattyából es segítségé-
bõl ellene ál az ördögnec, minden õ cheleke-
detinec, es igyeközetinec?

Felüllyenec à komác.

Fogadgyuc.

B

Ísmet

Ismet kérdgye a Minister öket.
Fogattoké aít, hogy az Istennec segitsé-
géuel ellene ál è Világnac, es annac minden
keuélféginac?

Felellyenec a Komác.

Fogadgyuc.

Ismet kérdgye a Minister öket.

Fogattoké aítis, hogy az Isténec segitsé-
géuel ellene ál az ő testénec minden gonos
kéuánfáginac es indulatinac?

Felellyenec a komác.

Fogadgyuc.

Touabba kérdgye a Minister az Komakat.

A mi WRunc Christus Iesus, è szentfé-
nec szerzdie est mondgya: Valaki hisen, es
meg keresztelekődic, ez üdüdzzül: Kérdlec ezo-
kaért. N. Hiszse Istenbe, Mindenható Attyá-
ba, Mennynec es földnec teremteiebe?

Felellyenec a Komác.

Hiszse.

A Minister ismet kérdgye.

Hiszse Iesus Christus ba, ő egyetlén egy
Fiaba, mi WRunkba: Ki fogantattéc szent Lé-
lektől:

14
lektől: Születéc szüz Mariától: Kénzatéc Pon-
tius Pilatusnac alatta: Meg feszítetéc: Meg hala:
Eltemetetéc: Szála Pocklockra: Harmadnap
Hallotaiból Feltámadá: Méne Mennyekebe:
Vl az Atya Isténec lóbián: Onnan leszen iö-
uendő itilni Eleueneket es Hóltakat?

Felellyenec a Komác.

Hiszse.

A Minister ismet kérdgye.

Hiszse szent Lélekbe?

Felellyenec a Komác.

Hiszse.

A Minister ismet kérdgye.

Hiszse a köréstyeni közenséges Egyhá-
zat, Szenteknec egyességét: Bünnec bochanat
tyát: Testnec feltámadását: Es az örök életet?

Felellyenec a Komác.

Hiszse.

Annac vtánna kérdgye a minister.

N. Akarise meg keresztelekődni?

Felellyenec a Komác.

Akaroc.

Ennec vtánna a Minister kereszteleuén a
gyermeket est mondgya.

B 2

N. En

N. En keresteltec tégedet, Aryánac, es
Fiunac, es Szent Léleknek nevébe.

orac. 1. 2. 3. B. Touabba így imádkozz a Minifter.
Az örök mindenható WR Isten, a mi W-
Runc Christus Iesusnac Szent Arya, ki tégedet
viznek es a Szent Léleknek általa vyőnan bűlt,
es minden bűnedet meg bocháta, meg őref-
sítsen tégedet az ő kegyelmességének aiande-
kinac általa, hogy mind testedbe, s mind lel-
kedbe felneuekedgyél, es az vy es Szentféges
életbe öregbedgyél. hogy te általad, es mi ál-
talunc, es mind a keresztényekneknek általa az ő
Szent néve mindenűt es mindenkoron Szent-
teltség, es az ő országát teryiedgyen, es öreg-
bedgyél, a mi WRunc Christus Iesusnac álta-
la: Amen.

BENEDICTIO.

Aldgyon meg tégedet az atya WR Isten:
Örizzen meg tégedet a Fiu Isten:

Szenteljen meg a Szent Lélek WR Isten ez
igaz hitben, hogy ennek általa a mennyei bo-
doglágnac örökséget vehessed es birhalsad,
mind öröcken öröcké, Vgy Legyen.

Az WRnac békeisége legyen
veled mind öröcké: Amen.

A GYER-

A GYERMEC A GYBELI

Afőnyialatnac a keresztényi gyű-
lekozásbe való beaianlása.

A Minifter kérdgye az afőnyialattól,
ha nala a gyermek, auagy megholt. Ha
nala veyon, es meg nem holt: tahat eké-
pen főllyon neki.

Keresztényi afőnyialat, Gondold meg,
es ved esedbe a te alapatódnac miuóltad. Ne
vélyyed azt, miuel hogy ennye időtől fogva
ben üttél, es meg tartostattad magadat, es
immár itt ielen vagy, hogy ayitatos imádsá-
gal es áldással, a keresztényi gyűlekezésbe be-
aianlattosál: hogy ennek elötte az WR Isten-
nek haragiába, auagy átkába löttél volna, a te
gyermec bűlésednek miatta: est ne vélyyed, se
hidgyed. Mert ot hon házadnális mind te,
s mind gyermeked, az Istennek szeretetibe es
kegyelmességébe vóltatoc. Es az ő Szent áldo-
málsából löttél gyümölkhező, es bűlted e mag-
zatod e világra.

Mert eképpen vagon meg iruan az WR-
nac irásában, Mosesnac első könyvének ne-
gyuenkilentéedic Réseben: A te atyádnac. If.

B 3

tenné-

tennétől vgy, mond, vagy on à te segitséged.
Es à mindenhattótól áldottattál meg, áldással
onnan fellyül az egből. áldással az alat valo
mélsegből, emőknec es méhnec ádátsául.

Ilnet elst mondgya sent Pal Apostal, Ti-
motheus pispék nec irt Leuelénec másodic
Részébe: Az Adam meg nem chaltkozot: ha-
nem az assonyalat, melly vétkeisé lőt az WR
parancholatyanac meg seggésébe: De mind
ez által űduőzzula gyermek sűlésnec általa,
ha álhatattos marad a hidbe, à keresztényi se-
retetbe, à sentiség es à tista életbe.

Nagy vigasztalás ez, hogy à gyermek sűlő
assonyialatoc az Istennec áldomásából ter-
hessec lesnec, es gyermekőket sűlnec, es hogy
ez az ő chelekődetec es munkaioc űduőssé-
gessec.

Minec okaért, te keresztényi assonyialat,
ismerd meg à te kegyelmes Istennednec az ő
iouóltat, es adgy halat őneki, es magadat
mind gyermekeltől aianlyad őneki, es ayita-
tos sűuel keryied, miért hogy az őrdőgnec
dűhősege, es è világnac gonofsagos volta
olly igen nagy, hogy ő az ő ereienec általa
meg őltalmazzon, vezérlyen, taplállyon es az
őrdőc élettre igazgasson. En-

16
Ennec vtánna sorgalmattosképpé igye-
közzel erre, hogy à te életedet az WRnac a-
karattya szerént rendellyed, es minden te vta-
idban ötet fellyed: Gondot is viselly magzat-
tadról, hogy asst az WRnac félelmébe es se-
retetibe felneuellyed, hogy álhasson à foga-
dasoknac, mellyeket az ő keresstiségébe WRa
Isténénec fogadot: Mert igy leszen annac ke-
gyelmésege es áldomása tú raytatoc, Miké-
pen sent Dauid Király es propheta à Soltar
könyvnec, sűaz huszonnyltadic részébe mond-
gya.

Bodogoc minnyáian, kic az WRat félic:
es à kic az ő vtain iárnac.

Mikor kezeidnec munkaia vtán élst, bo-
dog vagy, Es iól vagy on dolgoz.

A te feleséged ollyan leszen mind à termő
sűllyőrd à te házadnac falaikőzet: à te mag-
zatid kedig mind az olayfáknac fiatal à te
astalod környül.

Imè, Igy áldattic meg az ember, à ki az
WRat féli.

Meg áldgyon tégedet az WR Sionból,
hogy lathassad házadnac iauait tellyes éle-
tetbe:

Es ho-

Es hogy láthassad gyermekidnec gyer-
mekit: es az annya szentegyháznac békelseget
Amen, vgy Legyen.

IMADSAG.

Könyörögiúnc az WR Istennek.

WR Isten, mi mennyei szerelmes szent at-
tyánc, Ki parancholtad volt Moysesnéc à te
szolgádnac általa, Hogy valamelly asszonyá-
lat férfit nagy leánzó magzatot szülessen, bi-
zonyos időnec vtánna à templomba beui-
tettetés: Kérünk tégedet à te szerelmes szent
fiadert, à mi WRuc Christus Iesusert, hogy è te
szolgáloleányodat, mellyet most à te keresztyé-
ni gyülekezettödnec helyére beuiszunc, meg
áldgyad, mind az ő méhénec gyümölcsével
egyetembe, Hogy tellyes életébe te benned
bizzéc, tégedet szeressen es dichöitsen, Es ez
árnyéc világból kimulástinac vtánna, à men-
nyei bodogságnac templommába vittetef-
féc: Vgyan azzon te szent fiadnac, à mi W-
Runc Christus Iesusnac általa: Ki te veled él
es WRalkodic à szent Léleknec egyességebe,
mind öröcken öröcke. Amen.

INTRO-

INTRODVCTIO.

17
Íőybe Istennek áldot leánnya, à keresztyé-
ni gyülekezettödnec kezenféges helyére, Es i-
madgyad es tisztellyed közbejáródat, à mi W-
runc Christus Iesus, ki bizony Isten s'ember:
hogy ő tégedet minden vtaidba meg őriz-
zen, es minden gonosztól meg őltalmazzon:
Amen.

HA KEDIG NINTSEN A

Gyermec az asszonyálatnál, hanem à ke-
reszfégnec vtánna meg holt: tehát ekép-
pen szollyon, tanítuán, intuén es vigasztal-
uán őiet.

Istenbe szerelmes attyámfia, Ved esedbe
es gondold meg à te alapatodnac miuoltát:
Hogy fogattál volt magzatot à te méhedbe,
es szültet ált è világra, ez nem történekből löt,
hanem à mindenható WR Istennek jó aka-
ratyából es áldomásából. Mert ő teremttötte
az emberi természetet, es à házasságnac kö-
zeshódásit meg áldotta, Monduán: Neue-
kődgyetec, es szaporodgyatoc. Ez az ige, hat-
ható ige, mellynec ereiének általa lesznek à
házassoc gyümölcshezzöc. Mert így tettét ő
C szent

Szent Istenfégenec, hogy a hazaságnac szö-
plettelen rendiből származzék önéki az ő né-
pe es serege, melly a közenséges keresztyeni
sentegeyház, a senteknec, az az, Az igaz hit-
beliek nec gyülekezete: Melly őtet é földön,
mint a mennyei lelke az Angyaloc menny-
ekben, sinetlén dichirien, felmagasztallyon
es öröcké meg áldgyon. Mellybe ő visszon-
tat, mint egy ékes pallottába, auagy gyönyö-
rűséges templomba lakiéc, Es vele közellye
az ő áldot Istenfégenec iauaid.

Ezokaért ennec az Isten seregenec része
vólt a te magzatod, mellyet é világra bűlted
vólt: es ezzen é végre adta vólt az Isten é vilá-
gra. De ha eist ismet a te haladatlan vóltodért
auagy engedettlenségédért é világból kiűdté:
Auagy nyauallyásnac tunnyaságodért, a-
uagy conduislettéfégedért halála eset, biz-
zony az, hogy Isten seregenec, az annya sent-
egyháznac, nagy kárt törtél, es a te vétke-
d igen nagy.

Ezokaért az WR Isten nec eleybe esuén
panaszkodgyál é te fogyatkozásod es gyar-
lo vóltod felől, es bűned szerént sannyad bán-
nyad vétkeket, es alázd meg magadat ő sent
felségé-

18
felségénec előtté, es ayitattos bűnel könnyö-
reggy önéki, hogy az ő áldot szerető sent fia-
ért, a mi WRunc Christus Iesusért, vétkeket
meg engedgye, es kegyelmessen meg bocha-
sa, Es az ő sent fiahoz való szerelméért harag-
ját elfelejté: es nyilván meg művelni, Mikép-
pen önne magá meg igitte, az ő áldot sent
fiának általa.

E mellet kedig a te vigasztalásod ez, Ho-
gy a miképpen a magzatnac az annya méhé-
ben való fogantattatsa, es é világra való lét-
te auagy bűlettése nem történet, auagy szeréte,
hanem az WR Isten nec dolga, es az ő sent
áldomásánac ereie es hathatósága: azon-
képpen annac é világból való kimúlása, au-
agy halála sem történet, auagy szeréte: hané
a kegyelmes WR Isten nec akarattya.

Mert a gyermetské noha é világ szerént
nyauallyásoc es vralatósoc: De az WR Is-
tennec azzért bűchületben vadnac, kedueli es
kegyelmessé szereti őket, el anyéra hogy a sent
Angyaloknac parancholt, hogy ő szolgál le-
gyenec, es reaioc vigyázzanac: mellyet is i-
gen őremest művelic. Ha ezokaért az WR Is-
ten nec vadnac olly igen nagy szeretetibe, ho-

gy mulhatnának ki è világból az ő ió es kegyelmes akarattyanélkül?

Eképpen vigasztal ezokaért minket mindenűt a ſent irás, melly az WR Istennek Igeie.

Igy ſól a bölch Salolomon Király, az ő predicator könnyuénc harmadíc réſébe, Mindenec; vgy mond, vagyon az ő ideie, Es minden dolognac horaia vagyon, A ſületeſnec ideie vagyon: A meg halláſnac is ideie vagyon.

Igy ſól ſent Iób is, az ő könnyuénc tizennégyedic Réſébe: Az aſíſonnyalattól ſülettöt ember, vgy mond, keűs ideig él, rakua nyauallyáckal. Felneuekődic mint egy virág, es ottan lehűl: Elműlic mint az árnyéc, es nē marad meg. Bizonyos es eltekélet ideie vagyon: Az ő hólnapinac ſáma, WR Iſten, te nálad vagyon. Hattárt vettettél, es tēlt tōttél neki, mellyet ő meg nem hákhattya.

Drágalátos vigéſtalás ez, hogy a keresťyēnc tudgyác, hogy az ő halálóknac napia nem a kegyetlennek nec, ſem valami egyēb teremtet álatnac, ſem az őrdōgnec kezébe vagyon, hanem az WR Iſtennek kezébe: ő iól tudgya

19
tudgya mikor annac ideie, hogy meg kell halnunc. Ezokaért chendēſ es bekēlſēges ſünel engedgyūnc ő neki.

IMADSAG.

Könnýőregiūnc az WR Iſtennek.

Őrdōc mindenható, kegyelmes WR Iſten, Ki az emberi nemzettet a te nagy kegyelmēſēgedből teremtōttet, es a te meg mérhetetlen nagy bōcheſſēgednec általa a te ſōmellyedre ábráſtottad: es a te áldot Iſtenſēgednec iauait ő vele közlōttet: Es mikoron az álnac őrdōgnec eſtekelēſéből a bűnnec általa elueſet es elkárhozzot vōlna, a te meg mondhattattlan nagy irgalmaſſágodból es kegyelmēſēgedből, a te egyettlen egy ſent fiadnac, a mi WRunc Chriſtus Ieſuſnac általa iſmet viſſa váltottat. Kérūnc tégedet vgyan ezzen te ſerelmes ſent fiadnac, a mi WRunc Chriſtus Ieſuſnac általa, légy kegyelmes mihozzānc, es bocháſd meg mindē bűneinket, es a iándēkoz minket a te ſent lelkeddel, kinec eſtekelēſe es ereie által, a te ſent ſeregedben, a keresťyēni gyűlekōzetben, ártatlannul es vétettlennűl élheſűnc, a te ſent Neued.

nec tiszteletére, es Lelkünknek üdvösségére:
Amen.

INTRODVCTIO.

Iőy be Istennek leánnya a szentegyháznak
közenséges helyére. es imádgjad üdvöztő
Istennedet, es hálakat adgyad őnéki, ki őriz-
zen tégedet mostantól fogva mind örökké:
Amen.

A VELEGÉNYEKNEC

Es Mennyaasszonyoknak őszue szen-
teléseknek es meg áldások-
nak módgya,

Mikor a vélegény es a menyasszony a
Minister eleybe időnek a templomba, kér-
gye meg mind ketőnek Neuét: Annac
vtanna így szóltsa a vélegényt.

2. Istenbe szerelmes atyámfia. N. Akarodé
é iámbor szómelt, az N. assont, Istennec tör-
uénye szerént, örök házastársul vened?

A Vélegény felellyen.

Akarom

A Minister kérdegye meg.

Finleközzel róla, hogy ha valakinek, é
iámbor szómely kövül, adtad hittedet?

A véle-

80
A vélegény felellyen.

Nem adtam.

Annac vtanna szóljon a Minister a Men-
nyaasszonakis.

2. Istenbe szerelmes atyámfia. N. asszony,
Akaré é tiszteletes férjhez N. hoz, Isten-
nek törvénye szerént, örök házastársul men?

A Menyasszony felellyen.

R. Akarom.

A Minister ismet kérdegye.

Iuté esedbe, hogy ha valakinek, é iámbor
férj kövül, adtad volna hittedet?

A Menyasszony felellyen.

Nem adtam.

A Minister fogja őszue kezket, es így
szóljon először a vélegénec.

Istenbe szerelmes atyámfia, Miert hogy é
iámbor szómelt, Istennec törvénye szerént, ö-
rök házastársul veszed magadnac, mond vtan-
nam az esküvésnek igeit: En N. esküvésem
ma az igaz es élő WR Istennec előtt, es az ő
keresztényi gyülekezetnek előtt, hogy é iam-
bor szómelt, az N. assont, örök házastársul
vessem

*Sum:
Sponsus Sponsa*

sem magamnac, miképpen is vettem, az Isten
nec törvénye szerént, es mind halálíg el nem
hagyom, sem ió, sem gonos szerénchebe, Az
Isten engemet vgy segitsen, Ki atya, Fiu, es
sant Lélec, egy azon Isten.

Ennec vtánna szóljon a Minister a Mē-
nyássonac.

Sponja.
Istenbe szerelmes attyámfia. N. asszon:
Miert hogy è iámbor férjühoz mégy öröc
házas társul, mond vtánnam az esküvesnec i-
geit: En N. asszon, esköfsem ma, az igaz es
elő WR Istennek elötte, es a keresztényi gyű-
leközetnek elötte, hogy è iámbor férjühoz, a
N. hoz megyec, miképpen is mentem, öröc
házas társul, Istennek törvénye szerént, es ha-
lálíg el nem hagyom, sem ió, sem gonos szeré-
chebe, Az Isten engemet vgy segitsen, Ki At-
tya, Fiu, es sant Lélec, egy azon Isten.

Ennec vtánna ösue sentellye őket a Mi-
nister, est monduán.

Miert hogy è tisteleles böméllyec, az N.
Wram, es az N. asszon, egyenlő akarattal, az
WR Istennek törvénye szerént öröc, házasság-
ba akarnac egymással lakni, Es est hitteckel,
es kez-

21
es kezzeknec ösue fogassáual, mind Isten e-
löt, s mind a keresztényi gyűleközetnek elötte
vallyac es meg bizonyityac. Ezokaért enis
ösue sentelem őket (It a Minister tedgye a iob-
kezt a vélegenny feiere, es ballkezét a mennyas-
sionny feiere.) Attyánac, Fiunac, es sant Léleknec
neuebe: Hogy valakiket az WR Isten ösue
szerkesztöttet, azzokat ember egymástól el ne
vallasza.

Annac vtánna ezeket számlallya elő a
Minister.

Istenbe szerelmes attyámfia, Miert hogy
immar a sant házasságnac rendibe vattoc,
hallyatoc meg előser, ki szerzette a házaf-
ságot.

~~Igy~~ vagyon meg íruán a Moyses prophe-
tánac első könyvének masodic Részébe. Mon-
da az WR Isten: Nem ió, hogy az ember eg-
yedül legyen: Segitöt teremtec önéki, ki kör-
nyüle legyen. Es álmot bochata az WR Isten
Adámra, es elaluuéc, Es kiövé egyic oldala
chontyát, es hússal rekesté be annac a helyét.
Es az WR Isten asszonnyalatà épité az oldal
chontot, mellyet kiödt vala Adámból, Es vi-
D ué Adam-

né Adamhoz. Es monda Adam: Ez è tettem
nyilván az én tettemimből való, Es ez è hús,
az én húsból való: Ezzért nevéstöttic fér-
fiás: mert férfiuból vétettet: Minec okaért el-
hadgya à férfiu az ő Atyát es Annyát, es ra-
gaskodik az ő feleségéhez, es egy telté lesznek

Annacvanna à Minister est mondgya.

Meg hallátoc, ki szerzette à házasságot:
Hallyatoc meg immár második, mit paran-
chol az WR Isten à házasságnac: Mert est
mondgya Szent Pál által, az Ephesusbelieknec
írt leuelénec öttödik Részébe: Férfiac, Seref-
sétéc à tú fellelégtöket, miképpen à Christus
szerette az ő egyházat, es önenmagát adta az-
zért, hogy meg szentelnéie, meg tisztítván őtet
viznec feredőieuel, az Ige által, hogy késitene
ömagánac dúchóséges egyházat, mellybe sem
seplő, sem sömmergezés, sem valami efféle ne
vólna: Hanem hogy szent es meg fedhettet-
len vólna

Ezzenképpen szeresséc à férfiakis az ő fel-
lélegöket, mint tulaydon testeket. A ki az ő
felleléget szereti: tulaydon testét szereti: Mert
soha senki nem gyűlölte az önnecn testét, ha-
nem él-

21
nem élteti aszt, es táplállyá, miképpé Wrunk-
is az ő szentegyházát.

Tú kedig asszonépec, à tú féryieteknec
engedelmesec legyetec, mint az WRnac.
Mert à férfiu feie az asszonnyálatnac: mikép-
pen Christus is feie az egyháznac: es ő az, à
ki úduességet ad az ő testenec. Ezokaért mi-
képpen az egyház engedelmes à Christusnac
azonképpen az asszonnyálatokis engedel-
mesec legyenec az ő féryieknek mindenbe.

Harmadik, hallyatoc meg à keresetis, 3.
mellyet az WR Isten à házasságra vettet. Mert
est monda az WR Isten az asszonnyálatnac:
Meg sokasítom à te nyauallyaidat mikor ter-
hes les: Faydalommal süled à te gyermeki-
det, Es à te kéuánságot à te WRadnac birto-
kaba legyen, es ő vvralkodik teraytad.

A férfiunac kedig est monda: Miért hogy
engettél à te felleléged bauánac, es öttél a fa-
ról, mellyről parancholtam vala, hogy ne en-
nél, est monduán, Erről è fáról ne egyél: átko-
zot legyen à föld te miattad: Nyomoruság-
gal ély rayta egész életettedbe: Túuisset es boy-
toriánt teremtsen tenéked, es à mezői parét
egyed: Öröadnac verétékéuel egyed kenny-

D 2

eredet,

eredet, mind addig, méglen ismet földé lesz, à
mellyből vétettél: Mert föld vagy, Es földé
lesz.

4. Negyedben est is tudgyatoc, hogy à tû
vigaftalástoc ez, Miuel hogy tudgyatoc es hi-
sítoc, hogy àtû alapattoc Istenôl vagyon, es ô
nala kedues, es ô tôle meg sienteltöttet. Mert
így vagyon meg írta: Teremte az Isten az
embert ônen sômellyére, Istenec sômelly-
ére teremte ôt: Es teremte ôket férfiu es
asszonyalata, Es meg álda ôket az Isten, es
monda nekik: Gyümölchözetec es szaporod-
gyatoc, es tölchétekbe à földet, es vegyétoc bi-
rodalmatoc ala, Es vvralkodgyatoc à tenger-
be valo hálakon, es az égi madarakon, es min-
den élő alatatokon, mellyec chüsnac másnac
à földön, Es láta az Isten mind azt, à mit teré-
tet vala, es igen jó vala.

Sient élet ezokaért à házasságnac élete,
miert hogy az WR Isten ônnen maga szerzet-
te, Es igen kedueli a házassokat kic ôtet felic,
es kés azzokat meg aiandékozní, minden ia-
uauat. Miképpen à Soltar könyvnecc husan-
nyóltadic Résebe meg vagy on írta. X

Bodogoc minnyáian, kic az WRat felic: es
à kic az ô vtáin írnac.

Mikor

23
Mikor kezeidnec munkáia vtán él, bo-
dog vagy, Es jól vagyon dolgoz.

A te felleféged olyan leszen mint à termô
szőlő, à te házodnac falai közet: A te mag-
zatid kedig mint az olayfaknac fiatal, à te as-
talod környül.

Imè, Így áldattic meg az ember, à ki az
WRat féli.

Meg áldgyon tégedet az WR Sionból,
hogy láthassad hazádnac iauait tellyes éle-
tetbe.

Es hogy láthassad gyermekidnec gyer-
mekit: es az annyaszentegyháznac békesé-
gét: Amen.

X IMADSAG.

Könyörögiüncaz WR Istenec.

Óröc mindenható WR Isten, Ki férfiat
es asszonyalatot teremttöttel, es à te kegyelmes
akaratoznac es sient bölcheségednec általa ô-
ket à házasságnac rendire válastottad, es gyü-
mölcheckel meg áldottad: Ennec felötte ô
bennec meg ielentöttet à te sient fiadnac, à mi
WRunc Christus Iesusnac, à sientegyházzal
az ô iegeysével valo titkos es sientleges egy-
eségét: Kéryiúc à te meg mértékhetretlen
D 3 kegyel-

kegyelmességedet, hogy ne hadgyad a te szer-
zésedet es rendelésedet meg romolni, es el-
űesni, se az ördögnek chaládságától meg-
rutittatni: Hanem a te nagy irgalmaságod-
ból tarts meg es óltalmazdmeg ašt, a mi W-
runc Christus Iesusnac általa: Amen.

ALDOMAS.

Aldgyon meg tőteket az WR Isten, es
meg őrizzen.

Adgya meg tőnektec az ő ismeretit, es ke-
gyelmes legyen tő hozzátoc.

Tartson meg az ő Igeiēbe, es adgyon bé-
kességet tőnektec.

Mennyetec el Attyánac, Fiunac es ſent
Léleknek neuēbe: Amen.

A MENNYASÖNNAC

a Keresztényi Gyülekedzedbe
valo be aiánlása.

Istennec leánnya, halgás rea: Miért hogy
most ielen vagy, es vyonnan beaiánlatatol a
keresztényi gyülekedzetbe, ebből ne vélekőd-
gyel valamit, műuel hogy a hazaságbeli kö-
zeskődés

zeskődés az WR Isten előtt fertelmes auagy
tisztáttalan dolog volna, mellyet az WR I-
sten gyűlölnē, auagy meg tiltotta volna: Ešt
ne vellyed, meg se hidgyed. Mert tegnap az
WR Istennec Igeiēből hallottad, műuel hogy
ő a hazaságnac szerzőie es redelőie. Valamit
kedig a felféges es a bölch WR Isten szerz es
rendel, a nem bűn, hanem ő előttē tistta es ſēt
dolog, es kedues ő nála, Es meg akarya őtal-
mazni az ő rendelését, es kegyelmessen meg
áldani, chac hogy a keresztényēnc, a kic abba
élnēc, igaz hittel ő tőle ſűgienēc, es ő tőle tart-
uán es ſeluēn tisttán élyenēc: Miképpen
ſent Daud intī őket, a Soltár könnyvvnēc
tizenharmadic Réšēbe: Ne legyetec vgy
mond, mint a louac es őšűērec, mellyeknēc
nínchen értelmēc.

Ielen vagy ezokaért, Istennec leánnya,
hogy a keresztényi gyűləközēbe hálāt ad-
gy az WR Istennec az ő iőuóltaért, műuel
hogy az ő ſőmēllyēre teremter tégedet, es
gyermekſegettől fogua meg őltalmazot, es
immár

es immar az ő szerzésébe, az ſent házasság-
nac rendibe beſerzet.

De miuel az ődög felőtte igen gyűlöli az
WRnac ſerzését, es mindē igyeközzetel er-
re ſiet, hogy aſt meg bontſa es meg vndokol-
lya, minekokaért is ſántalan kélértettőckel
meg terheſíti a házassokat, hogy őket fertel-
meſégre es tiſtalanſágra vihette, auagy bé-
ketelenſégre hoſſaſſa: ezért könyörgenűnc
kel kereſtyéni egyeſségel, hogy az WR Iſten
vezérlyen tégedet tellyes életedben, hogy ár-
tatlannúl, vétetlennúl es ſentül élhes, az ő
ſent neuénec tiſteteſégére, neked kedig őrdő-
űdueteſégedre: Amen.

Könyöregiűnc ezokaért ſent Dauiddal,
ki a Soltar könyuénec hatuanhettedic ré-
ſebe imádkouán eſt mondgya.

Az Iſten könyörűllyen raytunc, es meg
áldgyon minket: Vidám legyen mihozzanc
az ő ortűia.

Hogy meg iſmerteteſéé földén a te útad:
Minden népec közet a te űduőzítőd.

Dichorienec tégedet, WR Iſten, a népec:
Felmagaſtallyanac téged minden népec.

A föld meg adgya az ő gyűmölchét: Meg
áldgyon

áldgyon minket az Iſten, a mi Iſtenűnc.

Meg áldgyon minket az Iſten, Es mind
ez egéſ villág fellye őtet: Amen.

IMADSA G.

Könyörögiűnc az WR Iſtennec.

WR Iſten, mi mennyei ſerelmes ſent at-
tyanc, Ki ſerfiat es aſſonnyálatot teremtet-
tél, es a házasságnac rendire valaſtottad ő-
ket, es annac felőtte a te ſent fiadnac a hivv
kereſtyéneckel valo egyeſűlét az ő házaf-
ságokba meg ielentőtter, aſtis parancholtat,
hogy azzokat, kicket te őne ſenteltél, ember
egymáſtól el ne válaſſa: Kéiűnc tégedet, a te
egyettlen egy ſerelmes ſent fiadert, a mi W-
Runc Chriſtus Ieſuſért, hogy áld meg őket
az ő házasságokba, es ne engedgyed, hogy a
pokolbeli őrdőgtől a te ſent ſerzeted meg rú-
tittaſéc, es vala mi módon meg rontataſéc,
hanem az ő erőſségébe, es ſentſégébe őrdőcké
meg maradgyon: vgyan azzon te ſent fi-
adnac, a mi WRunc Chriſtus Ieſuſnac általa,
Ki te veled él es orſágol a ſent Léleknek eg-
yeſségébe, mind őrdőcken őrdőcké: Amen.

E ALDO-

ALDOMAS.

Iőy be Istennek áldot leánnya a keresztyéni gyülekezetnek közenséges helyére, imádkyad es tisztellyed üdvözítődöt, a mi WR Istennek, ki az attya WR Istennek, es a szent Lélekel egy bizony Isten: hogy ő tégedet minden vtrádban meg őrizzen, es minden gonosztól meg őltalmazzon: Amen!

A GYONASROL

Miképpen a Minister chelekődjék az emberekel, mikor hozzá gyónat, mint igazgató, októsa es tanítósa.

A gyonásba külemb külemb fele emberek iőnce a Minister eleybe. Ollyanoc, kie mindenestől fogva tudatlanoc, es minden Lelki ismeret nélkül vadnac: De mindez által nem versennyessé, sem Istentelenec. Ezeknek kedig innen vagyon az ő tudatlanságoc, hogy ez időnce előtte, a gonos Papanac birodalma alla, az embereket nem tanítottac, sem igazgattac az Istennek szent Igéiuel. Innét vagyon, hogy nyauallýásoc olly igen gorombác es tudatlanoc, Hogy nem tudgyác Michoda legyen a Bűn, Mikor uetkőzzék a bűnből: Miképpen szabadullyon meg az ember a bűnből, Miképpen nyerien kegyelmet az WR Istennek 2c. Ebben é nagy vakfágba nevezkőnc fel segényec.

Ezzec

Ezzek őzzöl sockan vadnac, kie őremest astennéc a mi iő: de mi legyen a iő nem tudgyác: segyēlikis nemellyec ő közzülec a tanulást, Miért hogy nehezen vehetie esekbe az eleigbe adot tanulógor, Minec okaért is nem őremest mennec a gyonásra, az WR nac asralahoz sem iárnac, mind addig, még egyeb nem lehet benne.

Mikor ezokaért effléc a Minister eleybe iőnce, a kie őremest abt chelekődnéc, a mi iő volna, de nem értic sem módgyát sem rendit: azzoknac a minister valóba meg inditac es meg haboritac a tőueket, es lelki ismereteket, hogy meg tanullyac ismerni magokat, melly igen nyauallýas bűnessec legyenec, es melly igen bűkőkedgyenec az WR Istennek kegyelmessége nélkül.

Mikor ezokaért ollyan iő elő a gyonásra, kie képpen ből a ministernek

Tisztelendő vrram. En is ide iőttem, es őromest mint iám bor keresztyén meg mutatnám magamat: de nem tudom, mit kellyen chelekődnem, Es mellyic részen a keresztyén-ségnek kellyen én nekem az én gyonásomat elkezdennem. Ezokaért kérlec tégedet én be-rőrd Lelkipástorom, hogy mentől iobban tudod, vgy tanits engemet 2c.

Ackorom est mondgya a Minister.

Istenbe szerető attyamfia 2c: Tudodé a tiz parancholatot, Es a mit az Isten kíván

E 2

azzok-

azzokban minden emberektől, á kic eg alat è földén vadnac? Es mit kellyen az ember nec kőuetni es eltáuostrátni?

Ha á gyónó embgr est feleli.

Ió vfram, Nem tudom á parancholatto-
kat 2c.

Tahat így szólta á Minister.

Szerető attyámfia 2c. Ha az WR Istennec parácholati ingyé sem tudod, meg sem tanul tad: hogy tartottad volna meg, auagy hogy tellyesittörted volna be? E kedig, műuel ho- gy nem tanultad őket, igen nagy bűn. Mert az Isten felől semmit nem tudakozni, az ő bent akarattyá felől semmit nem kérdésköd- ni, ez az WR Istennec nyiluan valo meg útá- lálsa: ielesben hollot ennyi esrendőtől fogua naponként minden őiauaiual, es aiándokiual élte, es magadat tápláltál.

Gondold meg szerető attyámfia, mennyi foc iót tót legyen az Isten veled, Testet es Lel ket ad ot, értelmert es okosagot, ételet es italt, es minden szükségedet meg szolgálhatta: Te ke dig mit minelsz? Elmégy, es akararod szerént élis, Elsőbedbe sem iút, vagyone Isten, auagy minch. nem gondolkodol, sem kérdőstódel ő felőle,

felőle, Nem tudakozzol á te kegyelmes Isten- nednec akarattyáról, auagy miképpen kelly- en halakat adnod őneki, es őtet dichinni, fel- magasítani es dúchóiteni ennye foc iótéte- ményeért.

Bizonnyos dolog ezokaért, hogy az ör- deg fogua tarttya á te süuedet, es akaratto- dat, hollot semmit nem gondolkodol az Isté- ről, es az ő bántalan foc iótéteményiről: mert attól vitettic ilyen nagy testi bátorságra: es onnét vagyon hogy nyaktöre es selegye bűn ből á másíkba.

Gondold meg ezokaért, Ha most tenge- ked meg kellene halnod, hogy soha meg nem óltalmazhatnát, meg sem menthetnét az Isten előt á te iszonyúságos gonofságodat, mel- lyel az Istent, es az ő bent igeiét meg vtáltad: hanem kétségbe kellene esned, es öröcké el- kárhoznod.

De műuel hogy az Isten te raytad könyö- rült, es életődnec idejét meg nyitotta, vissel- ly gondot rea, hogy è te ilyen rettenetes bű- neidről valóba bánkodgyál, Es az Istennec bűntelen könyőreggy, hogy meg kegyelmec- zen teneked, es lüncidet meg bochálta, Es i-
E 3 gye-

gyeközzel, hogy ennec vátanna forgalmatos-
fággal, és szerettettel halgassad és tanuljad az
Istennéc Igéjét, az ő Szent Euangeliomát, Es
tellyes életedet ahhoz rendellyet és szabád, Es
a Sentséges keresztyéni élettre igyeközzel 2c.

E modon cheleködni kel a minisfternec a tudatt-
lannockal és a restibatorfagbelieckel, mikor gyóni
gyűnec eleybe, hogy bűneket meg ismeriéc, és Lel-
kekbe az Istennec haragját crezzéc. Mert ahul meg
nem ismertettic a bűn, és a Lelki ismeret meg nem
retten, ott sem a Christusnac, sem az ő Igéiből való
vigasztalásának ninchen helye.

Mikoron kedig az emberek nec Lelki ismeretec
meg háborodot, és meg rettent sűuel időnc, auagy
ielenvadnac a Minister előt, és alázattalson vádol-
lyác bűnes vóltokat, Es az WR Istennec Igéiből
vigasztalást kéuánnac, hogy bűnekből meg szabadul-
uán, lelkek nec ismereti meg chendessédgyéc: acko-
ron a Minister cképpen vigasztallja őket,

Istenbe szerelmes attyámfia 2c. Hogy meg
ismered bűnes vóltodat, és sánnod vétkeidet,
miuel hogy az WRnac akarattyát meg bek-
ted, és az ő Szent parancholatinac ellene vét-
köstél, é nyiluan ió iell, és bizonyos iegy,
miuel hogy még az WR Isten kegyelmes
hozzad. Mert igen gonosť iegy ez az embe-
rekbe,

rekbe, mikor az ő bűneket nem ismeric, sem
bánkodnac rayta. Mert efféliek nec meg sa-
lotta az ördeg sűueket, és meg keményítötte, *mind az*
latuán nem láttýac a gonosťt, és a bűnt. De
miuel hogy te ismered, és bánkodol rayta, és
keuanis meg szabadulni tőle, csi nyiluan nem
történnet nec vellyed: hanem hidgyed, ho-
gy a te ió Istened nec kegyelmes cheleködetec,
mellyet sűuedbe az ő Szent Lelkénec általa
cheleködet. Ezzért a te WRadnac Istenned-
nec hála adással tartozzol tellyes sűuedből.

Sockal nagyob hálaadással kedig tartoz-
zol a te irgalmas Istenned nec, hogy nem ha-
gyot bűneid nec rettegéségbe, és lelki ismer-
retted nec kizdelsébe kétségbe esned, és elme-
rűlned, hanem az ő ióuoltából ást engette, ho-
gy olly helyre mehettél, ahol az ő Igéiből, és
Szent Euangeliomából tanuságot és vigasza-
lást vehets, és találhatsz. *Azért*

Hogy kedig meg vigasztaltathassal, és bi-
zonnyos lóhes az WR Istennec te hozzád va-
ló irgalmasága és kegyelmessége felől, és a
bűnec bochanattya felől, ezokaert erts meg
az ódozatnac igéit, mellyekben tenéked ki-
uáltképpen, (miképpen egyebűt közenséggel
minden

minden embernek az Euangeliomnac pre-
calásának általa) az Istennek kegyelmessége,
es a bűnnek bochárát ya hirdettette, es ez
horába veled közlöttette. *Die Wort der Besserung*

Ennek az ódozatnac igeit kedig, Istenbe-
serelmes atyámfia, mellyeket az Istennek i-
giretiből es parancholattyából veled közlec,
nem külemben vened kel, mint ha menny-
ekből az WR Isten szózatnac általa meg hir-
detté te neked az ő kegyelmességét, es min-
den bűneidnek bochánattyát. Hálát adgy ke-
dig tellyes szüedből a kegyelmes WR Isten-
nek, ki est a hatalmot itt a földön adta az ő ke-
restyén gyülekezetinek, auagy egyházának.

AZ ODOZATNAC IGEI.

Az örök mindenható WR Isten, a mi W-
runc Christus Iesusnac atya, irgalmas es ke-
gyelmes legyen tehozzád, es bochassa meg
minden bűneidet az ő szerelmes szent fiának, a
mi Wrunc Christus Iesusnac kénssenedé-
ért, es halalaért: En is vgyan ezzon a mi W-
runc Christus Iesusnac neuébe, az őnen hag-
yományából, es az ő igeiének hattalma által,
hollo est mondotta, valakinek meg bochar-
tyatoc

29
tyatoc bűneket a földön, Meg bocharua les-
nec mennyekben is: Vala kinéc kedig meg
tarttyatoc a földön, meg tartua lesnec men-
nyekben is: ^{azért emelgette} meg odozlat, es meg szabadultnac
hirdetlec minden bűneidből, hogy tellyes-
gel meg bocharua legyenec, miképpen a mi
Wrunc Christus Iesus az ő kénssenedésével
es halalával meg érdemlöt, es az ő Euange-
liomának általa a tellyes világó hirdeteni pa-
rancholta: hogy eucl a nagy igirettel, mellyet
elődbe adtam, a Christus Iesus Neuébe ma-
gadat erőstsed, es vigasztallyad, es Lelki is-
meretedet chendestsed, erősen hidgyed, es
magadnál eltekéllyed, hogy minden bűneid
meg bocharattattanac, / Attyának, Fiúnac, es
szent Léleknek neuébe: Amen.

Mennyél békeségel, Es ennek vtánna ne
akary vétközni.

AZ ODOZATNAC

más Módgya.

Az örök mindenható WR Isten, ki az ő
igirettiről soha el nem feledkőzic, tekintse
meg a te hittedet, es a szerént bochassa meg
teneked minden bűneidet, az ő egyettlen egy
F fiának,

fiának, à mi Wrunc Christus Iesusnac keresst.
fan függéséért: En is meg odozlac tégedet
minden bűneidből az WR Isten Igeiének ha-
talmával: Attyának, es Fiunac, es Szent Lélek-
nec neuébe: Amen.

A KÖZÖNSEGES GYO- NAS ES ODOZAS ELŐT valo Intés es tanítás.

Istenbe Szerelmes attyámfiak, Miért hogy
életünknek iobbitására őszue gyűltűnc, Enn-
ec okaért hallyc meg Szent Peter Apostalnac
Szent es drágalatos predicacioiat, mellyet meg
irta Szent Lucás, az Apostaloknac cheleked-
etokról itt könnyűenec masodic részébe, est
monduán:

Peter Apostal monda à Ierusalembeliek-
nec. Tudtara legyen ez à tellyes Izrael házá-
nac, hogy az Isten est è Iesust, a kit tū meg
feszítettettec WRa es Christussá tőtte Mikor
ezokaért

30
okaért est hallotac volna, által hattá sűueket,
es mondanac Peter nec, es à rőb Apostaloknac:
Tū férfiac, Szerelmes attyámfiak: Mit műuel-
lyűnc? Monda Peter őnekic: Tarchatoc pe-
nitenciát, es ki ki mind hadgya magát keresst-
telnì à Iesus Christusnac Neuébe, bűnnec nec
bochánattyára, Es vésittec à Szent Lélek nec
aiándokit: Mert tūnektec, es à tū magzatitok-
nac adattattot ez Igiret, Es mind azzoknac,
kic táuoly vadnac, Kiket is à mi Wrunc Is-
tennűnc elhiuattatya.

Ez à Szent Peter Apostalnac első predica-
cioia, melybe rőuid igikel az igaz vtra tanit,
miképpé kellyen az ember nec à bűnből meg
szabadulni, es az Istennec haragiától, az örök
haláltól, es à pokoltól meg menekődni, es az
örök bodogságra iutni. Mert valaki meg a-
kar szabadulni az örök vesedelemből, es az
WR Istennec előtte kegyelmet nyerni, es ö-
röckè üdüözűlni, Ennec sűkség, hogy igaz
penitenciát tarchon, Miképpen minnyáian à
Prophetác, Keresstello Szent Iános, à mi Wrunc
Christus Iesus őnenmaga, es az ő Szent Apas-
tali à pœnitenciára tanítottac es intőttec à
népeket: Mert est mődgya Christus Wrunc:

F 2

Tarcha-

Tarchatoc penitenciát: Mert eliőt az Isten-
nec orsága.

A poenitencia kedig semmi nem egyeb:
Hanem, hogy à bűnes ember az WR Isten-
nec törtéenyére nézuén meg ismerie né chac
az ő bűnes vóltát, műuel hogy nagy soc az ő
bűnne: hanem az ő egész természetec gyarlo
vóltát, tellyes romlását, es visszafoordultsá-
gát, Mert noha az ember az ő okoságánac
általa nem vehetti esébe à bűnnec kárhósuól-
tát, meg sem itilhetti annac nagyuoáltát: de
mind az által à szent Lélec arról tanubizonfá-
got tesen à szent irásba, es à hív keresztyénec
à mindennapi késértésből esékbe vesic, hogy
minden ember nec bűnes vóltá, még à legküf-
seb gyermekéie is, olly igé nagy, hogy ennec
általa érdemlenec, nem chac az WR Isténec
haragiát es átkát: hanem mind è világi nya-
uallját es büntöttést, es à más világban valo
ördöc kárhozzatot, az pokolbeli ördögeckel e-
gyetembe.

Rettenetes ezokaért à bűnnec gonofsá-
gosuolta, melly annyéra meg hattya az ébert,
es elmérgesiti, hogy minden ő chelekedeti az
WR Istennel vtálatosoc.

Igy

Igy szól szent Pál. Egy ember nec általa, v-
gy mond, iőt be à bűn è világra, Es à bűnnec
általa à Halál.

Es szent Dáuid: A te nyilaid, vgy mond, én
bennem állanac: es à te kezéd meg nyom en-
gemet: Semmi egélség ninchen testembe, à te
fennyegöttédsed miat: Es nyughattatlan va-
gyoc tetemimbe az én bűneimért: fellyül hal-
ladgyac az én feiemet: mint egy nagy terhe
eluiselhettettlennec. Miképpen szent Dáuid
meg ismerte es meg vallotta az ő bűnét búue-
serént, es meg rettent tőle: Ezzenképpen kel
minden ember nec műuelni, à ki üduözilni a-
kar: Mert ennec szükség, hogy meg ismerie
magát, es esébe vegye az ő bűné nec vesedel-
mes vóltát, műuel hogy aual nem chac è vilá-
gi büntöttéseket érdemlette, hané à más vilá-
gon az ördöc kárhozzatot.

A bűnnec ismereti ezokaért szükség az üd-
uözülő ember nec, Mert ez az első lépes men-
nyorságfelő: De noha szükség ez: ázzért nem
kel chac è mellet az ember nec maradni: mert
ő magába ez à bűnnec ismereti vesedelmes,
miképpen Cainnac, Saulnac, Iudasnac példai
est nyiluan meg mutattyác: Hanem előb kel
F 3 menni

menni az embernek, tudni illic à mi Wrunc
Christus Iesushoz, es eltekéllet bizodalom-
mal es hittel est hinni, hogy az örök minden-
hatto WR Isten minden bűneit meg engedi
es meg bocháttya, nem az ő ió cheleködeti-
ért auagy érdemeért, hané à mi Wrunc Chri-
stus Iesufért, ki à magas keresztfán à mi bűn-
nünkért szendueduén, es eleget téuén, az attya
WR Istent hozzánk meg engeszteltörte, an-
nyéra, hogy minnyáian azzokat, à kik ő bűne
hisz nec es biznac, igazaknac itili, es à mi W-
runc Christus Iesulnac öröckè valo iauait vé-
lec közli.

Mert művel hogy minnyáian súkelkő-
dúnc vala az WR Isten elöt valo kedues igaz-
sága nélkül, à bűnnec kárhosulóta miat, Es
természetünk nec romlása es fogyotkozzás-
sának miatta az Isten nec Törvényét be nem
tellyesíthettyűc vala, hogy ennec általa à mé-
nyei bódogságnac öröklégét vehettűc volna
meg: Ennec okaért à kegyelmes Attya WR
Isten, kinec irgalmaságának ninchen vége,
az ő szerelmes szent fiát, à mi Wrunc Christus
Iesust, ada minékűnc aiándokúl, ez ockal es è
végre, hogy mi ő benne bizuán, es igaz hittel
ő hoz-

32
ő hozza raggaşkodúan, minden ő mennyei
kazdagşaginac részesi lenénc, hogy az ő árt-
tatlansága, mi ártatlanságunc, az ő igazsá-
ga, mi igazságunc lenne.

Mert à mi Wrunc Christus Iesus őnen-
maga est mondgya: Vgy szerete az Isten è vi-
lágot, hogy az ő egyettlen egy fiát ada, Hogy
minnyáian, à kik ő benne hisz nec, el ne vesse-
nec, hanem örök életet vallyanac.

Szent Pal is így szól. Ha Isten velűnc vag-
yon, Kichoda lehet ellenűnc: Ki az ő egyet-
tlé egy fiát nem kimilete, hanem miérottűnc
minnyaiunkért oda adta. hogy nem aiándé-
kozna aual egyetembe mindeneket min-
kűnc?

Es erre è végre szerzette à mi Wrunc Chri-
stus Iesus à Keresztféget, hogy annac általa à
mennyei kazdagşagnac fòc iauába beiktet-
tòsűnc, Es hogy mindenkoron aual, minden
lelki haborusaingban es kéşertetinkben, mi-
nenmagunkat vigasztallyuc es eròsítsűc, ho-
gy à keresztfégnac annac bizonyos iele es pe-
chèti legyen, hogy à mennyei bódogságnac
öröklégnac, à mi Wrunc Christus Iesulnac alta-
la, miénc, hogy immár mi tulaydanunc es la-
iát iòşágunc. Ezzek

Ezzeknec kedig nagyob es erősb bizony-
ságára, nem chac az Euangeliomnac predica-
lásába hirdettetti minékünc à bünnec bochá
nattyát, Es nem chac à keresztségnek általa
meg bizonyittya es meg erősíti ást : hané é
végre is Testamentomot töt, mellybe az örök
bodogságnac iauait minékünc hatta es aián-
lotta . Hogy kedig az ő ió akarattyába sem-
mit nem kételkedgyünc, hanem bizonyos-
sóc legyünc arról, hogy az ő meg ígirt kaz-
dagfága miénc: ezockaért à Testamentomot
önmaga meg confirmálta es meg erősítö-
te, aduán pechétül az ő áldot szent Testét, es az
ő áldot szent Vért, mellyeket valtságul mié-
röttünc adot, Hogy azzockal, igaz hitnek ál-
tala, élünc, meg erősítettetsünc, es meg bato-
rittattasunc, Miert hogy ő mi bennünc, es mi
ő benne vagyunc, es ő vele közefsültünc. Ez à
hivv keresztyéneknek fő fondamétoma, es az
ő fő vigasztalásóc.

De miuel hogy à mi Wrunc Christus Ie-
sus nem chac az ő igazságát, érdemét es ár-
tatlanságát adgya minékünc, mikor bizunc
es hisszünc ő benne, hanem à szent Léleckel is
meg aiándékoz, hogy ez à testnek gonosz in-
dulatit,

33
dulatit, es bünre való vagyódásokat meg en-
nyhitse es meg foytfa, es à bünnec erejét mi-
bennünc meg szackassza es lenyomodgya: Es
ezzeknec helyette mi bennünc vy es ió lelki
indulatokat támasson, az WR Istennec se-
relmetes engedelme, es szentéges életre: ez
okaért emlékdzünc az ő ennye loc iótétéről
tartozzunc hála adással önéki, Hogy az ő fia-
ba, à mi Wrunc Christus Iesusba, mind végic
álhatatossóc legyünc, es ő tőle, mint à mi szent-
éges feiünktől, mellyből minékünc szarmaz-
zic, es mireánc ered az örök élet, es minden,
mind testi s mind lelki iauainc, soha el ne szac-
kadgyunc.

Touabba, euellis tartozzunc, es ez à mi
tisztünc, hogy ennec vtánna à szent Lélec este-
kelésének es indításának engedgyünc, es az
ő erejének es segítségének általa à gonosz lé-
leknek, è világnac, es testünc kéüanságinac ne
engedgyünc, hanem ellenec tussakodgyunc,
es ellenec állyunc, es meg oyiuc magunkat à
büntől es minden gonoszságtól, miképpen is
ezeket fogattuc à mi Wrunc Istennünknek
keresztelésünknek ideien.

Ennec vtánna euel tartozzunc, hogy à mi
G Wrunc

Wruc Istenünknek akarattjára nézuén, minden hívvelő és borsalmattoságal aist köne-
fűc, életünket ió chelekődetőkbe foglallyuc, es
mindenekbe az WR Istennek engedgyűnc,
es tellyes életünknek ideiebe bentül élyűnc,
hogy a mi örökségünket, mellyet a kegyel-
mes WR Istennek aiándékozzásából bry-
iuc, el ne vessessűc, hanem megtartathassuc,
es abba öröckè meg maradhasunc: Es hogy
dűchőitűc a mi áldot bent attyánkat, ki mé-
nyeben vagyon: Amen.

Minnecc okaért, Istenbe szerelmes attyám-
fia, alazzuc meg magunkat az WR Istennek
előtte, es vallyuc meg ő előtte a mi bűnesuóltű-
kat: ennecc vtánna könyöregiűnc őneki, a mi
bentfűges attyánkna a mi Wrunc Christus
Iesusna általa, hogy legyen kegyelmes hoz-
zanc, es az ő igaz es méltó haragját elseleytse,
es hűtűnket gyarapítsa es örögbitse, es bent
Lelkéuel az ő fiana igaz ismeretibe meg e-
rősítsen: es a bent es őneki kellemetes életbe
vezérlyen, es meg tartson. Mondgyatoc czo-
kaért vtánnam ez igiket.

Öröc mindenhatto, fűfűges WR Isten,
kegyelmes attyám, En nyauallyás bűnnes em-
ber,

34
ber, valloim te előttd, alázaros bűnel, hogy
bűntalan soz képpen, tellyes életemnek ideie-
be, te ellened, én ides teremtműnek ellene, vét-
kőstem, gondolatimmal, gonos indulatim-
mal, es igyekőzzűsimmel, besűdimmel, es
chelekedetimmal, Es hogy természetű szerént
vétkes es tisztattalan vagyoc, es semmi nem
egyűb, hanem chac bűn, miért hogy vétkebe
fogantattam, es bűnbe bűlt az annyám è vilá-
gra. De bizodalmom vagyon te benned, mi-
nekokaért is te hozzád folyamoc, én kegyel-
mes es véghettettlen irgalmaságu Istennem-
höz, es könyörgec tenűked, hogy nézuén es
tekintűen a te szerelmes bent fiadat, a mi W-
Runc Christus Iesus, kegyelmes légy hoz-
zám, es minden bűneimet meg bochásad: Es
a te bent Lelkedel meg aiándékoz, hogy ez
gyuytsan en bennem a te bent Istenfűgednec,
es ió akaratodnac igaz ismeretit, es te hozzád
valo hittemet örögbitse es gyarapítsa, Es az
én akaratomat tellyes életembe a te bent en-
gedelmedre haytsa, hogy a bent es ártattlan
életben, mind végig állhatattosson meg ma-
radhasac, es a te kegyelműfűgednec általa, a
mi Wrunc Christus Iesusba, öröckè üduőzzűl-
hesűc: Amen.

G 2   AZ

AZ ODOZAT.

A Mindenható irgalmas és kegyelmes
WR Isten legyen kegyelmes hozzátoc, és az
ő Szent fiához való szerelmeért bochásza meg
minden bűneiteket: Es az ő Szent akarattya
ból és parancholatyából hirdetem tünktec
az Euangeliumot, és ez őruendetes követsé-
get, művel hogy az ő Szent fiának halálaért ke-
gyelmes hozzátoc, és bűneiteket készen meg
bocháttra, és elfeletközet róloc, Miért hogy
hisztec és hisztec az ő fiaba, à mi WRunc Chri-
stus Iesusba, ki az ártatlan bárány, melly vis-
seli és elűesi a világnak bűnnét. Mennyetec
békeféléssel: Amen.

MAS MODGYA AZ

Odozatnac.

Az Attya mindenható WR Isten, ki so-
ha az ő igiretiről el nem felelközik, tekintse
meg a tő hitetteket, és annak szerént bochásza
meg tünktec minden tő bűneiteket, az ő eg-
yettlen és szerelmes Szent fiának, à mi WRunc
Christus Iesusnak keresztfán függéseért és ha-
lálaért: En is meg ódozlat tőteket az ő hadg-
yományából minden bűnetekből az ő Szent
igeciének

35
igeciének és igiretinek általa, Attyának fiának
és Szent Léleknek nevébe: Mennyetec békef-
féleg: Amen.

MAS INTES A KÖ- ZENSEGES GYONASBA.

Istenben szerelmes attyamfiai, Miért hogy
ő Szent gyűlűen az WRnak nevébe, kéuántunc
meg szabadulni a mi bűneinktől, hogy az Iste
előt igazac, és az örök életnek részesi legyűnc,
Ezokaért hallyc meg az Euangeliumnac a Szent
a részesket, mellyet Szent Iános Euangelista
irt, az ő Euangeliumának húsdic részébe.

Monda Iesus az ő tanítványinak: Mikép-
pen az attya küldet engemet: Sinte azzonkép-
pen küldlec tőteket: Es és monduán reáioc
lehele, és monda őnekic: Vegyétéc Szent Lel-
ket: A kiknek meg bochattatoc bűneket,
azzoknac meg bochattatnac: Es a kiknek
meg tarttatóc: meg tartatnac azzoknac.

A mi WRunc Christus Iesus ez igiket
mondotta az ő Szent feltámadásának utánna,
Es ezzeckel az ő Szent Apostalid ismet a pre-

dicálásnac tistibe be helyheštötte, paranchol
uán, hogy è széles világba à bűnnec bochanat-
tyát ò általa predicállanác es hirdenéc. Ò ke-
dig à mi Wrunc Christus Iesus meg šentelte
est à predicaciót, es meg erőšsittötte, hogy
noha è világba meg halando emberektől pre-
dicaltattic es hirdettettic, de azért òmagánac
tulaydonyittya, es òmagaénac mondgya, es
dragalátos dolgokat šól felöle, műuel hogy
annac általa meg ódoštatnac az emberec
minden bűnekből, es à mennyeknec oršá-
ga meg nyitattatic ònekie.

De ennec è predicacionac hasznos vóltát
nem ackoron vesűc, es magunknac kapfol-
lyuc, mikor külső képpen chac testi šüleckel
hallyuc, hanem mikor igazzán annac enge-
dűnc, es hivv šűuel fogadgyuc, es alázatofson
kőuettyűc, Mert à mi Wrunc Christus Iesus
ebben à bűneknek meg bochatašáról valo pre-
dicacioba, nem erre tanit, sem arra ínt, hogy
testi győnyörűségbe, es batoršágba esűnc, a-
nagy kedűnc šerént chelekődgyűnc es élly-
űnc, à bűneknek általa, az ördögnek kedue še-
rönt:

rönt: hanem, hogy ennec az ò predicacioiá-
nac általa meg tanullyuc, miképen kellyen az
attya WR Isten elöt bűnűknec bochanat-
tyát, es az ördöc életet nyernűnc, es igazzà len-
nűnc: Es ennec vtánna à šent Léleknek segét-
ségéből, šentšeges, árttattlan es keresztényi é-
letet viselnűnc.

Annac okaért mikor ennec è kegyelmes
predicacionac hasznaiát akeriuc venni, es bű-
neinktől meg šabadulni, šűkfég mentől elő-
šer, hogy az ördögöt es à büntől bűhűt ve-
gyűnc, es ellenec mondgyunc, Es azzoktól,
mint halalos ellenšegintől, magűkat meg ól-
talmazzuc, es eltáuoazzunc ò tölec.

Nem lehetšeges vgyan, hogy az eredet
bünt, melly természetűnkbe be plkntálua va-
gyon, az ò gonosš gyűmölchéűől egyetembe,
tellyešségel è testi életbe kišaggathatnanc es
ki irtathatnanc: de mind az által gyűlölnűnc
kel à bünt, mindé ò hozzà tartazo gyűmölché
uel, hogy annac kűűšága es cšrekeléše šerēt
ne éllyűnc, meg se engedgyűnc òneki. Mert
šent Pál

Pál mondgya, miuel hōgy à testi indulat es igyekōzet nem chac káros es ártalmas, hanem halálosis. Meg haltoc, vgy mond, ha à testnec indulattya šerént éltec.

Erről kedig elōnkbe adot példainc vadrac.

Elōšer pēda minēkūnc à bűnes asšonyiálat, kiről írva vagyon az Euangeliomba, Lucæ. 7. Ez mikoron az ō bűneinec bochanattyaért à Christus Iesusnac kōnyōrgeni akarna, es az ōdozatot ō tōle kéuánna, elōšer bűneit valóba meg ismeruén, šűue šerént šána bána, es lelki faydalmát es tōrōdelmeségét kōnyhullattásuial meg mutatà, anyēra, hōgy à mi Wrunc Christus Iesusnac labait azzockal meg mōsogatà.

Ennec vtánna pēda minēkūnc à šent Peter Apāstal, ki az ō elseti es vėtke vtán, nem mindgyarást az Euangeliomnac ōdozattyára siete: hanem elōšer vetkét meg ismeruén, es šanuán banuán nagy kešserűségel siratà.

Effele pēda tōb vagyon à šent irasba, Mellyec asš ielentic, hōgy ha à bűnnec bochanattyára akarunc iutni, hōgy elōšer annac ismeretire iutnunc kel. Mert nem šűkfég az egēségbelieknec az oruos, hanem à betegōknec.

De

De műuel hōgy à teredelmesség, es à bűnec ismereti, nem elég az Istenec kegyelmességēnc meg nyerésere, es az ōrōc életnec meg talállására, Mikēppen à testi faydalom is semmit nem használ à sebnece meg gyógyítására: Ennec okaért šűkfég, hōgy touáb lépūnc, es lelki indulattal, es buzgóšagos hittel, à mi Wrunc Christus Iesus magunknac kaptollyuc, bizōnyos es tekēletes hittel hūén, hōgy à mindenhatto attya WR Isten, az ō áldot es šerelmes šent fiaért kegyelmes lešen hozzānc, es az ō kegyes igireti šerént minden bűneinket meg bochattya, ingyen, minden chelekōdetūnc es érdemūnc nélkül.

Mert ez à šent Euangeliomnac derēc summāia, es rōuīdeden való értelme, Hōgy az Isten fia, à mi Wrunc Christus Iesus, eleget tōt à mi bűneinkért, es azzoknac bochanattyát nyert minēkūnc, Hōgy ō az attya WR Istent mihozzānc meg engesztelte, es ō vėle meg békeltōttet, hōgy immar az ōrōc bodog sagnac fiai es ōrōkešsi legyūnc.

Ez az ōruendōtes predicacio senkinec nem hasznos, hanem chac azzoknac, a kic est lelki bizodalommal, es igaz hittel meg fogiāc.

H

es ma-

es magoknac kaptfollýác, es az attya WR Istenec kegyelmes igíretit magoknac lelki buzgósággal tulaydonyittyác. Mert este mondgya a mi Wrunc Christus Iesus à vékfő nagy parancholatba: Mennyetec el é széles világra, predicállýátoc az Euangeliomat minden teremtőt álatnac, valaki hiyend, es megkerestelkődendic, űduözül. Valaki kedig né hiszen, elkarhózzic. Minec okaért sűkség, hogy à bűnnec ismereti vtán, es à lelki töredelmesség vtán nagy lelki bizodalommal hidgyúc, műnel hogy az Isten fia, à mi Wrunc Christus Iesus à mi igalságunc, sentségunc es vált-ságunc.

De műnel hogy nem chac keresnűnc kel à mennybeli bodogságot, es az öröc életet, hanem megis kel őriznűnc es tartanunc, Es műnel hogy Christus Wrunc meg nem marad az halaadittlannoknál, kikben vvralkodíc à bűn, es kic az őrdőgnec estekelesének, es à testnec gonosk euánfágánac vtánna él-nec: ennec okaért kettellefsec vagyunc, hogy à meg igazulásnac vtánna, az WR Istenec akarattyá es kedue szerént éllyűnc, es vy es sēt életbe foglalatosoc legyűnc, Es à sēt Pál Apasztal-

38
pastalnac intése szerént, à mi tagainkat az Igalságnac szolgalattyára adgyuc.

Mindenkört kedig előttűnc legyen à mi Wrunc Christus Iesusnac mondásza, melyet à meggyogyitotbena embernek móda: Imè, meg vigasztal, eregy el, Touáb ne vétközzel, hogy ennec vtánna gonozban ne legyen dolgod.

Ennec okaért szorgalmattosoc legyűnc az Wrunc igéie mellett, es köuefsűc az Istenec akarattyát, es ides es chendes sűuel engedgyűnc őneki, es tellyes életűnket sentséges

chelekedetőkbe foglallyuc, hogy az ő sēt neue meg sēteltörtesséc mi általunc, hogy az öröc életnek örökségét, az igaz hitnec gyűmölchéuel, az az, à keresztényeni étlettel, mind végig meg tarthasuc es meg birhasuc, à mi Wrunc Christus Iesusban:
Amen.

H:

A BE-

A BETEGŐKNEC

MEG LATOGATASA-

ról, Vigasztalásáról és Meg-
erősítéséről.

Mikor a Minister, auagy Lelki pástor, a beteg em-
bernek rokonsági auagy bomsédinac által elhiuat-
tatric, a betegnek vigasztalására, hozza vőuén kám-
saiát, kelyhet, kenyéret, mennyen el az embereckel,
a kic elhittac őret, es be kőssenuén hadgya meg, ho-
gy sēpen abrobt teritsenec az aštalra, es bort regye-
nec reā.

Annac vtānna kerdye meg a Minister a beteget,
ha vagyon valami tukon való dolga, melly az ő lel-
ki ismeretit furdollya es haborgattya, melly felől az
Istennec Igeiéből tanuságot auagy vigasztalást keuá-
ny. Es a több embereket kikűlduén forgalmattosá-
gal, a gyonásnac módgya sērent chelekődgyc, fed-
uén, auagy tanituán, auagy vigasztaluán őret, mikép-
pen a hív es bőlch lelki pástornac tudni kel.

Mert nagy kütemblég vagyon a Betegec közet.
Nemellyec halálra, Nemellyec nem halálra betegec.
Nemellyec az igaz hitbe es tudományba tudósoc,
Nemellyec tudatlanoc. Nemellyec meg ismeric az
ő bűneket, es retteg nec a karhozattól, s nemellyec
bátorlágosoc, nemellyec nagyobnac vclic a testi fay-
dalmot a Lelki dolgoknál 2c. Effele eserekbe ből-
ch nec kel a Minister nec, auagy lelki pástornac lenni
hogy

hogy a sōmellyek nec miuoltoc sērent rendellye az
ő tanítását, es igazzán obrogassa az WR Istennec
Igeiét. Az az, Hogy a teteltibatorfágbelieket, es az
engedetleneket rettegesse az Istennec itéletuel es
haragiával. A meg retenteket kedig vigasztallya es
erősitse az WR Istennec kegyelmességuel, es an-
nac irgalmaságának hirdetésuel.

Minec vtānna ezokaért ilyenképpen a beteget
tanította, feddette, auagy vigasztalta, hūa be a több ne-
pet is, mellynec ielen leuén, kezdgye a beteget tanita-
ni, oktatni, ineni 2c. ilyen módon.

Istenbe sērelmes attyamfia 2c: Hogy esit
ē testi betegséget, mellyet az WR Isten read
bochátot az ő sēnt akarattya sērent, bēkes-
séggel sēnuedhēsed, figyelmeteségel gon-
dold meg ezeket, es ved esēd be.

E L Ő S E R, Hogy effele testi beteklé-
geket az WR Isten reānc bochattya nem e-
gyēbért, hanem chac a bűnért, Es hogy az e-
redet bűn reānc hošta a halált, es mindē gyōt-
trelnet, faydalmot es nyauallyát. Mert ha a
mi sūleinc, A dam s Eua, es mi ő uēlec egyet-
tēbe nem vctkōstūnc vōlna, sem a halál, sem
az egyēb betegségec es faydalmoc reānc nem
bālottanac vōlna. Igy sōl sēnt Pál Apostal,
Mūuel hogy a bűnnec általa iōt be a halál ē vi-
lágba, es minden embereket birtoka alá ve-
sēn.

H 3 MASOD-

MASODSÓR, est ved esedbe, Mi-
nemű bünel kellyen à keresztyén embernek az
ő faydalmat es betegséget benduedni: tudni
illic, hogy betegségebe, es à socképpen valo
késértetibe, sőt még à halálnac kezepete is
ninkel kétségbe esni. Mert néznunc kel az
WR Istennec akarattyára, miért es mi okból
ereszt reánc à betegségeket es nyauallyákat.
Est az Istennec akarattyát ielentötte kedig
minékunc az ő áldot sent fia, à mi Wrunc
Christus Iesus, az ő sent Euangeliomába,
Műuel hogy nem à mi veszedelminkre boch-
attya reánc à nyomorusagot es betegséget,
hanem à mi iauainkra, Es hogy kés meg sa-
badítani minket minden bűneinkből, es az
öröc bódogságra vinni, ha az ő kegyelmescé-
get meg nem vettyűc, hanem az ő igiretinec
hiszűnc, es ő benne bizzunc.

Est kedig az áldot es kegyelmes Isten
kétképpen cheleködi. Előser, Az ő sent Ige-
iennec es Euangeliománac általa, es à Szentfé-
gec által, mellyeknec általa még itt è földön
meg tisztítja à mi bűnűnket, es lelki ismère-
tinket, mint sent Peter módgya, az Apostalok
nac iarársáról auagy chelekedetökrőlirt kö-
nyuénec ti-

40
nec tizenötödie Résebe. Masodsor: Mikor
immar ilyenképpen meg tisztultunc à bűnek-
ből, es meg békeltűnc az attya WR Istennel à
Christus Iesusba valo hitnec általa, bűkfég ho-
gy annac vtána à bűn természetinkből is, es az
egész életinkből kisaggattaséc, es ki irtattas-
éc, hogy eképpen meg tisztuluan az Istennec
igáságaba es tisztaságba végre tekélettesec
legyűnc, es az WR Istennel az öröc életben
es bódogságban éllyűnc, mind öröcken ö-
röckè.

Harmadsor est ved esedbe, hogy à mi
Wrunc Istenűnc ezzért bochattya mi reánc à
betegséget es à halált, hogy mind Leikinkbe
s mind testinkbe, mint ám meg hallád, meg-
sabaditsen minket. Nem haragból műueli e-
zokaért, hanem az ő jó es kegyelmes akarat-
tyából, hogy è módon minket penitenciára,
es az igaz hittre, es ő benne valo Leiki bizo-
dalomra soritsen es kénseritsen, hogy ekép-
pé végre à bűnből, mellybe vagyunc, es mind
testi s mind lelki nyauallyainkból mindenef-
ről fogua meg szabadithasson, Miképpen az
WR Istennec igéie est nyiluan meg ielenti.

Mert eképpen sol sent Pál Apostal, à Co-
rinthuf-

rinthusbeliek nec irt első leuelénec tizenegye-
dic Résebe. Mikorő vgy, mond, itiltetunc, az
Wrtól meg dorgáltatunc, hogy è vilaggal el
ne kárhozzunc. Mikoron itiltetunc, az az,
Mikoron az WR Isten à keresetet reanc bo-
cháttya, külemb külemb nyomorúságot es
nyauallyát, segénféget, kár vallásokat, beteg-
ségöket 2c, ezzért műveli, hogy szaiukat meg
rándítsa, hogy è gonofságos vilaggal az öröc
veszedelemre ne saguldgyunc. Nem árttal-
mas ezokaért sem káros minékunc à beteg-
ség, es külemb külemb fele nyauallya, hanem
igen hasznos.

Ssinte ezzenképpen szól Szent Pál Apostol
à Romabeliek nec irt leuelében is, à nyolcadic
Résebe: Tudgyuc, vgy mond, hogy azzok-
nac, à kic az Istent szeretic, mindenec iauokra
vadnac, Es hogy semmi öket el nem sackaszt-
hattya az WR nac szeretetitől, sem tűz, sem víz,
sem fegyuer, sem ehség, sem halál, sem élet 2c.

Negyedser ved esedbe, hogy az Isten nec
kegyelmességébe vagy, es meg sünt az ő ha-
ragia te hozzád, művel hogy bizol es his à mi
Wrunc Christus Iesusba, ki az atya Isten előtt
az egész emberi nemzet nec közbejáróia, es bé
késég.

41
késég szerzőie, ki önenmagát válttságul atta
à mi bűneinkért, es mikoron mind azzokért
eleget tőt volna, hallotaiból feltámadot, es él
immár, es az atya WR Istennel egyenlőkép-
pen vvralkodic. Ne retteggy ezokaért à bűn-
től, miért hogy immár nem teraytad vagyon,
hanem az Istennec ártatlan baránnya viseli,
ő hordozza, es te meg meneköttél attól, Mint
az WR Istennec prophetáia mondgya, A ten-
gernec mélségébe vettötte minden mi bűne-
inket. Ő érötte ezokaért kedues vagy az WR
Istennec előtt, szeret, es öröcke üduöziteni a-
kar, Chac hogy az ő kegyelmességébe es jó-
uóltába ne kételkedgyél, hanem hidgy az ő
igiretinec, es nyiluan vétség nem leszen ben-
ne.

No ezokaért attyámfia, Vigasztaltsál
meg è vigasztalással, es az Istennec nagy ke-
gyelmessége es irgalmasága bátorítsa meg
à te lelkedet, es tekéld el nyiluan, hogy immár
à bűnnec semmi közi ninchen veled, sem az
Isten haragiánac auagy itiletinec, sem az ör-
dögnec, sem à pokolnac, hanem hogy à Chri-
stus Iesus, ki az Istennec alázatos baránnya,
viseli mind azzokat, Mert ő, mint ám meg
hallád,

hallád, magara vötte őket, meg győzte, es el-
törlete es semmiué tötte.

Ennec okaért è vigasztalásba, à te W rad-
nac, à Christus Iesusnac általa, bátorítsad à te
lelkedet, Es magadat aiánlyad igaz sübeli bi-
zodalommal az Isten irgalmafságának es ke-
gyelmességének, est monduán: Az W renne-
kem világofságom, Az W az én meg saba-
ditóm: Kittől félne? En mennyei szerelmes
sént attyám, Legyen à te ió akaratod.

De mind ez által alázd meg magadat à
kegyelmes W R Istennek elötte, Es bünesnec
vald magadat, Miképpen sent David Király
es propheta chelekősic, ki eképpen szól: En-
nenmagam ellen meg vad lom az én hamif-
ságomat az W rnac, Es te, én Istennem, meg
bochatod az én süuemnec gonofsagát.

K Ö Z G Y O N A T.

Óröc mindenhatto felséges W R Isten,
mennyei kegyelmes sent attya, Te teremdt-
tel engemet à te sümellyedre es hasonlatof-
ságodra, Es sántalan nagy soc ióckal meg a-
iándekostál: De mind az által meg nem gon-
doluán, meg sem tekintuén è soc te iótetemé-
nyidet,

42
nyidet, soc es sántalanképpen meg vtáltam à
te parancholatidat es meg sektem: Tellyes é-
letemnec ideiébe téuelgöttem mint egy ok-
talan iuh: A te ió aiándekidal nem éltem à te
tüstélségedre, se hagyományod szerént az én
fellebaratimnac hasnokra. A bűnekbe, es
minden vndokságba es fertelmességbe aua-
gy gonofságba inkább gyakorlottam maga-
mat, hogy nem mint à te akaratodnac köue-
tésébe. Rőuideden, Az én tellyes életem nem
egyebbe hanem nagy es rettenetes bűnekbe
bemerítettet, mind è mai napiglan. Ennec o-
kaért ennekem el uesetneces elkárhozatnac
méltán irtóznom es futnom kellene te elöt-
ted, mint kemény itild biró elöt.

De most, kegyelmes attyám, te hozzád
follyamom, es ayitom à te mélyléges kegyel-
méségedet es irgalmafságodat: Ismerem az
én halalos beteglegemet, es asit ielentem ten-
ked. Vétköstem à mennyeknec ellene, es te
ellened, ides attyám, Es nem itilem méltónac
magamat, hogy te fiadnac huiatrattassam: Lé-
gy kegyelmes, ides attyám, ennekem nyaua-
lyás bünesnec.

Es müuel hogy, én ides W ram Iesus Chri-
stus,

tus, ennenmagam az én bűneimért eleget né-
telhetec, a mennyei ſent attyát ſem engedtel-
hetem meg az én ió chelekedetimmal, hollo-
ezze erőttlennec es ſemmiéc : ennec okaért
te read verem az én bűneimet, es ſűuemſrént
kérlec, vedel őket én rólam : Mert te fizettet
meg, kezes mi erőttűnc leuén, mind aſt, a mi-
uel mi adóſſoc vóltunc : A mi betegséginket,
nyauallyainkat es faydalminkat te viſeltet, es
azzokat a te kénſenuedéſséddel, es drágala-
tos ſent haláloddal mind meg gyógyítottat.

Kérlec tégedet is Iſtennec ſolgáiat, odoz
meg engemet az WR Iſtennec hagyományá-
ból, az ő ſent Igeiének hatalmanac általa, mel-
lynec tégedet ſolgáltatoiaua tótt.

Itt a Miniſter, auagy lelki páſtor meg ódozza a
bereget. Es az ódozás vian imádkozzéc a beteggel,
es mind a telen valockal, terden áluán, az WRnac i-
mádſágauál, a Mi attyánkál zc.

Annac vianna vegye a tanira, auagy pati-
nára a kenyszeret, es ſámlállya elő a mi
Wrunc Chriſtus Ieſus Teſtamentomának
igeit ſép laſon.

A mi Wrunc Ieſus Chriſtus, az éiel mel-
lyen halálra adatattéc, vóué a kenyszeret, halá-
kat ada,

43
kat ada, es az ő tanituányinac ada, eſt mond-
uan: Vegyetec, egyétec, ez az én Teſtem, mel-
ly tū éretörtet halálra adatic : Eſt valameny-
ſer eiénditec, az én emlekőzetemre teg-
yétec.

A Teſtamentomnac igeit elő ſámlál-
uán, az áldot kenyszeret nyuityſa a be-
tegnec, ez igiket monduán.

A mi Wrunc Chriſtus Ieſusnac ſent Teſ-
te, melly te érttet halálra adattot, erőſſitſen
meg tégedet az igaz hitbe, hogy őrdöcké élhes
Amen.

Annac vianna vegye a Miniſter kezébe a
pohart, ausgy a kelyhet, es ſámlállya elő
az WR Teſtamentomanac iób igeit is,
monduán.

Azzonképpen minéc vianna vachorál-
vólna, vóué a pohárt, es halákat aduán az ő ta-
nituányinac adà, eſt monduán : E pohár vy
Teſtamentom az én vérembe, melly tū ért-
tettec, es ſokakért kiontatic bűnek nec bochá-
nattyára : Eſt valamneyéſer iſiátoc, az én
emlekezetemre tegyétec.

Ez igiket elmonduán, nyuityſa a meg ál-
dor pohárt a betegnec, eſt monduán.

I;

A mi

A mi Wrunc Christus Iesusnac ſent Vé-
re, melly à te büneidert kiontattot, erőſſíſen
meg tégedet az igaz hitbe, hogy öröcké élhes
Amen.

Annac vránna eképpen ſollyon à Mini-
ſter à betegnec.

Iſtenbe ſerelmes attyámfia, Bizonnyal
meg íſmertet immár, hogy à te Iſtened kegy-
elmes, es az ő ſent igiretibe igaz mondó, ő az
ő egyettlen egy fiaban, à mi Wrunc Christus
Iesusba, mindé nyomorultaknac, es lelki fay-
dalmokba eſteknec vigafſtaláſt es meg nyu-
gouáſt ígirt: Im látod, hogy az ő kegyelmes
igiretit teraytad betellyetsítötte, Minec oka-
ért eſt te hozzád valo meg mondhattatlan
nagy irgalmaſságot, lelkednec igaz es búz-
golasos hála adáſſal tiſtellyed es fogadgyad
es mindé világi dolgaidat hátra hagyván,
chac à te kegyelmes Iſtenedbe, es annac ſent
igiretibe elmélködgyél, Mineműuec è követ-
kezöc.

IOHANN. III.

Monda az Iſten fia, à mi Wrunc Christus
Iesus, Nicodemusnac: Vgy ſerette az Iſten è
Vilagot, hogy az ő egyetilen egy fiát adta,
erre es

44
erre es è végre, hogy minden valaki ő benne
hiſſen el ne veſſen, hanem öröc életet val-
lyon. Mert az Iſten nem bocháta az ő fiát è
világra, hogy è világot itillye: hanem hogy
è világ ő általa iduözüllyen. valaki ő béne hi-
ſſen: az meg nem itiltötic: A ki kedig nem hi-
ſſen, immár meg itiltöttet: mert nem hiſſen
az Iſten fiának egyettlen egy ſületténec ne-
uébe.

IOHANN. VI.

Eſt mondgya à mi Wrunc Christus
Iesus: Minden valamit ennékem ad az Attya,
én hozzám id: es aſt, à ki én hozzám id, ki
nem űzem. Mert én mennyekből iöttem alá,
né arra, hogy az én akaratóat tegyem, hané
annac akarattyát, à ki engemet bochátot, E
kedig annac akarattyá, à ki engemet küldet,
az Attyaé, Hogy ſékit el ne veſſeſec azzoc
közül, kiket ő enékem adot: hanem, hogy
feltamaſſam azzokat az vtólſo napon. Ez
kedig annac akarattyá, à ki engemet küldet,
hogy minden, valaki láttya à fiut, es ő benne
hiſſen, öröké élyen, En is feltamaſtóm ötet
az vtólſo napon.

Ha à betegnec annyéra ereie vagyon, tehát à
Minifter el oluafhattya à beteg előt egy néhány
Rébeit à Soltárnac.

CIII.

CIII. DAVIDNAC.

PSALMVSA.

En Lelkem, dichird az Wrat: Es minden bennem valo dichirie az ő ſent Neuét.

En Lelkenm dichird az Wrat, Es el ne feletkőzzél minden ő iótétiről.

Ki tengeted minden te bűneidet meg borchátya: Es kí meg vigaszttya minden te nyaualaidat

Ki à te életedet meg őltalmazza à veszedelemtől, Ki környül veszen tégedet kegyelmességgel es irgalmasággal.

Ki iauaiual meg tölti à te ſádat, Ki meg vyittyà à te iffiuságodat, mint à kétselődiet.

Mondom dichird az Wrat, ki igazságot es törvént ſolgaltat minnyáian azzoknac, kik erősszakot ſenuednec.

Az ő vtait meg ielentötte Moyſefnec, Es az Izráél fiainac az ő akarattyát.

Irgalmas es kegyelmes az Wr, Tűrő es nagy iólteuő.

Nem feddődic mindenha, haragot ſem tart mind öröcké.

Nem chelekődic miuelinc à mi bűneinc ſerént

45
ſerént, ſem fűzet minékűnc à mi hamiságinc ſerént.

Mert mennyéuel magasb à menny à földnél, Annyéual meg halladgya az ő kegyelmessége azzokat, à kik őtet fêlic.

Melly meſſe à napkellet à napnyugattól, olly meſſe tauoſtattya à mi bűneinket mi tőlűnc,

Mi képpen az attya könyörűl à fiakon, így könyörűl az Wr azzokon, à kik őtet fêlic,

Mert ő tudgya, minemű olkormány legyűnc: Meg élekőzic arról, hogy porr vagyűc

Eletében az ember ollyan mint à fű, virágzic mint à mezői virág.

Mikor kedig meg ſuia à ſêl, ottan ninchen, Es nem iſmerj touáb az ő helyce.

De az Wrac kegyelmessége mind öröcken öröcké azzokon, à kik őtet fêlic: Es az ő igazsága magzattyokról magzattyokra,

Mondom azzokon vagyon, kik az ő kötéſét meg őrizic, Es meg emlekőznec az ő parancholatiról, hogy azzoc ſerént chelekőgyenec.

Az Wr mennyekben kéſítötte az ő ſêkit, Es mindeneken vagyon az ő birodalma.

K

Aldgya.

Aldgyátoc az Wrat, tú minden ő Angyal, kic nagy erődec vattoc, es mondásat műuelitec, hogy az ő Igeiēec ſauát halgafsác.

Aldgyátoc az Wrat minden ő feregi, tú ő ſolgai, kic téſitec az ő akarattyát.

Dichiriētec az Wrat minden ő teremtet állati, az ő birodalmánac minden helyein.

En lelkem, áld meg az Wrat.

Tőb vigafaláſſockalis vigafalhattya a Minifter, auagy Lelki páſtor a beteget, a ſoltarnac külemb külemb réſeiből, az időnec es ábetegnec alkolmattoſſaga ſerént.

PSALM. XCI.

A ki lakic a felſégeſnec óltalma alat, Es a mindenhattónac árnyéka alat marad:

Az eſt mondgya az Wrac: én reménſégem, én erőſségem: én Iſtenem, ő benne bizom.

Mert ő meg ſabadit tégedet a vadáſſoknac tőritől: es a veſedelmes dög haláltól.

Az ő ſárnya alat meg óltalmaz tégedet: es az ő tollai alat bátorſágos leſs: az ő igireti pays es óltalom.

Hogy meg ne retteny az éynec iſſonyoſágától

46
gától: a nyiltól, melly nappal megyen.

A merigy haláltól, melly a homályba kegyetlenkődic, a veſedel mes nyauallyától, mellydélbe dühöſkedic.

Ha ſinte ezzeren hűlnánac el melőled: es tiz ezeren iobbad felől: azzért te hozzád nem kezelget.

Sőt ſemeiddel nézzed: Es meg látod az Iſtennteleneknek valo meg fűzeréſt.

Mert az W a te reménſéged: es a felſéges a te óltalmad.

Nem történyic veſedelem te raytad: es ſémj chapás nem közelget a te haylékodhoz

Mert az ő Angyalinac paranchol te felőled, hogy meg őrizzenec tégedet minden te vtaidban.

Kezegben viſſelnec tégedet, hogy labodat kőbe ne űſſed.

Oroſlánon es mérges kégyon járſs, Es meg nyomodod az oroſlán kölyket, es a ſarkányt.

Miert hogy én hozzád figyelmez, meg ſabaditom őtet: Meg óltalmazom, mert meg iſmerte az én Neüemet.

Segitſégül hiy engemet, es meg halgatom,

K2

tom, vele vagyoc à nyomorúságba, Meg szabaditom es meg dúchõitem õtet.

Meg elégitem õtet hõssú élettel: es meg mutatom õ neki az én Szabaditómat.

PSALM CXVII.

Dichirietec az Wrat minden poganoc:
Dichõitsetec õtet minden népec,

Mert az õ kegyelmessége mi hozzánk
meg öregbedet, Es az õ hivvsege tart mind
öröcké.

Mikor à Minister el akar válni à betegtõl,
áldgya meg ez igickel.

ALDOMAS.

Aldgyon meg tégedet az WR, es õriz-
zen meg: Vilagositja meg az õ szinét te raytad
es legyen kegyelmes hozzád.

Emellyé fel te rea az õ szinét, es adgyon bé-
kességet teneked: Amen.

NOTA.

Történic gyákorta hogy à beteg erõtlen ségnec
miatra, auagy à gyommornac bantása miat, az WR
Testamentomának minden részeit hozza nem ve-
heti, à Minister ez okaért az WRnac szerzését meg
ne begie, es ne szolgáltsá à betegnec egyic részét à
másic résznekül. Meg se mutagassá õ neki, mint à
pápai misszesséc műveltec: hanem, à gyónás után
az WR-

45
az WR Istennec Igeiével tanítsa à beteget, oktassa
es vigasztallja, es az WRnac hagyományából õtet
meg ódózuán, aianlya à kegyelmes Istennec.

MAS MODGYA.

Miképpen à Minister, auagy à Lelki
pástor, à betegeket vigasztalhattya.

Istenbe szerelmes attyámfia: Mindenek-
nec elõtte meg emlekõzzél errõl, es esít meg
gondold, hogy ide è vilagra nem azzért iõt-
tél, hogy mind öröckè itt maradnot kellene:
mert ez émodon mind öröckè gyõttrelembe,
nyauallyába es véghettettlen nyomorúságba
maradnál: hanem ezzért iõttél è világra, ho-
gy ennec vtánna, mikor annac ideie leben, az
Istennec akarattya szerént, è nyauallyás élet-
nec szorgalmatoságit es munkait letegyed,
es az idõ szerént valo halálnac általa el hagy-
ad, es tõlec meg menekõdgyél, hogy ennec
vtánna ezzekel ne legyen pepechelelsed, ha-
nem mennejes Isteni dolgoctal.

Mert ez à mi idõ szerént valo életünk,
mi képpen sent Pál mondgya, olyan mint
egy sátor. A sätort kedig nem vonssác fel,
hogy öröckè egy helyen maradgyon, ha-
nem hogy ismet lebontsác es õsue kölséc.
De à más élet nem olyan mint à sátor, ha

nem öröcké valo: mert mennyekben házunc
vagyon öröcké meg maradando. mellyet
nem emberi kéz kešitöt minekűnc, hanem
az Isten őnenimaga. Iőueuényec vagyunc ez
okaért, idegenec es budofsóc è nyauallyás
világba.

Ha. ennec okaért, ſerelmes attámfia, à
halálnac tekintete retteget tégedet, Mind-
gyarást el fordítad magadat attól, es tellyes
elméddel, es minden gondolatidal oda for-
duly, à houa à halálnac általa menned kel,
tudni illic, az Istenhöz, es az ő mennyej es
öröcké valo iauaihoz. Meg emleközzel az
igikről, mellyeket mondot tenked à mi
Wrunc Christus Iesus vigafſtaláſsodra. Az
aſſonyialat, vgymond, mikor gyermeket
ſül, keſsereg es bánadba vágyon, miért ho-
gy eliöt az ő horáia: de mikoron immár
ſülte à magzatot, nem emleközic touab à
keſerűſégről, az őrem ért, miért hogy em-
ber ſületet è világra. Azzonképpen èz ideig
valo életinkbeis ſemmi ninchen egyeb, ha-
nem chac keſerűſég es ſommoruſág, kü-
lomb külomb ſűkölkedéſsec es nyauallyác à
halállal egyetembe, mind addig, miglen è
világ.

világbol ki mulunc, es vgy mint az öröc élet-
re vyonnam ſülettetűnc.

Mert è földén, es ez ideig valo életben:
rejtettet el à más es öröcké valo élet, es,
mi képpen ſent Pál mondgya, à mi Kereſt-
fégűnc à mi bűneinknec halálat iedzi. Senki
kedig tekéltetűggel meg nem halhat à bűn-
nec, hanem ha előſer mindenestől fogua le
teſi è teſtet. Mert így ſól ſent Pál, Minnya-
ian à kic Christusba meg kereſtelkötűnc, az
ő halálába kereſtelkötűnc meg, es à kereſt-
fégbe ő vele eltemettettűnc, hogy miképpen à
Christus Iesus feltámadot hallottaiból, az at-
tyánac dűchőſége által, hogy azzon képpen
miis feltamagyunc vy es öröc életre:

Ezzekből ez okaért köuetkőzic, hogy à mi
életűnc nem itt è világba vagyon, hanem à
máſikba, mennyekbe. Mert itt meg holtunc
à Christuſal à bűneknec, es à mi életűnc el
rejtöttet az Iſtenbe à Christus Ieſuſſal, mint
ſent Pál mondgya: Mikor immár meg iele-
nic à Christus Iesus à mi életűnc, akkor miis
meg ielenűnc nagy ſenefſégbe es dűchőſégbe

Hogy kedig mind ezzeokról bizonyos
leheſs, melleie adta az Iſten az ő ſent Igeiét,
melly-

mellyel meg erősítötte ezeket, monduán:
A ki hiend, es meg kereszkelkedédic, iduözül.
Ebbe kedig bizóyos vagy, hogy meg keresz-
telköttél, Attyánac, es Fiunac es szent Lélek-
nec neuébe. E három szómelly egy bizony
Isten, ki azt igrte, hogy minden nyaua-
lyaidban, es nyomorúságidban veled leszen,
es hogy meg óltalmaz tégedet minden ellen-
ségidtól, a büntől, a haláltól, a pokoltól, es
az ördögnec dühösségétől es gonósszándé-
kától.

Minnyáian kedig ezzec te ellenségid a
mi Wrunc Christus Iesus birodalma alat
vadnac, mert az attya Wr Isten az ő hatalma
alá vettötte. Miképpen ezokaért a halál, es a
tellyes világnac bűne semmit nem árthattot a
Christus Iesusnac, azzonképpen teneked
sem árthatnac, hanem a te dolgaidat elő ve-
szic, es az örök élet nec meg nyerésére igen
használ nac.

Ennec okaért a te nyauallyád ba meg ne
haborodgyál, es minden szorgalmatosságot
hátra hagyván chac erre visely gondot, es
erre vigyáz, hogy a te szűved ne tantorod-
gyéc meg az Wr Isten nec kegyelmes igireti-
be: Biz-

49
be: Bizzál az Isten be, es magadat aianlyad az
ő véghettelen nagy es kegyelmes szeretet-
tinec, mellyet meg mutatja a tellyes emberi
nemzethöz, aduán az ő aidot szent fiát, a mi
Wrunc Christus Iesus rettenetes halála,
hogy minnyáian azzoc, a ki ő bűne hisz nec,
el ne vessenec, hanem öröcké éllyenec. Az
Wr Isten nec dragalatos igirete ez, rakua min-
den lelki vigasztalással, hogy ha az Isten nec
fiaba, a mi Wrunc Christus Iesus ba, hisz nec
hogy el nem vessűnc, hanem öröcké iduözü-
lűnc.

Mikor ezokaért a te bűneid gyöter nec es
retteget nec tégedet, mindgyarált igaz hittel
es lelki bizodalommal magad nac kapsol-
lyad az Isten nec ártatlan barányát, ki a tel-
lyes világnac bűneid viselte: Gondold meg,
hogy a gonósszűd es a bűnecskehöz haton-
lattatot, es a toluaioc közibe fel febitöttet, es
meg sebhettettöt a mi hamisságinkért, Es
hogy nagy engedelmességgel szenuette azt a
kért, mellyet minékűnc, es az egész emberi
nemzet nec szenuedni kellett volna a mi bűne
inkért.

Gondold meg touába, hogy az Isten
L minket.

minket olly igen szeretet, hogy ást adta à mi bűneinkért áldozatra, à ki soha semmi bűnt nem tót, hogy abba az ő áldot sent fiaba igazza lennenc, es ő általa az öröcké meg maradando igaság tulaydonitattatnéc mi nekűnc.

Rõuideden, Mindennestől fogua hátad megõ vessed minden te bűneidet, es bizzál chac à Christus Iesusnac iouóltába: Mert à Christus Iesus teneked tamadot fel, Es mi képpen az ő halálaua meg gyõste à te bűneidet: azzonképpen most immár meg tart az ő életénec általa. Ha ezeket igaz es erõs hitel hissed, es magadnac kaptsolod, nyiluán nem kárhoozol, hanem az örõc vessedelemből meg menekõttel, es à halál által az örõc életre állattál.

A pokolnac kényyától se retteggy, se relmes attyamfia: Mert à te meg szabaduláod erõs fundamentomon helyhebtõttet, tudni illic, az élő Istennec áldot sent fián, à mi Wrunc Christus Iesuson. Ez kedig à nagy oriás es à nagy Wr, kinec birtoka alat vadnac mindenec: Ennec ellene ez ókaért semmit nem tehet sem az ördög, sem à pokolnac hattalmafsága. Ez-

Ez kedig à te nagy vigasztalásod, hogy ha à halálba vagy, nem egyedül vagy, hanem à Christus Iesus együt vagyon veled: Ha immár à halálnac útara menned kel, kitõl félst ezzen az úton? Miért félnél à haláltól, melly te neked nem vessedelemre vadgyon, hanem útat nyit az örõc életre es az örõc bodogságra?

Had az Istentelének nec es à hittettlennek nec à haláltól valo rettegést, kic ez idő szerént valo halálnac általa az örõc halálra es vessedelemre mennec. Had iyedgyen es rettegien az à haláltól, à ki az ő bűneinec sõpreiébe fekszik, es vizből sent Lélek nec általa vyonnan nem sũlletet. Ez rettegien es féllyé à haláltól, à ki tudattlan, es nem ismerj à Christus Iesust egyettlen egy iduõzõtõienec lennj, mind õncki, s mind è tellyes világnac.

Had rettegien à haláltól amà kaz dag, à kirõl à mi Wrunc Christus Iesus az Euángeliomba emlekõzie, Lucé. 16: Mert ez meg haluán pokolba vittettettéc az örõc tûzbe. Te kedig öruly es vigadgy: Mert az artatlan Lazárral, es mind à válastattockal Abraham patriarkhánac kõbelébe örõcké valo nyugalmo-

dalmot nyers, es vvralkodol à Christus Iesusál, Es à meg igazult toluáial együt öröcké valo gyönyörűséget es örömet vés.

Most a Christus Iesus hozzaia hii tégedet es est mondgya teneked: Iőy én hozzám, El vésé a teterhedet es nyomoruságodat terolad, es meg nyugatlac: vedel immár lelkednec nyugodalmát.

Mind ezzeknec kedig bizonságara à te Wrad à Christus Iesus Testamétomot töt teneked, mellybe őnenmagát, minden ő iauaiual, teneked hatta, ő sákol be teneked es élést ád ez útra, hogy valaminélkül ne sűködgyél, es semmi fogyatkozásod ne legyen. Es hogy az úton minden félelemnélkül légy, es semmi tégedet meg ne bántasson, azért tarsuladgya magát teneked, es veled közösűl, annyéra, hogy ő te benned, es te ő benne vagy.

Ennec okaért semmit ne kételkedgyél, szerelmes attyamfia, az Istennec te hozzád valo jó es kegyelmes akarattyába, Az ő sent es kegyelmes igireti bűnettlen legyen előtted, Miel hogy ő az örök életet meg igrte teneked: Annac meg nyerésére es el foglalására haszná-

51
használ teneked ez te è világból valo kimenésed. Semmi képpen el nem téuelhetel: mert à Christus Iesus ő maga az út, miképpen mondgya. Iohan. 14. En vagyoc az út, az Igaság, es az élet. Meg sem chalhattattol: mert à Christus Iesus az Igaság: örök halállal sem halhatz meg: mert à Christus Iesus az élet. Ennec okaért nagy békeséggel es örömmel magadat aianlyad à te teremődnecc es megváltódnac, Es à te Wraddal, à Christus Iesusál mond est: Atyam: A te kezeidbe aianlom az én Leikemet: Amen.

M A S M O D G Y A A

Vigaśtalásnac, melly Vétettet az
Iohel Prophetánac, 11. Reséből.

Istenben szerelmes attyamfia, Im è testi nyaualyába fekszel, es à fardalomnac miatta testi erőd elfogyatkozot, hogy immár ez időserént valo élettednec vége elközelget, es à testi halál elérközet. Az emberi terméset kedig egyebet nem műuelhet è nyaualyába, az ő romlása es bűnes vólta miat, hanem kefsereg, bānkodic, fély es retteg.

De szerelmes attyamfia, nagy külembűség
L 3 legye-

legyen à hittetlenec es az Istentelenec közet,
es à hív keresztyénec es az Istenhöz igazán
meg tértec közet. Mert félnecc, es rettegnecc
à hittetlenec es az Istentelenec, miért hogy
lelkeknecc ismereti meg vadollya es kárhóstat
tya őket, ezért somorkodnac es keseregnecc
Mert à bűnnecc nagy terheie raytoc fekszik, es
meg nyomia őket, anynéra, hogy kétségbe
esnecc, miért hogy az Wr Istent nem tudgyác
sem ismerie az ő áldot természetinecc az ő na-
gy irgalmas es kegyelmes vóltat. A hív ke-
resztyénec kedig, kic az Wr Istent igazán
meg ismertéc, noha azzoknac természetekis
irtózik valamenyére à haláltól: de mind az al-
tal Lelkek ismereti nem háboroc, hanem ch-
endek, es annac igaz itéleti az Wr Istennecc
kegyelmessége felől minden rettegést meg-
gyözi es lefálitja. Mert à hív keresztyénec
ismerie az Istent, es tudgyác az ő természetit,
Művel hogy kegyelmes es irgalmas, Mikép-
pen az ő áldot Istenlége magát meg ielentő-
te az ő Szent Igciébe.

Mert est mondgya Szent Iohel Prophetá
az ő könyvénecc 11. Részébe; Törietec, vgy-
mond, az Wrhoz, atű Istentekhez, Mert ke-
gyelm-

kegyelmes, engedelmes, irgalmas, tűrő, Ben-
uedő es igen jóltevő, Es ki hamar meg banya
à bűntöteft. Ezekben meg ielenti à Pro-
pheta, Michoda az Isten, Minemű természetű
legyen es tulajdonfagu. Műveli kedig est à
Propheta, hogy à nyauallyás sűueket, kic à
bűnnecc ismeretinecc miatta meg iyettenec,
vigasztalhassa, es meg chendekithősse, hogy
el ne idegenyűlyenec az Istentől, hanem ides
sűuel hozzáia folyamianac.

Elősser neuzei à Propheta az Wr Istent
Kegyelmesecc, az az, kit hamar meg eng-
estelhetnecc, ki az emberekhez jó akaro, es
kit könyörgéssel meg haythatnac.

Mi Ségény nyauallyás bűnes emberecc, mi-
ért hogy tudgyuc természetünknecc romlását
es bűnes vóltunkat, idegennec vagyunc az
Istenhez, es eltauozzunc tőle, mint Adam à
mi Ségény attyanc à paradichomba elfuta es
elbuiéc az Wr Isten előtt: Sinte azzon képpen
mi is kétségessécc vagyunc ő hozzáia, es tar-
tunc tőle. At haragos es kegyetlen birotól
kinálképpen na valami keresztyénec nagy bűntör-
téstre áncbócht. Deméltatlan itilunc ekép-
pen felőle, à mi kegyelmes Istenunc felől:

Mert

löttel. fiu vóltál, de fiuból engedettlen szolgál-
uà löttel, vgy vagyon : De véledé aít, müuel
hogy te meg fordultál es meg váltoftál, hogy
ő is, à te Istened, tehozzát képest meg fordult
es meg változot? Ezt ne véllyed szerelmes at-
tyámfia. Ő nem haiol, meg sem változic, ha-
né állhatattos: müt à prophetác alttal módgya:

Haczokaért ismered, hogy vétköstél, es à
kötést meg séktet, mellyet à keresétségbe töt-
tél vólt ő vele: gondold meg aít, hogy ő meg
nem sékte à: te visítfordultságot es alhattat-
látságot ebbe meg nem haborittya őtet: Mert
sént Pál mondgya: A hittetlénéknek hittet-
tlensége meg nem erőtlenniti az Istennec i-
gaz mondatát, semmiué sem tessi. hanem igaz
ő, es az ő sent igirete helyén marad, vagy hi-
sic az emberec, auagy nem. Ha ezokaért
meg séktet à séduetséget, melly tenéked à te
Istenedel vólt, hollot engedelmet igirtél vólt
őnek, es eltéuelgettél vólt, bánnyad bányad
séuet szerént, es tery visítsa, es kés à te kegyel-
mes attya tégedet ismet feluenni.

Ssep es aranyas példa vagyon, mellyet az
Istenfia ómaga, ki az ő áldot sent attyánac
minden akarattját igen iól tudgya, előnkbe
támasz-

54
támasztotta, Luce, 15, Résebe, melly è lelki vi-
gasztalásunkra szolgál, Tudni illic, à tékozlo-
fiaról, ki az ő attyától minden részt örökségé-
nec felszeduén, es idegen országba menuén
gonosul es gonoságos bóméllyeckel elkölté
es eluestegeté. De mikor meg tere es est mon-
da, En szerelmes apám: Vétköstem à men-
nyeknec ellene, es te ellened: mit miuele az
attya: bizony nem hűldé előle, meg sem veté,
miért hogy gonosul örökségét eltékozlotta
valá: hanem meg elelgeté es meg apola, es
vyonnán ruháza, es lakodalmot berezuén na-
gy öremmel hozza fogada. Te vagy, szerető
attyámfia, à tékozlo fiu: te mentél idegen or-
szágba az ördegnec akarattya vtán 2c. Tery
meg ezokaért à te kegyelmes Istenedhöz,
bizzál az ő nagy kegyelmességébe, az ő áldot
sent fiánac, à mi Wrunc Christus Iesusnac ál-
tala, es nyiluan hozza fogad, es nagy örem-
mel feluesen. Meg hid erős es bizonyos hit-
tel, hogy az ő sét igiretit, mellyet az ő sent fi-
aba minékunc töt, meg nem vonssa: mert nem
egy napi, auagy egy estendei, hanem öröcké-
valo, Miképpen ómaga à sent prophetanac
általa mondgya: Isten vagyoc en, vgy mond:
én meg nem változom. M₂ Hel

Hellyén marad azokaért à prophetának à
scent Iohel nec mondásza, holott az Isten felől
est mondgya, művel hogy kegyelmes es irgal-
mas Isten ő. Es euel è dragalatos mondással
hátra veryiúc à mi sűűnk nec kétféges vól-
tat, holott est tarttya es itili az Isten felől, ho-
gy véghetetlen haragú es engesztelhetetlen.
Mert abból hamisat itil à mi sűűnc, es nem
hellyén iár.

Masodszor neuzezi à scent Iohel propheta à
mi Istennünket Irgalmasnac, az az, könnyörü-
lönec. Igen visza fordultac vagyunc mi nya-
uallias eberec, es meg induluán felebaratink-
nac ellene minden könnyörületlenségel ül-
dözzüc őket, es sinettlen okot keresűnc, ho-
gy ártassunc őneki: De nem oslyan az Is-
ten. Mert noha bánttyuc őtet à mi bűneinkel,
es meg általkoduán azzokba büntöttésre kén-
sűűtyűc: de mind az által né gyönyörkedic
abba az WR Isten, hanem somorusággal es
bánkodással lárttya à mi nyomoruságinkat,
Es mind ašt à keménseget, à mellyet az bűn-
tötésbe mutat, kénserítésből műveli. es igen
keuánna, ha ninkellene lenni. Inkáb kimile-
ne ő minket, es minden ő áldomásánac iauai
ual be-

55
ual betöltene, hogy nem mit meg ostorozna,
auagy külemb küléb fele nyauallyackal meg
büntötne, chac hogy mi esűnkbe vennóc ma-
gunkat, es à büntöttés nec okat eltauosítanó-
ioc, tudni illic, az engedettlenséget, es à visza
vonnást.

De est mi nem hisűc à mi kegyelmes Is-
tenűnc felől: Hanem ašt vellyűc mi, hogy ő i-
gen bossús reanc, es hogy halálíg gyűlöl, es
hogy à mi nyomoruságinkba es vesedel-
minkbe gyönyörködic, Ennec okaért kétfé-
be esűnc, Auagy békételenségből ő tőle eltá-
uozuán gyűlölni kezdgyűc, es elidegenűlűnc
ő tőle. ez à természet nec az ő visza fordult-
sága.

Tanöld meg ezokaért, szerelmes attyám-
fia, az igaz itiletet az WR Istennec akarattya
felől. Es ne köuesed ebbe à te okoságodat,
hanem az ő scent igéiét, mellybe mindennen-
magát, s mind az ő scent akarattya meg ielé-
tötie, Es tellyes lelki bizodalommal könnyö-
reggy őneki, es keuánd est ő tőle, hogy est
az ő nagy irgalmáságról es kegyelmességéről
valo értelmét, az ő scent lelkének általa beiria
à te sűűedbe, hogy meg fogonnyec es meg
M 3 gyűköd-

gyűkörezzéc benne. es eképpen chendés es békéséges lesen à te lelki ismeretet, es bátor-
sagba marad à te sűued.

Harmadsor neuési sēnt Iohel propheta
az Istent, Tűrőnec auagy bosűuálattlannac :
Az az, ki nem hertelé haragu, hanem sockaig
sēnuethetō. Nem heíába magánac tulaido-
nyittya az atyai neuēt. Mert ides az ō sűue
m. hozzanc: es noha egynyihansor ostoroz,
de ez nem az ō haragiánac es gonosű akar-
tyánac iele: hanem sēretettes harag: mert va-
lamit raytunc műuel, kellettlettlen es nehez
sűuel műueli: es minec előtte elkezdí az osto-
rozást, annac előtte sockaig vár, es hirdettetti
az ō akarattyát, es sűnetlen fenyeget, Ho-
gy magunkat esűnkbe vegyűc, es az ō oştirá-
nac eleit vegyűc.

Mi bűnűnc ezokaért, nem ō áldot Istensé-
gēié, há eluesűnc: Mert késű minket meg sa-
baditani, es az ō atyai kegyelmességből
minden ō iauait velűnc közleni. Chac hogy
mi ne vonnyuc magunkat ō tőle, es hátat ne
vefsűnc neki.

Könyőregiűnc ezokaért az ō áldot Istensé-
gēnec, hogy à mi sűueinknec keménységét,
az ō

56
az ō sēnt lelkēnec aiándékáual meg lagyittsa,
es sűomeinket meg nyíssa, hogy est ē men-
nyei drágalátos világoságot meg láthasűc,
es az ō ideségét meg kósthasűc es meg e-
rezhesűc, melly igen ides, ió, kegyelmes es ir-
galmas legyen az WR, à mi WRunc Christus
Iesusnac sēnt atya: Amen.

M A S V I G A S Ő T A -
L A S A B E T E G E K N E C, M E L -
ly vétettet à mi WRunc Christus Ie-
susnac beszédéből, Matth. ij. Iőie-
tec én hozzám min-
nyáian 2c.

Istenbe sērelmes atyámfia: Im beteg va-
gy, es à te tested faydalom miat nyomorog:
De mind ez ē nyauallya mind faydalmastól
femmi, ha à te lelki ismeretet ió helyen vag-
yon. Ez kedig így lehet, ha mindeneket hátra
hadgyuán ē sűeles világba, chac à te ides köz-
beíarodra es idűőzitődre nézendés, es annac
az ō kegyelmes igiretit igaz hittel magadnac
karpfolandás, mint hollot est mondgya: Iőie-
tec én.

tec énhozzám minnyáian kie munkálkottoc,
es meg terheltegetec : es én meg nyugattlac
tűteket.

Hallodé, szerelmes attyámfia, michoda
emberec felől szól, à mi Wrunc Christus Iesus,
es kiket hiy ő hozzáia. Ezzec ez emberec köz-
zül valo te is egyic vagy, Miért hogy nyaua-
lyába es győttrelembé vagy, Es à többi közet
tégedet is akar meg menteni es meg nyugat-
tatni. Ezokaért bizzál à te Wradba es meg-
uáltódba, à ki olyan nagy szeretettel tégedet
ő hozzáia hiu, az ő sent Euangelionának ál-
tala, es menny ő hozzá, had vyitson meg té-
gedet, Az az, Elhidyed az ő igiretit, hogy ő
általa meg nyered bűneidnec bochánattyát,
es az örök életnec bódogságát.

Hogy kedig az ő sent igiretinec draga-
latos vóltát esedbe vehessed, gondold meg
az ő sent beséde nec terhes vóltat, es azzok-
nac minden környül álo dolgokat, es ekép-
pen meg cseszhetet az ő igiretinec ideségét
es hathatóságát.

Először ezokaért gondold meg à szómélt,
michoda szómély legyen ez, à ki az emkere-
ket hozzáia hiy. Ez è szómély az, à ki ez igi-
retnec

52
retnec besédi elöt est mondgya vala : Enne-
kem mindenec adattanac az én ményei sent
attyámtól: Tahat ez az attya WR Istennec ő
áldot sent fia, mind mennynec s' mind föld-
nec Wra, ki által mindenec löttene, es teré-
töttette. Hollot kedig ez az hatalmas Wr,
ki minden álatoknac teremőie, hozzá hiu,
bizony illic attyámfia, hogy mindeneket è
seles világon hátra hagyván, ő hozzáia fies es
ő neki engedgy.

Masodszor, Gondold meg aštris, kihöz
hiyon. Igy szól kedig az ő igiretinec besédi-
be: Iőyetec én hozzám: En hozzám iőyetec,
vgy mond: Mint ha est mondana: En vagyoc
az, es chac egyedül vagyoc, à ki tűteket, meg
terhelteket, es külemb külemb munkákba
foglattofsokat meg nyugotathattlac : mert
én chac egyedül vagyoc az, à kinec à minden
hatto mennybeli attya WR Isten minden ha-
talmot adot, à bűnnen, az őrdögen, à halálon
es à poklon: Ezokaért chac én hozzám fűsa-
toc, es chac én bennem bizzatoc, mikor à tū
bűneitek nec nehöz terhetől, az Istennec ha-
rágiától, à haláltól es à pokoltól meg nyom-
mattatoc, es mindé erőttek nec fottaig mun-
kálkot-

kálkottoc. Ebbe è tû nyauallyátokba es rette-
géstökbe senki ninchen, ki tûteket meg segít-
hessen, es meg nyugotathassan, hanem chac
én egyedül.

Es bizonyáual igazzán mondgya à mi
WRunc Christus Iesus, Mert vgy vagyón:
Bizósfagot vesnec erről à meg kélseredet lel-
ki ismeretec, mellyec viaskodnac az ő bűnek
nec ismeretiuel, az Istennec haragiáual, es à
halálnac rettegéssüel, miuel hogy chac ő az
oruos, es az egyettlen egy meg szabadito, kit
à sent Pál Apostal, mi békeséginknec, Keg-
yelem sekinknec, es bűneinkért valo áldozat-
nac mondgya. Ennec okaért iól meg kel gő-
dolnunc, houa hiy à mi WRunc Christus Ie-
sus, mikor est mondgya: lőyetec én hozzám,
hogy meg találhassuc az igaz utat, es senki-
höz nem mennyűnc, hanem chac ő hozza.

A Christus Iesushoz menni kedig semmi
nem egyéb, hanem ötet igazzán meg ismer-
ni, es hinni, miuel hogy ő egyedül à mi keg-
yelemsekinc, es meg váltónc, a bűntől, à halál
tól, az ördög nec birodalmától, à pokoltól, es
az örök kárhozattól.

Itt kedig nyiluan hallýuc, szerelmes at-
tyámfia,

tyámfia, hogy à bűn es à halál ellen semmi
nyugodalom, segítség es semmi tanáts nin-
chen tőb, à mi WRunc Christus Iesusnál, Mi-
képpen à sent propheta Oseas is módgya, az
ő könyué nec tizenharmadic Résebe: Izrael,
Temagattól vagyón, vgy mond, à te veszedel-
med: De meg szabadulásod chac én bennem
vagyón.

Azzonképpen Isaias propheta, à mi W-
Runc Christus Iesusnac képebe sölúan, est
mondgya: Minnyáian tû kic somiuhóstoc,
iőyetec à vízre: Tû kik nec ninchen pénztec
iőyetec el, vegyetec es igyatoc: Mondom, iő-
uetec el, es vegyetec pénznélkül es ingyen
bort es teyet. Ilai. 55.

Harmadíor ved esedbe astis, sámserént
hányat hiyon à Christus Iesus ő hozza. Mert
est mondhatnád: Hallom vgyan, hogy hoz-
za hii à Christus Iesus: de ki tudgya, ha én is
azzoc közet vagyoc, á kiket hiy. Netalantán
chac à sēteket hiya, kic iám boroc es érdemes-
sec: én kedig igen nyauallyás bűnes ember
vagyoc.

Itt ezokaért, szerelmes attyámfia, iól esed-
be kel vened, mit mond à Christus Iesus, Est

N 2

mond-

mondgya: Iőyetec én hozzám minnyáian.
Hallóde hogy szól: Nem ašt mondgya, Iőye-
tec én hozzám chac tū Patriarkhac, Prophe-
tác Apostaloc, kic iámboroc es šentec vattoc,
Es tū egyeb emberec táuozzatoc el én tőlem,
Mert ninchen semmi közem tū veletec: Ha-
nem ešt mōdgya: Iőuetec én hozzám M I N-
N Y A I A N, senkit ki nem rekešt, Minden
valogatásnēkül, mind iókat, s' mind gonoszo-
kat, fōt még à viššafordultakatis hozza hiya,
es kéš mindē iauait ō velecekōzleni, chac hogy
mennyenec à Christushoz, ismeriēc meg az ō
bűneket, šányác bányác, hogy az ō šent aka-
rattyánac ellene vérkōštenec, Es bizonyos
hittel hidgyēc, hogy à Christus Iesus által
minden bűnec meg bochatatnac ōnēkic, Es
minden kétšégnēkül nyugodalmot találnac,
es meg vyitattatnac.

Ennec okaért teis, šerelmes attyámfia,
semmire es senkire ne néz: Ne néz se bűncid-
re, se méltatlanságodra: Ašt se gondold, én
nem vagyoc méltó arra, hogy à Christus Ie-
sushoz menneec: Hanem chac à te vvradra,
à Christus Iesusra néz, es az ō elhiuo šauát
halgalsad, es annac engedgy. Ha ō ió akarat-
tal, es

59
tal, es kegyelmes képpen tégedet, es az egyeb
nyauallyas bűnešeket, nem akarna hozza fo-
gadni, miért hina ōket olly igen nagy šere-
tettel ō hozzáia?

Iaruly ezokaért, šerelmes attyámfia, na-
gy bizodalommal à kegyelemnec šēkihōz,
hogy irgalmat es kegyelmet nyerhes álkol-
motos idōbe.

Negyedšer, Gondold meg aštis: Minemū
embereket hiyon à Christus Iesus hozzáia.
Iőuetec én hozzám, vgy mond, minnyáian, tū
kic munkálkottoc es meg terheltettetc. Ez-
zeckel ez igickel nyiluan meg iclenti, mine-
mū embereket hiyon hozzáia, Tudni illic, še-
gényeket, kic az ō lelki ismereteknec külemb
külemb kétēlkōdēšekbe meg akattac, es kic az
WR Istenn haragianac alatta nyegnec es fo-
háškodnac, Mondom ezeket hiya hozza:
nem à kéuēlyšégbe felfuualkodtakat: sem az-
zokat, kic à šentšēgnec velekedēšēbe, auagy
az ō šoc ió chelekedetōknec érdemibe bōgyeš
kōdnec.

Vgyan ezzenképpen šól mašut is à mi
Wrunc Christus Iesus, šent Mathénál Kilen-
tēdic Réšēbe: Nem iōttem, vgy mond, hogy
N 3 az iga-

az igazakat hiyam: Hanem hogy à bűneket
hiyam à penitenciara.

Szent Pál is ezt mondgya, à Timotheus
püspöknek irt első Levelebe, es első Résebe:
Bizonyos es drágálatos beszéd, méltó arra, ho-
gy minden embertől vétetessék, hogy Chris-
tus Iesus è világra jött, à bűneknec iduósé-
gékért.

Ezokaért szerelmes atyámfia, à te lelki fa-
ydalmidba, es mindenféle kétfertetidbe bato-
rits meg magadat à Christus Iesusnac drága-
latos igiretiuel, es eucl vigasztallyad magadat:
Ne retteggy, es ne essél kétségbe. Ne fúls el à
Christus Iesusától: sőt az ő szauát meg halgas-
sad, es engedgy ő neki, es ő hozza fies: mert
hallod, hogy kegyelmes es jó akaro.

Ha ő tégedet, szegény bűneft gyűlölné: né-
hina hozzáia, hanem inkább elűzne tőle: De
miért hogy olly igen nagy szeretettel hozzáia
hiy, eucl ezt ielenti, hogy ő tégedet szeret, es
hogy nem gonoszkodat, hanem jódat akaria,
Es hogy à te nehez terhedet el akaria rólad
venni: Mert ő az Istennek am az ártatlan bá-
ránya, melly viseli mind è tellyes világnac
bűnét: Es miképpen Isaias mondgya, ő az, à
kire az

60
kire az **W**r vétőtte mindenünknek hamissá-
gát, hogy nem mi, hanem ez az ártatlan bá-
rány viselje. Minec okaért meg is sebhettet-
tet à mi bűneinkért, es meg faggadtattot es
meg nyommottattot à mi álnakságinkért:
Isaia. 53.

Ötödöser, ved esedbe ezt is: Miért hiya
hozzáia à mi **W**Runc Christus Iesus ez illy-
en nyauallyás embereket, Tudni illic nem e-
zért, hogy elűssesse auagy kárhóstaísa őket,
hanem hogy meg nyugottassa es iduőzítse.
Mert innét is vagy on az, hogy neustetic le-
fussnac: Mert ő szabadította meg az ő népet az ő
bűnektől, es ő öröckè iduőziti őket.

Ennec okaért, szerelmes atyámfia, te is fi-
es ez igaz oruoshoz, à mi **W**runc Christus Ie-
fushoz, Es esedőzely ő neki, hogy sóbólód
legyen az atya **W**R Istennel, hogy minden
bűneid meg bochatattassanac, Es minden két-
fégnélkül meg szabaduls es meg vigasztaltat-
tol, es eképpé meg vyuluán à te lelki ismereted
nec igaz őremét ved. Mert kegyelmes leszen
tehozzád az atya **W**R Isten, az ő szerelmes
Szent fiaért, meg bohattya à te bűneidet, es ő-
rök élettel meg aiándékoz.

Igy szól

Igy ſól ſent Pál Apaſtal is à meg enges-
teléſrdl: à Romábelieknek irt Leuelénec örö-
dic Réſébe. Minec vtánna igazza löttünc à
hitnek általa, békeſségünc vagyon az Iſténel,
à mi Wrunc Chriſtus Ieſusnac általa.

Ezokaért ſerelmes attyámfia, Minden è
világi dolgokat elueſſed ſömeid elöl, es fuſs à
Chriſtus Ieſusnac te hozzád kiteryeſtet ka-
ryiai alá: Ne fély ſemmit à te betegſégettől,
ſőt még à haláltól is, hanem egyeneſſen kö-
ueſſet à te Wradat à Chriſtus Ieſuſt, Mert ő
vezerly tégedet nem gonof es veſedelmes ú-
tra, hanem az öröc bodogſágra: Ebbe kedig
bizonyos légy, hogy ő gondodat viſſeli, nem
látod ſem kóltolod à halált, mind öröcken
öröckè: Amen.

A Miniſter így imádkozzéc.

Az öröc mindenhatto WR Iſten legyen
kegyelmes tehozzád, az ő ſerelmes ſent fia-
ért, à mi Wrunc Chriſtus Ieſusért: Es à mi lel-
künknek ſentſéges es kegyelmes páſtora, à mi
WRunc Chriſtus Ieſus örizzen meg tégedet
mind teſtedbe, s' mind Lelkedbe, es vigyen ki
nagy békeſséggel è nyughatatlan, es haboru-
ſággal

61
ſággal es nyomóruſággal tellyes világból, az
öröc életre, Hól adgyon tenked à valaſtat-
tockal egyetembe öröckè valo vigafſágot es
öremet: Amen.

A HALATOKNAO ELTEMETESEKRÖL.

A mi Wrunc Chriſtus Ieſus az Euange-
liomba ſent Iánosnál tizen egyedic réſébe
eſt mondgya: valaki én bennem hiſen, az él,
noha meg hall is. Es őnenmaga à mi Wrunc
Chriſtus Ieſus mind à hív keresztyéneknek
temetéſeket olly nagy tiſteſégre hoſta, es an-
nyéra dűchöitötte, az ő ſent feltamadáſá-
nac általa, hogy az ő koporſoioc immár nem
retenetes es veſedelmes vermec, hanem ſent-
ſéges aluio auagy ágyas házzoc, mellyekbe à
hüec nyugodnac az öröc életre feltamadan-
dóc: mint az WR Iſten à ſent Iſaias prophe-
tának általa mondgya, En népem, menny be
à kamrába, auagy à te ágyaſházodba, es el-
reyytezzél egy keueſſic, miglen à harag el-
mulic, O Ennec

Ennec okaért illic, hogy a hív keresztyé-
nec az ő meg holt atyafiakat, kic ő vélec egy
etembe egy testnec, tudni illic a Christus le-
sus testénec tagiai, el ne haiigállác es eluetséc
mint az egyéb meg holt oktalán álatoknac
testeket auagy dögöket: hanem hogy keresz-
tyéni szorgalmatósággal azzokat eltemetséc
es eltegyéc, mint azzokat, kic nem eluetsénec
es mind öröcké a földnec porába maradnac:
hanem mint azzokat, kic ismet a földből fel-
támadnac nagy fényességgel es dűchőséggel, az
öröc életnec es bodogságnac örökségére.

Ebből ne vélekődgyéc senki, hogy ez é
tiszteléséges eltemetés valamit használyn a
hallatoknac: nem használ. Mert ha hittlenec
vóltanac az ő életekbe, es azzon hittetlenség
be kimultac é világból, tehát az WR Istennec
kemény itéleti vagyon raytoc, es pockol hel-
lyec, es a temetelnec tisztelésége semmit nem
használ őnekic. Ha kedig iamboroc es hiuec
vóltanac, es abban az igaz hitben kimultac
é világból, tehát az WR Istennec áldomása
vagyó raytoc minec okaért semmit nem hasz-
nal ő nekic a tiszteléséges temetés:

Más vége vagyon tehát é tiszteléséges elte-
metés.

62
mettésnec. Tudni illic, hogy az eleuenec, kic a
hallatot a koporsóhoz köuetic, az ő sűueknec
könnyörületes vóltat, es a keresztyéni szeretet-
nec idelségét ez vólso szolgálattal az ő meg
holt tagioc es atyafiákhoz meg ielentséc es
meg mutatsác.

Touabba, hogy ebbe é társasagba, es az ő
atyafiaknac eltemetésébe meg emléközze-
nec az WR Istennec itéletiről, es a bűnnec na-
gy vóltáról, es veszedelmes vóltáról: mert sent
Pál est mondgya: Műuel hogy a halál a bűn-
nec földgya. Touabba, hogy sűuec szerént ke-
resztyéni fohászkodással könyöregienec az
WR Istennec, hogy az ő sent Lelkénec általa
vezérlye őket, hogy a bűntől meg szabadul-
hásanac, es a természetből kitisztithatsác, es
ki irrathatsác, Es hogy az WR Isten az ör-
dögnec országát meg rontsa es eluetsése, ho-
gy sentül es tisztan élhesenec, őneki tisztelésé-
gére, es Lelkeknek öröc iduőségére.

Touabba, ezzért kel ielen lenűnc a teme-
tésbe, hogy ott gondolkodgyunc es elmél-
ködgyunc a iduendó feltamadásról, Műuel
hogy az WR Isten minket nem az öröc ve-
szedelemre, es az öröc setérségre es halálra te-

remtet, hanem az örök világosságra, és az örök vigasságra az örök életben. Mert noha ez idősebbént való halálra mennünk kel, és annac utánna el kel temetközünk: de mind ez által a felső es mindenható WR Isten, az ő nagy ereiennec általa ismet feltámaszt, és örökben öröcké ő vele az örök bódogságba élünk es vigadunk.

Mind ezzekért tisztességgel kel eltemetünk a keresztyéneknek az ő testeket, es mint egy drága kentséget eltennünk, hollot esris tudgyuc az WR Istennec igéiből, hogy ez è chelekedet, es ez è tisztességes temetés, a mi WR Istenünk előtt kedues, es nem viálatos. Mert ő szent felsége nem hatta volna, sem parancholta volna, ha őnéki nem tettenéc, es kedues nem volna ő előtt. Mert így tanít a szent Lélec a bölch Iesus Sirakhnac általa, az ő könyvének hettedic részébe: Kinyuytsad, vagy mond, kezedet a szegénec: hogy bősséggel meg áldottsággal, Es hogy a te iótéteményed keduesse tegyen tégedet az WR Istennel, minden élő embernek előtt: Sőt még a meg holtakkal is tégy iól: Es a siralmas embereket vigasztaljad, es sűrű a sírókkal.

Im meg

68
Im meg hallya szerelmetec, hogy szent Lélec est paranchollya az Istenfelő embernek, hogy a keresztyéni szeretetet a jó chelekedetöknek általa meg mutassa minden szegény, nyomorult es kelerues emberekhez: hogy meg mutassa kedig nem csak az eleuenekhez, hanem a meg holtakhoz is, Az az, szent Lélec azt paranchollya, hogy a meg holtakat tisztességgel eltemessük, es hogy ő felőlec emléközzünk es szölyyünk minden tisztességgel 2c.

Ismet vgyan ezzen szent Sirakh által est mondgya, harmint nyoltsadic részébe. Ides fiam: Ha valakinek történic meg halni, sirassad es keseregied nagy bánkodással, es befedűen es betakarván a testet mindé tisztességgel eltemesséd, könyhüllattással es szűetsebbént sirassad. es a te végedről el ne felelközzél. Meg emléközzél, hogy miképpen ő meg holt: azzóképpen tenéked is meg kel halnod. Ez is nyilván való mondás, mellybe a hallatoknac eltemettésekről való parancholat befoglalua vagyon: es nem szól csak a temettéről, hanem szól a temetésnek módgyáról is, miképpen kellyen a hallatokat eltemetnünk, nehogy az ároc hátára auagy a döges helyre
O 3 hánnyuc:

hánnyuc: hanem hogy tiszta vásonba auagy
gyóltba betakariuc, es tiszteségel eltemesűc
nem vigyorgattással es karagással, hanē ke-
resztýeni szomorúsággal, bankodással es si-
rataással.

Elő is vegyűc esűnkbe, művel hogy à Szent
Lélecz à Szent írásba dichiri à tisztelgeses teme-
tést, es jóra emléközic nemelly szömellyec fe-
löl, kie à hallatoknac eltemettésébe az ő Szent
akarattját követtéc, es meg műveltéc.

Igy emlékezzic minden tisztelességgel, Moysesnek első könnyuébe, a Szent Patriarkhác felől, tudni illic, Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph 2c. felől, kic az őueit Isteni Sörgalmáttsággal, es mindé tisztelességgel eltöttéc, es eltemettéc

Melly igen dichiri à Szent Thobiást ez irgalmaságos chelekedetért, művel hogy à kegyetlenektől meg ölteketyél hazába beviue es eltemeté. Tobias, vgy mód à Szent Lélec, iam bor es Istenféli vala, Eledeit ad vala à búkölke dökne, Meg ruhazza vala à mezteleneket, Es à meg ölteketye es à hóltakat eltemeti vala.

Azzonképpen dichirtetnec à labesbeli
polgarokis, kic à viadal vtán à Saul királnac
restet eltemetéc. Es à keresztelò bent lánosnac
tanit-

taniuáni, kic az 8 mesteréket, minc vtánna à
kegyetlé Herodes király feiét vétette vólna,
minden tífetséggel eltemetéc, Matth. 14. Es
azzoc, à kic sient Istuánt, minc vtánna meg
követéc vólna, eltemettéc. A 8o. 8.

Mind ezeket meg értuén, Szerelmes at-
tyamfiai, ne keuetsuc à mostani nyelues keres-
tyéneknek az ő vakmerő testibátorfágokat,
kie ostobaul minden hit es Isteni felelemné-
kül sólnac, mind à halálfelől, s mind à testek-
nek feltamadásafelől, es à halotházhoz
mennec, vigyorgással es kacsogással, mel-
ly grobianfág nyiluan nem illic keresztyén
emberhöz: Hanem keuetsuc à Szent Léleknek
parancholattyát, es az ő Szent irásában valo
ki ieléntet akarattyát, Es kòuetsuc à régi Isten
féli férfiaknac, à Szent Patriarkhaknac, es à rób
Szenteknek példait, Es ő remest gyűlyúnc ósue,
es keresztyéni somorusággal es minden us-
tessegei temetsuc el à mi keresztyén attyánk-
fiait.

Touabba adgyunc hálát a mi mennyei
 Szent atyánknac, művel hogy az ő áldot Iste-
 ni szőmellyére teremttötte volt őket, es művel
 a keresztségnek Sentségébe, az ő Szent Lelkének
 általa

általa meg mosta es meg tisztította volt őket,
es az ő neuéket az előknec, az az, Az örök bo-
dogfagra választottoknac könyvébe be írta
volt őket, Es immár igaz hittel, es keresztényi
vallással, nagy lelki öremmel évilágból őket
kiadte: Es keuánnunc gyönyörűleges es
örüendetes feltámadást önekic, es öröcké va-
ló mennyei életet es bodogfagot.

E mellett igaz hittel es lelki bizodalom-
mal könyöregiúnc, hogy az WR Isten az ő
nagy jóuóltából es kegyelmességéből hátra-
verie az ördög nec es annac szolgainac, a Pa-
pánac, a Mahomet nec, es a heretnekek nec
minden dühöségeket, tanachokat, igyeköz-
zések, es az ő keresztényi egyházát, az az, a
szegény nyauallyas igaz hittbeli gyűlekezetet
melly igaz es együgyű szüel az ő szent Igéiet
es igazságát követi, az ő szent Neuénec t. szef-
segeért, es az ő áldot szent fiahoz való szerelme-
ért, meg tarcha, es meg oltalmazza, hogy mi-
is abban meg maraduán, igaz hittel, jó lelki
ismerettel, es keresztényi vallással, nagy lelki
öremmel égonoságos világból kimulhaf-
sunc, es a mennyei öröcké való bodogfagra
mehefsunc, a mi WRűc Christus Iesusnac álta:
Amen, Amen, Vgy legyen, RO-

RÖVID PREDICATIO.

65
Istenben szerelmes atyámfiai keresztý-
nec, Im őszuc gyűltűnc a kegyelmes Istennec
jó akarattýából, hogy a mi keresztýeni tagun-
kat, auagy társunkat, melly egy keresztýegbe
miuelűnc egyetembe meg keresztelkődet, elte-
mesűnc: de miért hogy a keresztýenek nec min-
den chelekődetec é végre kel lenni, hogy has-
nos es építő legyen, en nec okaért elő vesűnc a
szent Pál Apaltálnac írását, mellyet a meg
holt, auagy évilágból kiműlt keresztýenekről,
a szent Lélek nec inditassából írt, a Tessaloni-
cabeliek nec írt első leuelénec negyedic részé-
be: Hogy ebből é dragálatos írásból lelki tá-
nusagot es vigasztalást vehesűnc, es hogy hit-
tűnket meg támaszhasűnc es meg erősít-
hesűnc.

Igy szól kedig szent Pál: Szerelmes atyám-
fiai: Nem titkolom tőletec az elaluttaknac
dolgát, hogy szomoruc ne legyetec mint a
többi, kik nec semmi reménleget vagyon,
Mert ha hisűnc, hogy Iesus meg holt es feltá-
madot: azzőképpen az Isten azokat is, a kik
Iesusba elaluttanac, ő vele elő hozza.

Mert őst vgy mondgyuc tűnēktec, mint
P az WR-

elérközic, es sđmbe sál velle, ottá elefsic min-
den keduec, es az vtólso kéfértetbe halálos bá-
nadba esnec.

Honnét vagyon ez? Onnét, hogy à halál
meg nutattaya magát őnekic, michoda legyē
ő, tudni illic, mint sđnt Pál Apostol mondgya,
à bűnnec földgya: nézuén ezokaért es meg
ismeruén à bűnt, es à bűnnec terhes es ondok
ságos vóltat, meg rettenec, es ebben ē rette-
gésben kétségbe esnec. miért hogy nem tud-
gyác, honnét vegyēc à lelki oruolsagot, à bűn-
nec bochanattyát, es nem ismeric az Istenec
ám az áldot baránniát, melly vissele es eluesse
ē világnac bűnnét.

Igy sđl à sđnt Moyses propheta is: A te
haragot, vgy mond, ennec ocka, hogy eképpē
kimulunc: es à te busulásod műveli est, hogy
olly herttelen elkel mennűnc: Mert elđ álatod
à mi hamiságinkat: es à mi elreitet bűneinket
à te sđned elđd világosságra hozzod: ennec
okaért à te haragodért múltan elműlnac à mi
napinc, es estrendeinket mint egy terčhellef-
fel vgy mulattyuc el.

Mert az WR Istenec haragia igen nagy
à bűn ellen, es nem chac külső chapásokkal es
ostoroz-

64
ostorozássockal bünteti meg, hanem őrdöckē
valonyauallyáckal is. Sđnte ezzen okból, az ő
igaz haragiából, büntettēsűl vettette az em-
berre à halálnac kényyát, hogy ennec általa
az embert meg fosssa, nem chac ē világi élet-
től, hanem az őrdöc bodogságtól is, es az em-
bert eytse az őrdöc kárhozattra es vesede-
lemre.

Innét immár esűnkbe vehettyűc, melly i-
gen heiába valo legyen ē világi fiaknac, à
Christus Iesuson kőuűl valo vigasztalásóc,
hogy est mondgyác: Had hallyunc: így me-
nekődűnc meg mindē nyauallyáktól, es min-
den nyomorúságoktól. hollot à hittettlenec à
halálnac általa meg nem menekődne à nya-
uallyáktól: hanē inkább à halálnac általa mint
egy ayton bemennec az őrdöc nyauallyákra
es kényokra.

Elhagyuan ezokaért, sđrelmes attyamfiai,
effe ember léleményeket, es heaba valo sđl-
dozásokat, mellyekkel semmit nem haszná-
lunc à halálnac rettenetessége ellen, terűnc
az igaz útra, es keresűnc hatthatto oruolsa-
got es lelki vigasztalást à halálnac ellene, hogy

P 3   kétségbe

kettségbe ne esünk, hanem nagy lelki örömmel a világból kimullyunc.

Ez oruofság, és a lelki vigasztalás soholt nincsen, sem találathattik, hanem csak az egyetlen egy mi közbejárunknál, a mi WRunc Christus Iesusnál. Mert ő szent, ártatlan és tisztaság, és soha semmi bűnt nem tett, és a halálnak terhét magára vette méltatlan, holtot ő meg nem érdemlőtte: De vgyan euel, hogy a halál ő hozza kezdet, holtot semmi igazsága nem volt, minden ő igazságát és törvényét elűszette: Minec okaért benyeluén őtet meg nem tarthatta, meg sem emésthette, hanem ki kellett adni, és szabadon bocsátani. Mert minec vátanna a keresztfán meg holt és eltemettetett, harmad nap nagy dühöséggel hallottaiból feltámadot, Melly ő örüendetes feltámadását nem csak az Angyalokkal, és egyéb külemb külemb fele iellenéseckel meg bizonyította, hanem az ő mennybe ménéséuel is, és a szent Léleknek aiándékozzásáual, és külemb külemb fele egyéb chodákkal, hogy immár bizonyosoc vagyunc arról, hogy nyiluan feltámadot, és öröcken öröcké el és vvralkodic.

De ezt vegyűc esünkbe, hogy hallottaiból feltáma-

feltámadot nem csak az ő bűnmélységért: hanem minec vátanna az ő ártatlán halálal a mi vétkeinkért eleget tett, és a mi adósságunkat megfizette, és nyerte a mindenható atya WR Istenről, hogy immár kegyelmes, és jó akaró mind azzokhoz, kik ő benne, a mi WRunc Christus Iesusba hisznek és biznak, és ő érdem mind bűnneket meg bocsátta, és az örök életnek, és örök bódogságnak örökségét fogadgya.

Mert vala ki a Christus Iesusba igaz hitel bizzic, ez a hitnek általa a Christus Iesusba beplántáltatik és beöltöttatik, hogy a Christus Iesusnak tagja legyen, mint szent Pál mondgya: A ti testetek a Christusnak tagjai. És ismét ezt mondgya: Az Isten mindeneket a Christus Iesusnak birtoka alá vett, Es az szentegyháznak őtet tette fővé, melly szentegyház ő teste. Művel hogy ezokaért a Christus Iesus, ki fele az szentegyháznak, a halálba nem maradt, hanem a halálnak általa az örök életre és az örök bódogságra ment: Lehetettlen hogy az ő tagja, az az, a hív keresztyén, meg haluán a halálba meg maradjon: hanem szükségképpen követkőzik, hogy mint a fő fel-

feltámadot, es öröckè él es örüendéz az öröc
bódogságba: hogy à főnec tagiai is, az az, à
hívv keresztyénec, kic à mi WRunc Christus
Iesusnac, az igaz hitnec, es lelki bizodalónac
általa beplantaltattac, feltámadgyanac egyen
lő dúchőségbe es bódogságba.

Minéc okaért à sent Lélec sóluán à sent
írásba à hívv keresztyéneknek haláláról, nem
ast mondgya hogy meg hóltanac: hané hogy
elaluttanac, az ő halálokat álomnac módgya.
Mért így sól sent Pál, mint szerelmetec meg
halla: Ha est hívsúc, vgy mond, hogy Iesus
meg hólt, es feltámadot, azzokat is, à kic à Ie-
susba elaluttanac vele egyetembe elő hozza.

Es à Philippisbelieknec írt Leuelébe est
mondgya: à mi meg maradádo életűnc men-
nyekbe vagy on, honnét is variuc à mi meg-
sabaditónkat, az WR Christus Iesus, ki à mi
gyarló testinket meg dúchóiti, hogy hasonla-
tos legyen az ő meg dúchóult testéhez, az ő
harthatto ereie szerént, mellyel mindeneket
birtoka alá vehet.

Mind ezeknek kedig nagyob bizon-
ságára à sent Pál Apostal nem chac arra ta-
nit minket, miképpen à Christus Iesusnac ha-
lálual

69
lálual meg meneköttűnc à haláltól, es hogy
tudgyuc nyiluán, hogy mi is feltámadunc:
hanem estis ielenti, es nyiluán valo beszédec-
kel meg mondgya, minemű képpen leszen à
feltámadás, melly igen nagy dúchőséggel. Est
mondgyuc, vgy mód, tünéktec, mint az Wr-
nac beszédét: Az az, valamire tanittlac tūte-
ket: valamit sóloc az öröc élettre, es az öröc
bódogságra valo dúchőséges feltámadásról,
est, szerelmes atyámfiai, ne vellyétec valami
emberi álomnac auagy valami fabulánac len-
ni: bizonyos dolog mellybe semmi hiba nin-
chen, Mert nem én kéltöttem: hanem az Wr-
nac beszéde, melly nyiluán helyén marad: in-
káb mind menny, s mind föld ősue omol,
mint hogy az WRnac beszédibe chac egy tū-
ckeletske hátra maradna 2c.

Bizizonyos dolog kedig ez, Miuel ho-
gy, mi kic élűnc, es kic meg maradunc az Wr
nac eliduetelire, nem vésúc elől azzokat, à kic
elaluttanac: Mert ő maga az WR felrezen-
nő kiáltásal, es az Arkhangyalnac sáuaual,
es az Istennec trombitaiaual lesál mennyek-
ből: az az, olly nagy dúchőséggel, felséges vól-
taual, es olly nagy pompasággal, mellynec má-
Q fát senki

ſat ſenki è földön nem hallot, ſem látot, Es à
Chriſtusba meg holtac előſer, Annac vtánna
mi, kic élűnc es meg maradtunc, azzockale-
gyetembe feluitetűnc az egekbe az WRnac
eleybe, Es eképpen mind öröcken öröckè az
Wrral egyűt leſűnc.

Miert hogy kedig, ſerelmes attyámfi, ez
à mi baratunc, auagy kereſtyéni tagunc, ki-
nec eltemetéſére az WRnac neuébe öſue gy-
űltűnc, az Iſtennec ſeregébe, à kereſtyéni ſen
regyházba, à kereſtſégnece általa be ſenteltet-
tet vólt. Es az WR Iſtennec igéiét, à mi W-
Runc Chriſtus Ieſuſnac Euangeliomát, ked-
űelte es öreméſt halgatta, Es az ő hittét kereſt-
tyéni élettél à mi kereſtyéni tárfafágunkba
meg mutatta, es ayitatos könyörgéſſel es ke-
reſtyéni valláſtétellel az ő lelkét à mi WRunc
Chriſtus Ieſuſnac aiánlotta: mind ezzekért
ió reménſégbe vagyunc, miuel hogy az attya
WR Iſten, az ő áldot ſent fiaért minden ő bű-
neit meg bocháta, es az ő kegyelméſségébe
felűdte, es az ő ſerelmes fianac halalába es fel-
támadáſába betakarta: hógy immár az Ark-
hangyálnac ſauára, es az Iſten trombitaiánac
zöngéſſére egy ſőmpillantásba ki mondhat-
tattlan

40
tattlan nagy örömmel es vigafſággal, az ő
koporſoiából feltámad, es minden hív
kereſtyéneckel felmegyen az egekbe, à mi
WRunc Chriſtus Ieſuſnac eleybe, az öröc élet-
be es bodogſágba.

Minec okaért, Iſtenbe ſerelmes attyámfi-
ai, előſer adgyunc halakat à mi kegyelmes
Iſtenűknec, müel hogy è mi kereſtyén at-
tyánkſianac minden dolgát ió es idűőſéges
végre hoſta: Annac vtánna könyörögiűnc
öneki, hogy minket is, az ő ſent Lelkénec ál-
tala, az ő áldot ſent fianac igaz iſmeretire
hozzon, es abba mind végic álhattattoſon
meg örizzen es meg tarchon, hogy mi is az
ő ereiēnec általa à halált meg gyözuēn, az ő-
röc életnec bódogſágos öröklégét vehéſűc,
vgyan ezzen è mi WRunc Chriſtus Ieſuſnac
általa: Amen.

Mondgyuc el ezokaért nagy lelki bizo-
dalommal az WRnac imádſágát, à mi at-
tyánckot 2c.

IMADSAG.

Öröc, mindenhatto élő WR Iſten, mi W-
Runc Chriſtus Ieſuſnac áldot ſent attya. Ki
Q. à te

à te ſent fiaddal, es ſent Léleckel egyetembe
vagy Angyaloknac es az emberi nemzetnec
teremtőie, es ki à bűnnec miatta egész az em-
beri nezetet à halálnac aláia vettettet, hogy à
te igaz itéleted, es à bűn ellen valo haragod
meg ielentefséc: Viſſontac kedig àte bőséges
irgalmasságodból igirtet az vtolto feltama-
dálnac vtánna az örök életet es bodogságot
mind azzoknac, kic à te ſent fiadnac érdeme
által te hozzád folyamnac, es à te bőségos ir-
galmasságodban biznac: Mi ſegény nyaua-
llyás bűneſec hálát adunc tencked, à te ſerel-
mes ſent fiadnac, à mi WRunc Christus Ie-
fusnac általa, hogy è mi keresztyéni felebara-
tunkat à te igaz ismeretedre hoſtad, es à ke-
reſtségbe à te ſent Lelkednec általa minden
bűneiből meg ſabadítottat, es lelki chendeſ-
séggel è világból kiuöttet: Es alázzatoson ké-
runc tégedet, hogy őtet nagy örömmel es vi-
galságat, à te ſen fiadnac általa, az vtólſo na-
pon à válaſtatoc közet feltámasſtat, hogy à
ſent Angyalokkal, es mind à több ſenteckel e-
gyetébe tégedet kedues dichiretteckel dichir-
heſen, es felmagasthalasſó, Ki élſ es vvralko-
dol ſent háromſágnac egyeſségébé, mind ö-
röcken öröcké. Amen: Vgy legyen.

MASODIO RÓVID

PREDICATIO A HALA-

tokból feltámadot Lázárnac

Historiából: Iohan. 11:

Iſtenben ſerelmes atyámſiai, Miért hogy
iſmet őſue gyűlűnc keresztyéni ſeretedből,
hogy à mi atyánkfiát tiſteſségel eltemeſſüc,
kit az WR Iſten az ő ió es kegyelmes akarat-
tya ſerént kihiut è nyauaallyás világból. à mi
keresztyéni tárſaágunkból, Ennec okaért elne
oſollyunc egymástól, hanem előſer à mi lelki
vigasztalásunkra, es keresztyéni hittűnknek e-
rősittéſére halluc meg à gyönyörűſéges
historiát, mellyet írta minckűnc à ſent Iános
Apaſtal es Euangelista, az ő Euangelium kö-
nyuénec tizen egyedic Réſébe, à Lázáról, ſent
Martha es Magdalna aſſonyoknac bátyyok-
ról, kit az Iſten fia, à mi iduőzitenc es WRunc
Christus Iesus hallottaiból feltámasztot, mi-
nec vtánna immár negyed napig feckűt vol-
na à koporſoba. Melly ő nagy chodatételuel
meg ielentőtte az ő Iſteni ſelléges voltánac
hatalmasságot: es az örök élet felől valo hit-
tűnknek agát meg bizonyította.

Q3

Ekép.

Eképpen szól ezokaért Szent Iános. Monda Martha Iesusnak: Wram: Ha it vóltál volna meg nem hólt volna az én attyámfia: De most is tudom, hogy valamit kérendes az Istentől, meg adgya teneked, Monda őneki: Feltámad a te attyád fia, Monda Martha őneki: Iól tudom hogy feltámad az vtólso napnac feltámadásába. Monda Iesus őneki: En vagyoc a feltámadás es az élet: A ki én bennem hisen, az él, noha meg hal. Es a ki él, es hisen én bennem, ez soha meg nem hall: Hiszedé est? Monda az őneki: Hissem, Hissem hogy te vagy a Mefsias, az élő Istennec fia, ki e világra iöttél.

Im meg halla szerelmetec, hogy a mi WRunc Christus Iesus Szent Marthának est igire, hogy az ő attyafia a meg hólt Lázár halotaiból feltámadna, Melly ő igiretit beis tellyesítötte annac vtánna, feltámasztuán ötet, hollot immár negyed napig fecküt volna a koporsóba. Eucl e nagy chódáual meg akarta bizonyítani az ő Szent Euangeliomának bizonyos vóltát, hogy tekéletes es igaz az ő Szent Euangeliomának tanosága, mellynec rövideden valo értelmét es sommáiat itt meg mondót-

42
mondotta, monduan: En vagyoc a feltámadás es az élet: A ki hisen én bennem, az él, noha meg hal: Es a ki él, es hisen én bennem, ez soha meg nem hal.

Rettenetes vgyan a halálnac az ő tekintete a bűnnec bizonyosága miat, mert a bűnnec földgya a halál, nem chac a testi halál kedig. hanem az öröcké valo halális, melly az öröc veszedelem, es az öröc kárhozat: De miért hogy a mi közbejárón, a mi WRunc Christus Iesus ömagára vötte a mi bűneinket, es az zoc ért a magas keresztfán szenvedet es eleget töt, es halálból meg szabadulván nagy dicsőséggel feltámadot, Eucl ő a halálnac ereiét meg törtte, es az ő mérges elhalalos fülakiát kibackasította es annyéra erőtlennitötte, hogy immár nem árthat senkinek, gyözedelmet sem vehet senkin mind azzoc közzül, kic igaz hittel hisnec ő benne, es annac az igaz hitnec általa őneki beplántáltatnac es beöltatnac: Mert ezzec minnyáian a halálnac közepin meg tartatnac, es nagy öremmel belöle kibabadulván az öröc bódoglágnac életére mennec.

Igy szól Szent Pál Apostal a Romabelieknek írt

nec irt Leuelébe: Attyámfiái, vgy mond, A
Christus hallottaiból feltámadot, es elsőüé löt
azzoc közzül, à kic el alutanac, Müuel hogy
egy ember által vagyon à halál, es egy ember
által à halatoknac feltamadafsa: Mert à mi-
képpen minnyáian Adámnac által meg hól-
tanac: azzonképpen minnyáian, à Christus
általa meg eleuenyítettet nec, kiki mind az ő
rendibe, első à Christus: annac vtánna à Chri-
stushoz tartozzóc, mikor ő elsőüend.

Minéc okaért, szerelmes atyámfiai, Ne i-
tillyűc azzoknac halálát, à kic igaz hitnec ál-
tala à Christus Iesusba vadnac, ártalmasnac
auagy veszedelmesnec lenni, Ne, atyámfiai:
nyilván né ártalmas sem veszedelmes: Hanem
à mindenható kegyelmes WR Istennek elöt-
te igen drágalátos, Es à halál immár né mint
annac előtte örök kárhozattra való ayto,
hanem à Christus Iesusnac általa à mennyei
örök bodogságra való tágos kapu: mert er-
re hozzattott immár ahivv keresztyének-
nec halála, es erre senteltöttet. Mert noha à
test földbe temettettic, es meg rothad az em-
bereknek itéleti szerént: de mind az által à
mindenható WR Isten à lelket es az életet
meg tarttya.

Szép es gyönyörűséges példát ad a mi W-
runc Christus Iesus eleinkbe a buza szömről,
hogy mint a buzaszöm a földbe vettetuén
meg hal es elrothat, es annac utánna ki ke, es
szépen meg vyuluan gyönyörűséges látásra
gyümölcsöt hoz es terem: s minte azzonkép-
pen elrendelte a bölch es kegyelmes WR Isten
a hív keresztyénec dolgot is, hogy előbb
a test eltemetése es meg rothatgyon: an-
nac utánna vyonnán szép es gyönyörűséges
abrázattal feltámadgyon, nem ez időszere-
n való élettre, hanem a mennyei örök élettre, ki-
nec soha nem leszen vége.

A feltámadás után pedig nem lehet a test nyomorúságos nyauallýába, a természetnek gyarlósága és az elebeli békot erőtlenségnek miatta. hanem még dűchűtetetűen nagy dűchűséges alapadba lehet, és a felséges Istűtől megaiándékoztatic kűlemb kűlemb lelki aiándekockal, olyan tűstetségel és fűnűtségel, mellyeknek mását emberi bűm nem látot, emberi fűl sem hallot, mint bűent Pál Apostol mondgya.

Ezzért mondgya másút Szent Pál, tudni
illic à Corinthusbelieknek írt első Leuelénec ti

R

zen ôt-

zen ötödik részébe: Rathado test vetettettic:
de feltámad rothatatlan. vetettic gyalázat-
ba: de feltámad dúchőségbe: vetettic gyarlo-
fagba. de feltámad erőbe. vetettic testi: de fel-
támad Lélecszerűt való. Az első ember föld-
ből való, es földi: a másik ember a mennyei
Wr. Minemű a földi: olyanoc is a földie:
Es minemű a mennyei: olyanoc a mennyie
is. Es a miképpen viseltűc a földinec képét:
azonképpen viselűnc a mennyie nec is az ő
képét.

Igyből Szent Iános Euangelista is, az ő első
leuelébe: Mostan, vgy mond, mi Istennec fia
vagyunc. nem ielent még meg, hogy mi az-
zoc vagyunc: de tudgyuc, mikor meg ielenic,
hogy hasonlatossoc leűnc ő hozzá: Mert
álattya Szent Iátyuc ötet.

Miért hogy ezokaért, Istenben Szerelmes
attyám fia, a felséges Wr Isten, az ő megmód-
hattatlan nagy kegyelmességéből es irgal-
magságából, az ő áldot Szent fiának, a mi W-
Runc Christus Iesusnac általa, olly ighen dra-
galatos alapadba hozta a mi dolgunkat, min-
den mi chelekedetűnc es érdeműnc nélkül, ho-
gy immár a hitnec általa a mennyei bódog-
ságnac

74
ságnac örökesi vagyűc, es semmi hátra ninc,
hanem chac hogy a feltámadásnac általa belő
iktettségűnc: ennec okaért illic, hogy a ke-
gyelmes Isten akarattyának, es az ő Szent lelke
ihléssénec es indításának engedgyűnc, es a
mi alapatunknac Szentseges es drágalatosvól-
tát, Istenfiához illendő ártatlan es Szentseges
élettel meg mutatűnc, es arról bizonságot te-
gyűnc. Hogy a mi WRunc Iesus Christus-
nac elönetelét nem félelemmel es rettegetűnc,
hanem lelki vidámsággal es örömmel meg vár-
iuc, es ő általa öröcken öröcké idűzőlűnc:
Amen.

Műuel kedig hogy a mi keresztényi tagunc,
mellynec temettségűnc az Wrac neűbe ő-
ue gyűltűnc, a keresztiségűnc általa a mennyei
öröklőségűnc alapattyába be Szenteltűtet völt,
es arról keresztényi élettel bizonságot töt, es
halálának ideien a Christus Iesusról igaz val-
lással meg emléközűnc, műuel hogy az ő egyet-
len egy meg váltóia: ennec okaért jó remén-
ségűnc vagyunc felűle, műuel hogy ő is mindē
bűneitől a Christus Iesusnac általa meg mene-
kűdet, es ennec utánna az örök életűnc nagy
örömmel feltámad: Adgyűnc halát az Wr I-

R 2

tennec,

rennec, miért hogy à mi keresztyén atyánk-
fiát olly kegyelmesen meg tartotta, es idűf-
ségesen nagy lelki chendeléségel è világból
kivőtte: es igaz hitből, keresztyéni egyetsegel
könyörögyűnc önęki, hogy minket is az ő
scent fianac ismeretibe meg tarchon, es kegy-
elmesen az őrdög ellen, es minden ellenfe-
gűnc ellen meg őltalmazzon, es è nyaua-
lyas életnec vtánna hallottaiból az ő-
rdög idűdségre feltámaszon, az ő al-

dot scent fianac, à mi WRunc

Christus Iesuinac általa:

Mondgyuc ezokaért

az imádságot 2c.

∴ ∴

∴

HARMA-

HARMADIO RÖ

VID PREDIOAOIO.

45

Miért hogy őšue gyűltűnc, szerelmes at-
tyámfiat, à mi keresztyéni társunknac elcmet
telsére, kit az WR Isten az ő ioakarattyából
kivűt közzűlűnc, emlekőzzűnc mi is vgyan
ezzen à mi WRunc Istennűnk nec itéletiről, es
keresztyéni tanósággal magunkat ahhoz ké-
sűtűc. Elő vesűc ezokaért scent Lélek nec mő-
dását, mellyet à scent Iobnac általa meg mon-
dot, az ébernec nyauallyás életiről, Mint meg
vagyon írűán à scent Iób könyűenec tizen
négyedec Réšébe,

Az abszoniálattól sűletet ember, vgy mőd
scent Iób, keűes ideig él, nyughatatlansággal
rakua: felkel es meg nyilic mint egy virág, es
ottan lehul: Elmulic mint az árnyéc, es meg
nem marad. Bizonyos es neuezet ideie vagy-
on: az ő hólnapinac sáma te nálad vagyon.
Hattárt es tšelt tőttel önęki, mellyet el nem
mulathattya.

Im meg hallya szerelmetec, miképpen scent
Iób patriarkha világos es érthető bešédeckel

R 3

tesen

tesen emlékeztet az embernek életiről, és an-
nac az ő nyauallyás voltát meg ielenti rövid
beszédöckel. Es, a mint esünkbe vehettyük, há-
rom részre oszttya, Tudni illic a kezdetre, az
előmentére, és a végre.

AZ ELSŐRŐL:

Először szól bent Iób az embernek az ő kez-
detiről, művel hogy asszonyiálattól é világra
születic, Az az, hogy természet szerint vétekbe
fogantatic, és bűnbe születic: mint ezzeokról pa-
našolkodic bent Dauid király es propheta, a
Sóltárnac ötuen egyedic részébe. Imè, vgy
mond, hamisságban fogantattam, és bűnbe
szült engemet az én anyyam. Annac vtánna
idő az ember é világra mezeitelen, miképpen
másút mondgya bent Iób, az ő könyvének
első részébe: Mezeitelen időtem, vgy mond, az
én anyyamnac meheből: mezeitelen is innét
el megyec.

Es mihelt az ember é nyauallyás világba
születettic, legottan keseruesen sirni kezd, es
eképpé panašolkodic a mi bűleinknek, Adam
nac es Euának az ő vétkekről, és nyauallyásul
vagyon minden dolga: Miképpen erről a
bölcses-

bölcsességnek könyve, a Salomon királynac
szómellyébe emlékeztet tesen, a hetedic részé-
be: En is, vgy mond, születéssemnek vtánna
lélekzetet vettem a közenséges egből, és es-
tem é földre, melly hordoz minket minnyá-
ian: Es sirás volt első saum, mint a többinek
minnyáian, Es pólakban neveltenec nyug-
hadtatlansággal: Mert egy királynac szinten
egyéb kezdeti, hanem egyenlő képpen vagy-
on születéssec, és ez világra való beidöetelec. E
nyilván nagy nyauallya.

Az egyéb teremtet álatoc, mint az égi ma-
darac, a vizbeli halac, és az egyéb földi vadac
és álatoc, mihelt a világra időnek, ottan nagy
gyorsasággal elmennec, és tétova futnac: De
az embernek külemben vagyon dolga: Mert
minec vtánna nagy felelemmel és faydalom-
mal születettic é világra, ottan egyic nyaua-
llyá éri a másikat: ott fetteing, és nagy soc
estendeig, nagy soc šorgalmattos bánásál
šalathat lábára: és ha rövid ideig hozza nem
latnac, ottan meg ves és öröcké el nyomoro-
šic. Ebből ezokaért vehettyük esünkbe, melly
igen nyauallyásól legyen az embernek dol-
ga.

A MA-

A MASODIKROL.

Mihelt annac vtánna felferdül az ember, hogy az ő iffiuságának elstendei elérközne, ottan az ő megromlot, es a bűnnec általa meg mérgecsült természetibe támad egy gonosztűz, es langolni kezd, külemb külemb gonosfságra valo gonosindulatockal es kéuanfagokkal: es a menyére az ő elstendeinec sáma ő-rögbedic, annyéra neueködne es meg soc-kalsulnac a késértetec is.

Mert az embernek sáue è világba olyan mint egy haiò a haborgo tengeren, hollot mindenfelöl a selec rea törne. Sinte ezzenképpen rohannac az emberre minden felöl a késértetec. Egyfelöl ostromlya az embert a felelem, hogy fel iduendò vesedelemtò. Másfelöl ostromlya a nyughatattlan è világi tíf-telségnecc kéuanfága. Ismet gyòtri a kéuéltségnecc es a telhettettlenségnecc indulattya: Amonnét tífatalanfágra, haragra es irigységre valo haylássa. De kichoda sámlálhatna elő mind ezeket è késértòteket, mellyekben sinettlen valo gyòttrelméuel gyòttrotetic a nyauallyás ember? E kedig rettenetes dolog, hogy mind ezzec è késértetec meg nem sünnecc,

hanem

hanem mind éltic kòuetic az embert, miglen meg hal, es è világból kimulic.

Ennec felòtte menni soc nyauallyákba es külemb külemb betegségòkbe forog az ember? Tòbbet háromsaz fele betegségòknél sámlalnac az oruossoc elő, mellyec ala vettet a nyauallyásfágos ember, a tòb nyomorúsagòktól meg valóán, tudni illic, ehtégtól, sòmiuságtól, hevvfégtól, hidegfégtól, sinettlen valo nyughatattlanfágtól, sòrgalmattoságòktól es gondòktól, es mindenfele rettegélséktól meg valua, mellyec sinettlè deretkòlic es sonnyásfác az embert, mind addig, miglen minden eròbòl kifárasfác, es végre a lelket belòle ki saytòllyac, hollot ennec vtánna meg hal, es a földbe temetkòzic es porri lesen. Olyan vesédesel, es sinettlen valo gyòttrelemmel végebtetic a nyauallyás embernek élete.

Ezokaért nem oknélkül panaszkodnac az embernek nyauallyásfágos élete felöl meg a sentec is, mint sent Pal Apastal, a Romabelieknek írt leuelénecc hetedic résébe: In nyauallyás ember, vgy mond Kichoda sábadit meg engemet è halálos testòl?

S

Ismet

Ísmet à bölch Iesus Sirakh így panaszolko-
dic az ő könnyűenec. 40. részbe: Fáradság es
nyauallya, vgy mond, az embereknec életec,
bülettséktől fogva mind addig, miglen à
földbe eltemettetnec. melly föld mindenek-
nec annya. Itt őrdöcké valo szorgalmatosság es
gond vagyon, várakodás, félelem, Es végre
ostán à halál: mīd à tisztelségbeliék nec, s mind
az alá valo rendbeliék nec à földön: mind az-
zoknac, à kic coronáual es bársonnyal meg-
ékessitettetenec, s mind azzoknac, kic alá va-
lo ruhába öltöztetenec 2c.

A HARMADIKROL.

Touabba, az ember az ő életénec végét
sem tudja. Mert it è világba az őrdög nec
országába vagyunc, olly száláson vagyunc, à
hol à gazda lator, orvv es toluay: es miért ho-
gy ezzen è száláson vagyunc, végre meg kel-
à sērt fűzetnűnc. Gonosz gazda kedig ez, es
gonosz ellefeggel tartya à vendégöket, tudni
illic, mirígyeckel, külemb külemb feckéllyec-
kel, hidegleléseckel es mindenféle kórágoc-
kal. Az italis semmi nem egyeb, hanem chac
méreg es halálos venyéréc: est ez ételt es it-
talt varnunc kel è száláson.

Miért

48
Miért hogy ezokaért à mi életűnc olly i-
gen bizonytalan, es minden ha chac egy tēna
szalon fűg, es nem tudgyuc mibe, mikor es
holl végezzic: es az őrdög à mi ellenfűgűnc
meg nem bűnnic à késértettektől, hanem bi-
nettlen cheppel raytunc: ennec okaert, sērel-
mes attyamiai, ne ragaškodgyunc è világon
valo testi életűnkhez, se keretsűnc abba a mi
gyönyörűséginket: hanem elbuchuzuán à go-
nosz gazdatól el siesűnc az ő veszedelmes sa-
larsaról, Es siesűnc à mi WRunc Christus Ie-
susnac országába, ki minket mind è fellyül
meg mondott három dolgot ellen, az ő sēnt
kegyelmességē nec általa, meg erősített.

Mert à mi első bülettsēnc ért, melly bűn-
be es hamiságba lőt, sērzette ő à Kereszté-
get, mellybe minket minden bűneinktől meg-
mosogat es meg tisztit, es az ő mennyei örök
sēgbe veszen fel, hogy ő vele egyetembe az ő-
rök bódogságban elyűnc.

Omaga kedig à Christus Iesus meg tani-
tot minket, miképpen è nyauallyas testi ele-
tinkbe vigasztallyuc magunkat: lőyetec, vgy
mond, én hozzam minnyáian, kic munkál-
kotoc es meg terheltöttetec, én meg nyugat-

S 2

ilac, es

tlac, es meg vyittlac tuteket. Reátoc vegyéte
az én igamat, es tanollyatoc én tölem: mert
én chendeli lelkü es seligy vagyoc, es alázatos
lelkü: es ekeppen nyugadalmot találtoc a tñ
lelketeknek.

Halálunkba valo vigasztalásfa felől kedig
est mondgya, sent Ianoftól irt Euangelion
nac nyoltsadic részebe: Ha vala ki meg tartad
gya, vgy mond, az én beszédemet: a halált
nem láttya mind öröckè. Mert ha a mi vtóllo
horánkba igaz hittel az ő beszédet magúknac
kaptsollyuc, es arra kimulunc, es lelkinket a
Christus Iesussal az Attya WR Istennec aián
lyuc, uyiluan minden ellentéginktől meg me-
neködünc, mind büntől, haláltól, ördögtől es
pokoltól, es a Christus Iesus beszédénec erős
vólta vezérly minket nagy lelki öremmel es
békeséggel az ördöc bódogsagra, a mi WRunc
Christus Iesushoz, ki imádkozuán az ő áldot
sent attyánac est monda: Attyám: est aka-
rom, valahól én vagyoc, ott legyen az én sol-
gám is.

Mi is ezokaért meg alázuán magunkat
az attya WR Istennec előte, nagy lelki bizo-
dalommal, könyörögiünc önéki, az ő áldot
sent

29
sent fíanac általa, hogy minket è nyauallyas
életbe, az ő sent lelkénec általa vezérlyen, es
minden vesédelemtől meg óltalmazzon, Es
halálunknac vtánna nagy öremmel az ő.

röc bódogsagra vidgyen: Mondgyuc
el ezokaért ayitatos süuel, ke-
resztényi egyességgel a
mi attyanc -
kat 2c.

NEGYEDIO RÖ- VID PREDIOAOIO MI.

•koron valami fiu, auagy leán-
zo gyermek meg holt, es
temetni vittettet.

A FIV GYERMEKNEC temetésebe.

Miért hogy ő süe gyültünc, keresztényi se-
retetből, è gyermeknec temetésére, iob es hafi
nosb dolgot nem tehetünc, berelmes attyám-
fiai, mint ha elő vesünc az WR Istennec igéiét,
53 es abba

es abba magunkat gyakorlyuc, vöüén belöle
lelki tanofagokat es vigasztalásokat. Erre ke-
dig nagyot szolgál minékünc à mi WRunc
Christus Iesusnac mindenhattosaga, mellyet
meg mutatatta az ö chodatételinec általa, mint
annac által, mellyet meg írta à sent Lukás,
az ö Euangelium könyüenec hettedic részébe,
hollot est mondgya. Es lön, hogy Iesus be-
menne egy városba, mellynec Naim vala ne-
ue. Es sockan mennec vala vele az ö tanitua-
nyi közzül, es népnek soksága. Mikor kedig
à város kapuiához közölgetne, Imé egy hal-
lotat hoznac valaki, ki az ö anyyanac egyet-
len egyé vala, melly ö anyja özüegy vala, Es
sok nép à várasból megyen vala ö vele. Es mi-
koron az WR az asszonyiálatot látra vólna,
meg kelseredéc rayta, es monda neki: Ne fi-
ry. Es oda menuen illeté à félyét: es à kic vi-
sít vala, meg álánac. Es monda: Iffiu Neked
sóloc, Kelly fel. Es fel üle à ki meg holt vala,
es sólni kezd: es ada ötet az ö anyyanac.

Ha leánzo gyermek, à kit temerni vitéc,
rahár à Minister est ez historiát oluassa.
Es à követező predicacio mind à két his-
toriára illic, mind à fériu, s mind à leánzo
Gyermec historiára, Miért

Miért hogy ösue gyültünc keresztyéni se-
retetből è leány gyermeknec temetése, iob
es hasznosb dolgot nem tehetünc, Istenbe se-
relmes attyámiai, mint ha elő véstünc az WR
Istennec Igéiet, es abba magunkat gyakor-
lyuc, vöüén abból lelki tanofagokat es vigas-
talásokat. Erre kedig nagyot szolgál miné-
künc à mi WRunc Christus Iesusnac minden-
hattosaga, mellyet meg mutatatta az ö choda-
tételinec általa, mint annac által, mellyet meg
írta à sent Mathé Euangelista, az ö Euange-
lium könyüenec kilentédic részébe, hollot e-
képpen ír:

Es idue Iesushoz egy à fő emberc köz-
zül, es leburúluan előtte monda: Wram, Az
én leányom chac most holt meg: De idy el,
es ted rea à kezedet, es meg eleuenedic. Felke-
le Iesus, es követe ötet, tanituanyiuat egye-
tembe. Es minec vtánna Iesus à fő emberc
házához ment vólna, es láta vólna à sipofo-
kat, es à népnek tollyongását, monda nekic:
Mennyetec el innét: mert à leánzo nem holt
meg: hanem alosít. Es meg meuetéc ötet. Mi-
nec vtánna kedig ki üstéc vólna à népet, be-
méne Iesus, es meg foga à leánzonac kezét.
Es fel

Es fel üle à leánzo. Es ez è hír kihírhuéc
mind az egész tartomanba.

PREDICACIO.

E bent Euangeliomba elönkbe adatic e-
gy nagy choda, müuel hogy a mi WRunc
Christus Iesus egy gyermeket halotaiból fel-
támasztot. Immar illic, Istenbe szerelmes at-
tyámfiai, hogy erről tudakozzunc foképpen,
miért müelte est à mi WRunc Christus Ie-
sus, es mi végre támasztotta fel est az iffiat, es
mind à többit, kikről az Euangelistac az ő i-
rásokba emlekezetet tesnec. Feltámasztotta
kedig őket hallottaiból, nem azzért, hogy e-
uel abt akarta volna ielenteni, hogy minnyá-
ian à halotakat akarna cz idő berént való é-
letbe feltámasztani: hanem, azért tötte est è
chodat, hogy aual az ő bent igeciéne es Euan-
geliománac igaz vóltát meg bizonyítanáia:
Eshogy ielentenéie, müuel hogy nem chac az
idősec es à korosoc rébelsec lénénec az ő bent
Euangeliománac öröckè való mennyei kén-
sekbe, hanem az iffiac is, es à gyermekek.

Müel hogy láttuéc kedig, hogy az idő-
sec es à vénec mellet az iffiac is, es à gyerme-
kek meg

81
kec még hálnac, ne véllyuéc est, Istenbe szerel-
mes attyámfiai, hogy ez è dolog történyed-
ből legyen, à mi WRunc Istenünk nec iól meg
gondolt es eluégezet tanácha nélkül: ne vél-
lyuéc est. Mert az Isten nec eluégezet akarattyá
bol leßen. Mert à mindenhatto WR Isten e-
uel akaria minékunc meg mutatni à mi hoš
šü életünk nec bizöntalan vóltát: es minket
inteni mint šömunc eleybe támasztot példai-
ual, hogy testibátorfagba ne élyuéc è világ-
ba, es hogy à testi kéuánfagoc vtán ne indul-
lyunc, azzokat se cheleködgyuéc. hanem mi-
ért hogy à mi WRunc Christus Iesus kőuüle
ninchen semmi bódogság, sem iduőség, ho-
gy ideien erre minden šorgalmattosfagal es
figyelmetséggel igyeközzunc, hogy à mi
WRunc Christus Iesus nac igaz ismeretire iut-
halsunc, es hogy őneki mindenképpen en-
gethesuéc, es eképpen az ő ió keduébe le-
gyuéc.

Est is akaria az áldot Isten az iffiaknac
halálockal meg ielenteni, münemü nagy es
rettenetes legyen az eredet bün, melly a mi
šüleink nec elseti által mireanc eredet es šar-
mazot. Keuęsb cheleködet bün nec vadnac v-
T gyan

gyan az iffiakban, auagy à gyermekökben, es az emberi ockoságnac itéleti szerént nem olly felő az őrec karhozattól az ő dolgoc: De az WR Istenec itéleti szerént, es az ő emberi természeteknec miuolta szerént, miuel hogy az az eredet bűnnec általa meg bántattot, es tellyeségel meg hathattot es meg mérgeősitöttet, ennec okaért à gyermekek az ő természet szerént né artatlannoc sem vétettlennec az WR Isten előt: hanem vétkeősec, es az WR Istenec kemény itéleti vagyon raytoc, mellyet ebből meg ismerhetni, müuel hogy ők is meg halnac, es nagy faydalmokat es keserűségöket benueduén kimúlnac è világból, s. n. te miképpen az idessec es korosoc.

Ide néz à sent Pál Apostalnac mondása, hollot à Romabelieknec írt Leuelébe est módgya, hogy à halál à bűnnec földgya. Miért hogy à gyermekek meg halnac, következőic, hogy ők is bűnesec. Ha chelekedet bűn náloc ninchen, vagyon eredet bűn, mellybe fogantattanac, es è világra születtenec.

Ismet hollot sent Pál vgyen ezzen Leuelébe est mondgya: Egy embernec általa iőt be à bűn è világra, es à bűnnec általa à halál, es e-
képpen

képpen az halál minden embereckre saladot, miért hogy minnyáian vétkeőstenec. Ebben è mondasba sent Pál Apostal minden embereket befoglal, es à halálnac kegyetlensége ala rekeszi őket, miért hogy minnyáian vétkeősec, még à kichin gyermekök is.

Ennec okaért est senki ne véllye, hogy az iffiac, auagy à gyermetskéc az ő természet szerént való artatlanságokból, auagy az ő artatlanságokért iduözülne: Nem: hanem miképpen az időssec es korosoc, az ő idősőségöket chac à Christus Iesusnac artatlanságaba, az igaz hitnec, es lelki bizodalomnac általa talállyac, es onnet magoknac tulaydonnyittyac: azzonképpen az iffiakis, es à gyermekek ha iduözülni akarnac, tahat az időséget es az őrec bódogfágot chac az egyetlen egy Christus Iesusba, à mi közbejárónkba lelic es talállyac.

Mert chac ő róla mondgya az Istenec Angyala: Iesusnac neuezzed (vgy mond Iosephnec). Mert ő szabadítja meg az ő népet az ő bűneiből. Es chac ő felőle mondgyac à sent Apostaloc: Hogy ninchen mas nevv egyalat adua az embereknec, mellynec általa kel-
T 2 lene az

lene az embereknek iduözülni: hanem chac à
I E S V S neue által.

A gyermekek ezokaért à mi Wrunc Chrif-
tus Iesusnac, à keresztfégnec általa beplántál-
tattanac es beölttattanac, hogy immár ő tag-
jai. es è módó találtac az ő igaságokat, hogy
immár igaságoc es részec vagyon à mi Wr-
unc Christus Iesusnac minden iauaiba: Mert
est mondgya sent Pál: vala mennyin meg ke-
restelköttenec: azzoc minnyáian à Christus-
ban öltestenec fel. Míképpen kedig, hogy
à Christus Iesusbaninchen bómely valogatás,
ninnen ő benne solga, vvr, férfiu auagy as-
sönyialat: binte azzonképpen ninnen valo-
gatás az iffiac közet, es à vényec közet: hané
minnyáian egyec vagyunc à Christus Ie-
susba.

Ezokaért mind az iffiaknac, s' mind à
gyermeköknek bűneknek bochánattya vagy-
on, es el nem vesnec à halálba: hanem à halál-
bol feltámadnac az öröc bódogságra es élet-
tre, miért hogy ők is à Christus Iesusba meg
kerestelköttec. Mert így szól sent Pál, à Ro-
mabelieknek irt Leuelébe: Ha mi, vgy mond,
à Christussal à halálba temettettünc, à keresz-
fégnec

fégnec általa, Es ő vele egyetembe egyenlő
halálba beplántaltattunc: követközic, hogy à
feltámadásba is egyenlőc lesünc.

Miért hogy kedig ez iffiu, (auagy, è gyer-
mec) kinec temettélsere keresztényeni beretéből
öbue gyültünc, meg keresztelkötet völt 2c:
ezért io reménységbe vagyunc, hogy az ő ha-
lála öneki nem halál, hanem chac ides álom à
Christus Iesusba, ki fel is támaszta őtet az v-
tölso napon az öröc életnek öröckè valo bó-
dofságra. Ennec okaért adgyunc hálát à mi
WRunc Istenünknek ez ő nagy ióréteért, Es
könyörögiünc öneki, hogy ő tanichon min-
ket ismerni, mint sent David mondgya, mel-
ly igen rövid ideü legyen à mi életünc, műuel
hogy elfoly, es menten megyen mint à víz: Es
hogy olyan mint à virág, melly reggel meg
nyilic es bēpen virágzic, estue kedig meg son-
nyad es tellyeségel meg sárad: Touabba ho-
gy erre is tanichon, hogy ió ideien meg ter-
iünc ő hozza, es életünket meg iobbituc, es
az ő sent Neuénec félelmébe iáriunc, es à ha-
lálba az ő kegyelmességéuel meg tartattaf-
sunc, es annac vtánna öröckè iduözöly-

T 3

ünc, à

unc, à mi WRunc Christus Iesusnac általa:
Amen.

Mondgyuc el ezokaért nagy lelki bizo-
dalommal, keresztyéni egyetsegből, az i-
madfagot, mellyre ő maga tanitot
minket à mi WRunc Chris-
tus Iesus: Mi attyánc
ki vagy 2c.
(:)

ÖTTÖDIC RÖVID PREDICATIO A MERI- gy auagy dõghalálnac ideien.

Istenbe szerelmes attyámfiak, Miért hogy
az WRnac neuébe õkne gyültunc, à mi keresz-
tyéni tagainknac eltemettéssére, es bõmunc e-
lõt lattyc à mi WRunc Istenünkne igaz es
kemény iteletit: ennec okaért ne oßollyunc
lelki tanusagnélkül, es vigasztalásnélkül egy-
mástól, hanem vegyuc elõ az WRnac köny-
uét, es abból lássuc meg az historiát, melly ir-
na vagyon Samuelne másodic könyuebe, es
annacvtólso részébe. hollot így vagyon meg
iruan.

Az Wr

Az Wr dõghalált bochata Izraelbe harmad
napig. Es meg hallánac à nép közzül hetuen
ezzeren. Es mikoron az Angyal kinyuytana
az õ kezét Ierusalemre, Meg könnyörüle az
Wr, es monda az Angyalnac: Elég: Sünnyec
meg immár à te kezed. Es meg sünnyec à
halál.

E sènt irásnac része két dolgot ielent: ve-
gyuc esünkbe.

Elõsèr meg ielenti az okát, miért bochát az
WR Isten mirigyeket è földre, es miért sòpri
el à népeket dõghalálnac általa.

Az oruos Doctóroc, es à természetnec dol-
gaiban tudósoc, külemb külemb fele okokat
samlálnac elõ, mellyekbõl mondgyac hogy
követközic à dõghalál. De szerelmes attyám-
fiak, ne iáruunc mi à fele ockoskodás vtán, no-
ha à Doctóroc mondna valamit à természet-
nec dolgairól, melly nem heiaaba valo: Ha-
nem est vegyuc esünkbe, hogy è rettenetes
vesedelemnec, à dõghalálnac oka nem à ter-
mészetnec iarássába, auagy az egekne forgas-
sába vagyon: hanem az az oc, természet felõt
valo oc. Mert az eg meg mérgõsül, es dõgha-
lál, es egyeb sòckattlan betegségek támadnac
az WR

az WR Istennek bűsüléséből, es az ő igaz es kemény haragiából.

Mert az WR Isten igaz. Látván ezokaért a mi viűsafordultságunkat, es őantalan fóc bűneinket, meggyőzöttettic azzoknak általa, hogy touab el nem őenuetheti: hanem hogy az ő őent igazsága helyén maradgyon, reanc bochattya az ő kőuetit es Angyalit, mind iókat, s' mind gonosőokat, es azzoknak általa meg büntet, mind marhánkba, ióságunkba, s' mind testinkbe.

Hogy a felsőges Isten a ió Angyaloknak általa meg büntessen, erről tanubizonőagot tessen a őent irás a fellyűl elő őámlalt historiába, hollot meg őolitty a Angyalit, mondván: Elég: őűnnyec meg a te kezec. Hőgy kedig a gonoső Angyaloknak által meg büntősen, elég nyilván mūtattya meg a őet lőb patriarchának historiája, Kiualtképpen az ő kőnyűenec első részecbe. Es a őóltár kőnyűenec hetuen nyóltadec részecbe így őól a őopheta: Az WR Isten az ő bűsülésában külcde kőzikbe gonoső Angyalokat, hogy azzoc kegyetlennűl chelekődnénec ő. vēc.

Tahát a bűn a dőghalálnac, es a külemb külemb

külemb nyauallyáknac, es a fóc őockattlan be regőegőknek oka.

Masodőor ez irásnac része ides es vigáőta la tanosőagot ad előnkbe, Műuel hogy a felsőges WR Isten, mīkēppen hogy az ő igazsága őerēnt kemēn kēppen őokta meg büntőtni az embereket a bűnert: azzonkēppen keő is meg kegyelmezni, es az ő haragiát elfeleyteni, ha bűneinket meg őőmerűc, es el álunc melőlec. Es életűnknek meg iobbítására igyekőzűnc.

Mert Isten ő, kegyelmes, es minden irgalmasőagnac kutőec: Es a őophetáknac általa ēnēuel ielentőtte magát, műuel hogy ő kegyelmes, irgalmas, tūrő, es ki hamar meg banya a büntőttēst. Es nyilvan ha ē ió es kegyes WR Isten, nem az ő iouólta es kegyelmēsēge őerēnt akarna miuelűnc chelekődni, hanem az ő igazsága őerēnt: bizonyyaba egy őőmpillantásbaminnyái anelueőnēnc, es meg nem maradhatna őenki kőzzűlűnc.

őent Dauid Király es őopheta, a őóltárnac őáz negyuen őttődic részecbe, az WR Istenec tulaydonőagi kőzzet leg fellyeb magasőtallya az ő nagy kegyelmēsēget es irgalmasőagát.

ságát. Kegyelmes vgy mond, es irgalmas az
WR: túró es nagy jóltevő. Jó akaro az WR
mindenekhez, es könnyörül minden ő te-
remtet álatin.

Sűkfég ezokaért, hogy a dőghalálnac i-
deiē leg előser a lelki oruost keressűc, melly
oruos a kegyelmes irgalmas WR Isten, es ho-
gy aual meg békellyűnc, vadoluán elötte a mi
bűneinket, mellyec a soc nyauallyáknac, es a
rettenetes dőghalálnac okai: es könyöröguē
hogy az WR Isten kegyelmes legyen hoz-
zanc, es bűneinket meg bochássa, az ő áldot
serelmes ſent fiaért, a mi WRunc Christus
Iesus ért. Ennél iob oruofság es teriſc nin-
chen, ſerelmes attyámfiái, minden betegsé-
gec es a dőghalálnac ellene: chac hogy az em-
ber elhadgyuán a bűnt, Istennes életbe magát
foglallya.

Erről ſép példa minckűnc ſent Dauid kí-
rály. Mert az mikor latna, hogy az Angyal
dőghalálnac általa meg verne a népet, monda
az WRnac: Imē, En vétködűtem: En műueltē
eſt ē nagy hamiságot: Mit véttetec ē nya-
uallyás iuhoc? Had legyen a te kezzed en el-
lenem, Es az en attyámnac háza ellen. E val-
lástétel

lástétel vtán, mihelt ſent Dauid meg aláſta
vólna magát, mindgyaraſt az WR Isten hoz-
za külduē Gad prophetát, meg ódozza, es
mentē hadgya: es legottan meg ſűnnēc a
chapás.

Igy oluáſunc a ſent Iónás prophetánac
iráſában is, hogy a Ninuebelicc, mikoron
hallotac vólna az ő reiaioc köuetközendő ve-
ſedelmet, meg alázuán magokat könyörgé-
nec az WRnac: es mindgyaráſt meg kegyel-
meze őnckic, Es a veſedelmet eltáuoſtattá ő
tőlec.

Ezért mondgya a Iesus Sirakh, az ő köny-
uēnec harminťnyoltadic réſebe. Ides fiam,
Ha meg betegűlendeſ, Könyöröggy az WR-
nac, es meg vigáſt tégedet. Sűnnyel meg a
bűntől, es tiſtits meg kezeidet: es tiſtáua tőd
bűnedet minden bűntől. Annac vtánna bo-
chald hozzád az oruost. Mert a ki az ő terem-
tőienēc ellene vétközic, ez eſſic az oruofnac
kezebe. Ez a ſent Sirakhnac tanóſaga, es eſt
akaria ielenteni, hogy minden ember erre vi-
gyázzon előser, hogy az ő dolga az WR Is-
tennél jó helyyēn legyen. Mert ha az Istennel
meg nem békellie az ember, es annac haragi-
át el nem

át le nem chendefiti, melly haragnac általa minden nyauallyac es nyomorufagoc lesnec raytunc, semmit nem használ az emberi segétség, sem a bölch Doctoroknac es oruofsoknac az okoskodásoc Mert est mondgya a sent Sirakh, hogy az Wr adgya az embert az oruos kezébe, Mert ő teszi az embert betegő, meg vonuán ő tőle az ő áldomását.

Az WRnac haragiát kedig senki le nem chendefitheti, hanem chac az igaz penitenciának általa: Az az, Hogy az ember magát meg ismeruén bannya bannya az a bűneit, Es az WR Istenhöz teruén magát meg alázza ő előtte, Es bűnettlen valo könyörgéssel esedőzzéc ő neki, hogy kegyelmes legyen hozzá, es minden bűneit meg bochassa, a mi Wrunc Christus Iesufert, az ő áldot es szerelmes sent fiaért, ki a mi bűneinkért a kereszfán halált szenvedet: es igaz hittel hidgye hogy az attya WR Isté az ő nagy es dragalatos igireti szerént meg műveli, az az, kegyelmes leszen, minden haragiát elseleyti, es mind testi s mind lelki jóckal meg aiándékozza, végre az öröc élet nec bódogsagos örökségét adgya 2c.

Ez tisztán a módgya, mellynec általa az ember

ember meg békélhettic az WR Istennel, es az ő kemény haragiát lechendefitheti, es mind a dőghalalt, s mind az egyéb nyauallyákat, es külemb külemb fele chapásokat eltauošťathattya. Ezzen e módon kőuűl semmit nem használ, sem oruofság, sem az okoságból talált vala minemű tanátskozás.

Miucc okaért alazzuc magunkat az WR Istennec előtte, es vallyuc ő előtte a mi bűnes vóltunkat, es bannyc bannyc bűuűnc szerént, hogy az ő sent akarattyát meg sektűc, es ő ellne vétkeűtűnc, Eltekellyűc kedig est bűyűnkbe, hogy immár bűchűt vesűnc az ör dőgől es annac orságától, Es hogy az ő sent séges akarattyánac engedűnc, es sent es Istennes életbe magunkat foglallyuc. Könnyőregiűnc is ő neki, műuel hogy ne nézze a mi bűnes vóltunkat, es vétkeink nec sokságat: hané, tekintse az ő áldot sent fiát, es annac tekéletes vóltáért, es ártatlanságaért legyen kegyelmes kozzanc, es bűneinket meg bochassa, es mind testi, s mind lelki vesedelmekből meg szabadichon, es végre öröcken öröcké iduőzit sen: Amen, vgy legyen.

V 3

A Mini-

A Minister minedenic rövid predicacio
vtn ez igickel meg bolithattya es elbo-
chathattya a kösséget.

A mindenható örök es kegyelmes WR
Isten kegyelmes szömmel tekintlen mi reanc,
es erőssitle mi bennün a mi hittünket, es meg-
aiándekozzó az őstet lelkeuel hogy elkezdhes-
sün a szent életet, es abba mind éltic meg ma-
radhasunc, hogy a mi hittinknec végét vehes-
sün, melly az örök iduösség, a mi WRuc Chris-
tus Iesusnac általa: Amen. Mennyetec el bé-
kességgel.

Avagy ezzeckel ez igickel bochathattya
el öket.

Minec vtanna meg halgattuc az WR Isten
nec igelét, es könyörgöttünc öneki az ő ke-
gyelmességéért, az ő parancholattya es szent
igireti szerént, hidgyúc tekéletes hittel, hogy ő
szent felsége meg halgattot: Immár a mi ke-
resstyén attyanckfiát, kinec eltemettségére őst-
ue gyültünc vólt, aiánlyuc az atya WR Isten
nec kegyelmességénec, Ki adgyon minc-
kün is lelki es testi békességet, es ez életnec
vtanna

rána örüendetes feltámadást minden ő Sien-
tiuel, es az örök bódogságot, az ő áldot
es szerelmes szent fiának, a mi WRunc
Christus Iesusnac általa: Amé.

Mennyetec béke-
séggel.

∴

SZENT IRASBELI MONDASSOC, MELYEKET

a keresstyéni Lelki pástor a temetési-
kort meg magyaráshat.

Genes. 3. Porr vagy, es porrá lesz.

Genes. 23. Abraham eltemeté Sarát, az ő
fellestéget, a szantoföldnec kettés barlan-
giába.

Genes. 25. Abrahamot eltemették az ő
fiai, Isaac es Ismael, az Ephröföldönec kettős
barlangiába.

2. Samuel, 12. Monda Dauid: vissza hosshat-
tomé a gyermekeket? En megyec vgyan ő hoz-
za: de az nem id visontac en hozzám.

2. Samuel, 14: Elhallunc, es meg enyéšün-
mint a viz, melly a földbe ennyéšic.

1. Reg.

1. Reg. 2. Im è tellyes emberi nemzetnec
vtára megyec.

2. Reg. 20. Ezekhias király halálra bete-
güle. Es hozzá mène Ifaias propheta, es mon-
da neki: Eist mondgya az WR. Elrendellyed
házadnac dolgát. mert meg hal, es nem él-
het.

Ifa. 38. Az WR elszakasztja életemet, mint
à takáts à vékony fonalat elszakasztja.

Thob. 4. Adgy alamisnát à te kenyyered
ból, es à te borodból à iámboroknac eltemet-
téseckoró: es ne egyél, se igyál à bűnes eckel.

Thob. 12. Mikoron imádkoznál, es elte-
menéd à halotakat, ackoron vüm à te imádsá-
godat az WRnac eleybe, vgy mond az An-
gyal.

Iob. j. Mezitelen iörttem az én annyámnac
méhéből: mezitelen ismet innét elmegyec.
Az WR adta vólt, Az WR ismet eluótte: Al-
dot legyen az WRnac Neue.

Iob. 2. Ha à iókat eluettúc az WRtól, Mi-
ért nem uennenc el à gonoszsókat is?

Iob. 3. A mitől feltem, à iót reám: es à mi-
től tartoc vala, az reám erközet.

Iob. 7. WRam, Emleközzél, műuel hogy
szél az én életem.

Iob. 9.

Iob. 9. Az én életemnec napiai hammara-
bacvóltanac mindenhammar futónál, elmúl-
tanac, es iót nem láttanac.

Iob. 10. WRam, Emleközzél, hogy agy-
akból chináltal engemet, es ismet földé tés
engemet.

Iob. 14. Az assonnyálattól sülettet em-
ber keues ideig el 2c

Iob. 16. Az én estendeimnec sáma elér-
közet, es útra induloc, olyanra, mellyen nem
iőuec ismet vissza.

Iob. 17. Nehez az én lélekzetem, es az én
napim elröuidítetttenec: elötté à koporló.

Iob. 19. Tudom hogy él az én megváltó,
es hogy ennec vtánna à földből feltámaszt, es
euel é bõrrel környül adatom, Es ebben ètest-
be lattom az én Istenemet.

Iob 20. Az Istenteleneknec dúchósége
nem sockaig álando: Es à képmutatónac ö-
remme chac egy sőmpillantásic vagyon.

Iob 21. Imez meg hal, ió egéségbe es min-
den kazdaglágba es bõségbe: Amaz kedig
meg hal meg kesseredet Léleckel, Soha egy ió
falatot nem őt. Iggy egyenlőképpen fekelnec
à földben.

X

Iob. 24.

Iob. 24. A pokol benyeli res meg emösti a
bünbe heueröket, mint a sárasztó hevűség a
vizet.

Iob. 27. A kazdag, mikor lefekszik, sem-
mit el el nem visen vele.

Pfalm. 23. Az WR az én pástorom, sem-
miben nem sükölködem: füves helyeken le-
geltet engemet, es visen hűves vizzec mellé.
Meg vyittyá az én lelkemet: igaz vton visely
engemet, az ő Neueért. Ha letet vélgyekbe
iárnék is, még sem felec 2c.

Pfalm. 49. Mire félne a veszedelemnec
napján, mikor környül vesen az én nyomo-
ritoimnac hamisága, Kic biznac az ő kaz-
daglágokba, Es dűchökednec marhaioknac
foklágába. Nám senki nem válthattyá az ő
attyafiát, Es az ő kazdaglágokat másnac had-
gyác.

Pfalm. 68. A mi Istenűnc, segítő Isten, Es
olly WR Isten, ki a haláltól meg ment.

Pfalm. 90. Te vagy Isten, ki hadgyod meg
halni az embereket, es est mondod: Teryie-
tec ismet, emberek nec fiai.

Minden napinc elfodnac a te haragodba:
a mi estendeinket eluégözűc mint egy tere-
chelest.

Erre

90
Erre tanits minket, hogy ismeriűc, hogy
halandóc vagyunc, hogy értelmes sűuel iá-
riunc.

Pfalm. 116. Dragalátos az ő Szentinec ha-
lála ő előtt.

Pfalm. 146. Az ember nec lelkének kikel-
mulni, Es ismet földé kel lenni: ackoron el-
uesnec minden ő gondolati.

Sapient. 2. Az Isten, az öröc élettre terem-
tötte az embert, hogy ő hozzá hasonlattos
lenne: de az ördög nec irigységeből iöt a ha-
lál világra.

Sap. 3. Az igazaknac lelkec Istenec kezébe
vadnac.

Sap. 4. Enokh eluétettet ez életből 2c.

Syrakh. 5. Ne hallogasd az WRhoz valo
meg terefedet 2c.

Syrakh. 7. Valamit chelekedel, meg gon-
dold a véget, es soha nem vétközzel.

Syrakh. 11. Mikor az ember meg hal, ac-
kor veszi esébe mint élt.

Syrakh. 14. Emléközzel ember, hogy a ha-
lál né kéfic: es iöl tudod, minemű sűuetféged
vayon ő vele.

Ismet. Minden test meg nyéiűc mint egy

X 2

öltözet:

öltözet: Mert ez a régi bűnedfég: Meg kel
halnod.

Syrah. 17. Az Isten a földből teremttötte
az embert, es ismet földé testi: es meg neuezi
az ő életinec idejét.

Ismet. Felmagaálljad az WRat miglen
éls, es egétségbe vagy.

Ismet. Meg ne hallogasd a te meg téréseidet.

Syrah. 18. Meg emlekőzzél a haragról,
melly végre elidővendő.

Syrah. 28. Ember, Meg emlekőzzél a te
végedről, es maradgy meg az Istennec pa-
rancholatiba.

Syrah 41. Ne fély a haláltól 2c.

Isa. 26. A te halotid élne, Es testekbe fel-
támadnac: Serkenyetez fel, es őüendőzzetec
tű kic a földbe fekeštec: mert a te harmatod
zöld mezőnec harmattya.

Ismet: Mennye én népem, Es mennybe a
te ágyasházadba, Es vtánnad tődbe az aytót:
Reytezze el egy bompillantásic, miglen elmu-
lic a harag.

Ezekh. 37. Egy szép es gyönyörűséges lá-
tás a halátoknac feltámadásáról.

MIKEP-

MIKEPPEN KEL A

HALALRA VALO FOGLY-

okat tanítani es vigasztalni.

Mentől először a Minister, auagy Lelki pástor
kérdegye meg a foglyot, Miért tarttác fogva. Annac
vianna a fogolynac feleletiből könnye elűbe veheti,
minen ű a fogolynac az ő Lelki ismereti. Mert ne-
mellyec a foglyoc között vesztég halgarnac, es sem-
mit nem valnac, Nemellyec mentic mag okat, hogy
bűntelenec, es hogy méltatlanul meg focctác őket.
Nemellyec meg vallyác bűneket, de egy neminemű
vackmerő bátorsággal. Nemellyec kedig meg val-
lyác bűneket, de vgy, hogy könnyen meg ismerherni
az ő felelletőkből es az ő ortzáioknac változásá-
ból, hogy igen meg rettentenec, es hogy igen nagy
kelserűségbe es bánatba vadnac. De ackar mint fe-
lelly a fogoly, chacegyic sáuából könnyen vehet a
Minister okot es alkalmatosságot, miképpen kel-
lyen vele chelekődni, tanítani es őiet oktatni auagy
vigasztalni.

Ha ezokaért a fogoly meg rettent es meg hábo-
rodot az ő sűűébe: Est a Minister az Istennec tőől
táról, kegyelmességéről es irgalmaságáról valo be-
sédíuel vigasztallja meg.

Ha kedig vakmerő es meg keményedet sűűű, a-
uagy békételen, Ennec a Minister nagy forgalmat-
tossággal es keresyeni keménységgel adgya eleybe
az WR Istennec Igaságát, es annac igaz es kemény
a bűn ellen valo haragiát, Es meg ismertesse a bűnt
X; ő vele,

ővele, hogy aſt meg iſmeruén meg rettennyen, es
bánkodgyéc rayta, miért hogy az WR Iſtennec pa-
rancholattyát meg ſekte, es az ő ſent akarattyának
ellene vétkőzet.

Mint kellyen kedig ezekben eliárni a Miniſter
nec, auagy Lelki páſtornac, es minemű igiickel kel-
lyen ſólni a fogolynac, ennec vránna rövid beſéd-
delmeg mondom.

Miért hogy kedig azzoc a bűnec, mellyeket a
feiedelmec auagy a bírác meg bűntörnec, nyíluán az
WR Iſtennec parancholatának ellene vadnac, ennec
okaért a Miniſter meg akarván rettenteni a foglyot,
a tiz parancholatokon kezdgye el, es ſerelmetes be-
ſéddel kezdgye meg a foglyot, hogy ha vólté vala-
mikor a predicacioba, Es ha tudgya az WR nac
tiz parancholattyát, auagy nem.

Ha eſt feleli a fogoly, hogy ſoha nem vólt a pre-
dicacioba, Es hogy nem tudgya a parancholatokat:
a Miniſter mindgyaráſt keménſéggel fedgye meg a
fogolynac Iſtentelenſégét. Annac vránna ielentſe
meg, hogy az Iſten effele Iſtenteleneket, es vackme-
rő embereket, kic az ő igiét meg vrállyác, es az Iſ-
tennec dolgaira ſemmi gondot viſel nec, meg vrállyá
es meg vetti, minec vránna effele rettenettes bűnek-
be eſ nec, es ilyen nagy ſégynyűſégőkbe es nyaually-
ákba be mőrnec.

Ha kedig eſt feleli a fogoly, hogy vólt a predi-
cacioba, es halgatta az WR Iſtennec igiét, Es hogy
iól tudgya a parancholatokat, A Miniſter ennec
mindgyaráſt meg mutafſa az ő bűneinec nagy vól-
tát, es az WR Iſtennec haragiát a bűn ellen, Melly
ennyéuel nagyob, hogy tudua vétkőzet, es az WR
Iſtennec

Iſtennec akarattyát nē műuelte, es a bűnt el nem ta-
uoſtatta. Annac vránna, hogy ez e bűn nem chac az
Iſtennec, es az ő akarattyának es ſent igiének vagy-
on ellene, hanem a feiedelemſégnek is, es az attyfiut
ſeretet nec. Mert a ki eképpen vétkőzic, mind az Iſ-
ten ellen, s mind az embereknek ellene, főképpen a
feiedelemſégnek ellene vétkőzic.

Itt meg kérdheti a Miniſter a foglyot, Mit ő mű-
uelne az ő ſolgaiával auagy fiával, a ki vakmerőkép-
pen az ő akarattyá auagy parancholattyá ellen vétkő-
znec, miképpen ő tudua, es akarattyá ſerént az
Iſten ellen chelekődet es vétkőzet, hollot iól tudta,
hogy az Iſten effele bűneket az ő igiébe meg tiltott,
Es meg ſokta bűntörni effele embereket, kic eképpē
vétkőznec ő ſent Iſtenſégének ellene, es a feiedelem-
ſég ellen: hollot eſt is tudta, hogy effele embereknec
gonoful ſokot végeg lenni.

Eképpen ſolíhattyá meg ezokaért a Mi-
niſter a foglyot.

Iſtenbe ſerelmes attyámſia, ved eſedbe es
iſmerd meg, Hogy a te ſüued tellyeſſéggel
meg vackúlt vólt, es hogy az őrdög tégedet
midenéſtől fogua az ő hatalma alá vettet vólt
Mert nem aiánlottad temagadat az Iſtennec,
ſent lelket ſem kértél ő tőle, hogy az ő ſent
akarattyába eliárhattál vólna, a bűnnec ellene
áluán. Sőt még az Iſtennec, es a feiedelemſég-
nec nyil-

nec nyilván való itéletit sem gondoltat meg,
holott láttál, hogy a gonosztéud emberek meg
nem menneköthetnec, hanem meg büntöt-
tetnec: De ezekkel egyenlő bűnbe estél,
es abba bátorfagg il éltél. Annac felöte a te fe-
lebarátodnac nem chac gonos peldáddal ár-
tottál, hanem vgyan chelekődteddel is kárt
törtél önéki, minden oc es kénberítésnélkül.

Mert az orvv, auagy a lopo gyakorta el-
orozza annac is marháiat, a ki ötet soha sem-
mibe meg nem bántotta. Az ember öleklő-
is, auagy a gyolkos meg öli aít, a ki soha ne-
ki nem vétet, es a ki soha egy gonos béséd-
del nem illete ötet, hanem chac valami alá valo
marhátskaért, auagy valami keűs pénzetske-
ért. A felséges WR Isten kedig ezeket mind
tudgya es jól látgya.

Miért hogy kedig te sem akartál engedni
az Isténec igeiének es intézésének, életedet sem
akartad iobbitani, es penitenciara tēni, még
az egyéb gonosztéudknec rettenetes büntöt-
téseket latuán is: ezokaért az Isten mostan
tégedet az itilette vont, es olly igen meg sio-
ritot, hogy semmiképpen meg nem szabadul-
hatsz, ha nem a te érdemet szerént halalt kel
senedned.

senedned. Ebből nyilván meg érthetted, es
vgyan kézzel tapogathattod, hogy az Istent
igen meg bántottad, es a te bűneiddel harag-
ra indítottad ellened, ki a te gonofságodat
tovab nem akarta, sem akaria senedni.

Ha kedig effle éktelen bűnektől meg tar-
tostattad volna magadat, es a te hiuatallyod
szerént hiuen munká kottál volna, keresétyé-
nül es az Isteni felelembe éltél volna, nem sűk
ség volna most eképpen meg hálnod, hanem
élnél, es az Istennec áldomásából volna mi-
uel élned, es természet szerént valo halállal, bi-
dalom nélkül es ségyennélkül hálnál meg:
De ezeket mind meg haborította a te Isten.
telen es gonofságos életed, hogy immár nyil-
ván meg ismeried az Istennec kemény hara-
giat feieden lenni a te bűneidért.

Illyen képpen kel a Ministernek chelekődni a
tudatlan es vakmerő fogollyal, Es eképpen kel eley
be adni az Istennec haragiát a bűn ellen: Es a bűnt
megkel örögbíteni előtte, hogy aít meg ismerhesse
es meg ne tagadgya, magát meg se menthesse.

Ha kedig ismerendi a Minister, hogy effle be-
sédöckel a fogolynac keménysége meg kezd lagyul-
ni es engedni es magát meg kezdi alázni, annyéra
hogy bűnei meg vallja, es sirattya az őelmúlt gonos
Y életét

életét: Mindgyarást a Minister vigasztallya őtet az
szent Euangeliomból, es az WR Istennek kegyel-
mességét hirdesse önéki.

De ha a fogoly effele dorgálás után az ő vakme-
rő bátorságába meg marad, es a dorgálást a tanítással
egyetembe meg vállalja, a Minister, miért hogy egy-
ebet nem művelhet, e két fele veszedelmet adgya a
leybe kemény beszéddel, de mind az által könnyű örü-
letességgel.

Először, Hogy a fogoly most a fejedelemségnek
írtékbe es sentenciába vagyon, mellyből lehetetlen
hogy kisabaduljon.

Másodszor, Hogy ingyen mayd az Isten eleybe
kel menni az ő rettenetes írtékbe, Művel hogy ebbe
egyeb nem lehet.

Touába, hogy ha itt az ő bűneit meg nem isme-
rendi, es meg nem vallandgya az ő gonofságát, az ő
bűnein sem bántandó, es az Istentől az ő bűnei-
nek bochánattját nem kérendi, Nyilván hidgye, ho-
gy ez idősebbent való halál után, az öröcké való halál
következik.

Annac utánna így szólhat a Minister a
fogolynak.

Szerető attyámfia: En hiuen elődbe adtam
teneked a te testednek es Lelkednek nagy ve-
szedelmét: Ezokaért ha a te vakmerőségedbe
meg maradandasz: a te öröcké való veszede-
medre maratsz meg. Ha kedig meg terevedsz: e
te idő

te idő bent való halálod, mellyel a te nagy bű-
neid meg büntettőtnek, ingyen mayd a más
világon öröcké való örökre es vigaságra
fordul es változik. Mert késs az Isten meg ke-
gyelmezni a bűnesnek, es minden bűneit meg
bochatani, ha igazán es tellyes bűnel hozza
ter, es valóba bántódik az ő bűnein, es azzo-
kat meg bánnya bánja.

Ennél többet nem művelhet a Minister egy elő-
ször effele vakmerő fogollyal. ezokaért magának kel
hadni egyfalka ideig, hogy gondolkodgyék róla, a
mit hallot, es hogy ömagába győttörödjék es kén-
ződgyék.

MIT KELYEN CHE-
LEKÖDNI A FELE FOG-
lyockal, a kic az ő bűneknek ismere-
te által meg rettentec, es
meg keletörtene.

Ha a fogoly még a Ministernek intesse előtt, a
vagy intéséből es dorgálásából, meg ismerte az ő
bűneit, es meg keletörtene meg rettent: Mindiárást a
Minister e kétfele vigasztalással vigasztallja.

Először, Annac lelki ismeretinek vigasztalásával:
Hogy tanítsa a foglyot, miképpen kellyen magár ol-
Y 2 ralmazni

ralmazni az ő gonos lelkü ismereti ellen: es miképpē
kellyen az Istennek kegyelmességēvel es őuóltáual
vigasztalni es batorítani az ő bűnēt.

Masodszor, A gyalázatos halál ellen valo vigas-
talással, melyet bűnedni kel a fogolynac: hogy tanít-
sa, miképpē kellyen meg vtálni est, es évilági nyaua-
lyás életnél iob életet várni.

Es miképpen először a fogolynac, az ő kezbe-
kadása, fogfága, es halálra sentenciázása által meg-
mutattatott az Istennek haragja: azonképpen vgyan
azon által, most az ő lelki ismerete meg vigasztaltat-
hatic, ilyen keppen: Hogy a fogoly minden ő fogfá-
ga felől valo gondolatot kiűesse az ő bűnéből, es
halát adgyon az Istennek ez ő nagy kegyelmességē-
ről: Hogy mikor őncki anckül is meg kellett volna
halni, es focképpen a halált érdemlette volna, hogy
az Isten őret penitenciánckül nem vőtte ki évilág-
ból, hanem ilyen módon az ő fogfága által peniten-
ciára hitta, es oda a helyre hozta, a hol az ő idűessé-
gére tanítatot, es késertetibe vigasztaltatott.

A FOGLYOC VIGASZ- talásánac modgya.

Ved eszedbe es gondold meg, szerelmes ba-
rátom: ha az Isten keményen es nem kegy-
elmessé akart volna teueled chelekődni, Nem
eképpen chelekedet volna teueled, mint mos-
tan chelekedet: De mihelt est è bűnt, mellyért
mostan fogua tartatol, meg műuelted, mind-
iáraft

iáraft meg őletett volna, auagy nyakadot sa-
kaltotta volna, a vagy más módon az ő rette-
netes iteletit te raytad meg mutatta volna, a
te gonos chelekődeted berént.

De most è kegyelmet es irgalmaságot
mutatta te hozzád, hogy nem akar teueled az
ő kemény iteleti berént chelekedni, hanem té-
gedet, méltatlant, kegyelmessé es fia gyanánt
akar hozzáia fogadni, es teneked minden bű-
neidet meg akaria bochtani.

Melly igen fokban vadrac, kic a bűnbe né-
egyenlőc tehozzád, kic nem törttenec olyan
nagy foc bűnt mint te, de mind az által az-
zoc közzül fokban hertelenséggel el veszetene:
De teueled nem így chelekedet az Isten, her-
telen sem vesztett el tégedet, hanem az ő bol-
gait te hozzád küldette, kic tégedet tanítsa-
nac, vigasztalyanac, es az ő sent igéie által a te
lelked idűösségenec igaz vtára igazgalsanac.
Az WR Istennek effele nagy irgalmaságát
meg ismerd, es szeretettel meg gondollyad, es
halát adgy őncki, hogy tégedet nyaualyás bű-
nes embert, ilyen kegyelmessen meg látoga-
tott.

Touábba ebbe is meg ismerd az ő teue-
led va-

led valo kegyelmes cheleködetit, es adgy há-
lat öneki: hogy felindította az ő Szent lelkevel
à te bűnedet, annyéra, hogy immár à te bűnei-
det meg ismerted, es bánkodik rajta: Holott
igen sokan vadnác, kic nem vitethetnec az ő
bűneknek ismeretire, es az ő kemélegekbe es
testi bátorságba dröckè elűesnec.

De még euel, ez ő teueled valo iotétemé-
nyéuel, az Isten meg nem elégedet. hanem el-
ment s' minéc vtánnáà te bűneidet meg ismer-
ted, es à te lelki ismerettedbe meg rettentel, az
ő Szent igéiét én általam tehozzád küldette,
hogy én tégedet tanítsalak, miképpen kelyen
meg szabadulnod à te gonofs lelki ismeretted-
től, hogy à te nyaualyádból meg szabadulj, es
mindenestől fogva szabados légy. Vifely gon-
dot rea ezokaért, hogy az én tanításomat i-
gaz hittel es Istenhöz valo hálaadással fogad-
gyád, hogy tudgyad ennec vtánná, mibe fű-
gien à te vigasztalásod es idűeséget, es mibe
kelyen à te lelki ismerettedbe meg nyugodni.

Miért hogy aşt vallod, hogy bűnes vagy.
Ezokaért ved esedbe es tanóld meg, miképpé
akar chelekedni az Isten à bűnesseckel. Te v-
gyan aşt gondolod, es teueled egyetembe
minden

minden ember aşt gondolja: hogy az Isten
ollyan mint az ember. Mert à ki iol tessén az
éberelckel: aual ismet iól tessnec. A ki az éb-
ereket meg bátya, aşt ismet meg bátyac: Mi-
képpen te most è temlőtsbe tartatol, es halált
kel bűnedned. Mert ha è gonofságot nem
műueltet vólna, nem orzotál auagy embert
nem öltel zc. è halálra nem kellene menned.
Latodè, ez è világnac itileti, vélekedése es
gondolattya. De más módon tanóld meg is-
merni az Istent.

Vgy vagyon vgyan, hogy à ki keresztyé-
nül es az Istennec akarattya es parancholati
szerént él: ez è világi életnek nagy hasznát vési.
De azért annac is nem kel kétségbe esni, à ki
illyen képpen nem élt. Mert nem gyönyörke-
dic az Isten à bűneseknek halálába, hané meg
akaria à bűnt bochátani, es à bűneseket öre-
kè idűöziteni akaria. Ezért akarta, hogy az ő
egyetlen egy Fia emberrè legyen, es à keresz-
t fán meg hallyan, es mi erőtünc bűnedgyen,
hogy mi az ő bűnedése es halála által, min-
den bűneinknek bochánattyát es örec életet
nyeriünc.

Ha ezokaért à te bűneid háborgatnac té-
gedet,

gedet, es ha à te lelki ismereted meg rettent,
tahát ide forduly, es arra néz, à mit a Christus
te éreted chelekedet es senuedet, Mert est
mondgya az örök Istennek igéie, A Christus
az Istennek igaz es egyetlen egy baránya, à
ki viseli è vilagnac bűnét: Hate embervagy, ta
hát része vagy è vilagnac: Ha kedig része vagy
è vilagnac, valyő hova tötte az Isté à te bűnei
det? E világ itileti szerént vgyan raytad vad-
nac, es ezért kel halalt senuedned, Illyen è vi-
lagnac itileti.

De kérlec minemű az Istennek itileti? Tud
ni illic ez: A Christus az Istennek fia eluötte à
te bűneidet, es ő magára vötte viselte őket, es
eleget tött azokért, hogy te immár, ha igaz
hittel à Christus halálát es elégtételt te hoz-
zád kaptsolod, à te bűneidtől szabados es örök
ké való Isten fia lehets es maradhatsz.

Mert à mi WRunc Christus Iesus önen-
magá is ilyen képpen szól, sent Iános Euange-
liománac harmadic részébe: Vgy szerete az Is-
ten è vilagot, hogy az ő egyetlen egy fiát ada:
Erre, hogy minden, à ki ő benne hisen, el ne
veessen, hanem öröcké élyen. Im hallod, hogy
ha à Christus meg nem hólt volna, minckűnc
minde-

94
mindenűnknek az örök halálba kellett volna
maradnunc, es öröcké elkellet volna vesznunc:
Miért kedig hogy ő meg hólt, ezokaért min-
denűnknek, mind ennekem s mind tencked
ő benne kel biznunc, az az, erőssen eltekéle-
nunc à mi sűuűnkbe, hogy mi éröttűnc senu-
edet, es mindent à mi ionkra es hasznunkra
chelekedet legyen, es hogy mi elnevesűnc,
hanem öröcké élyűnc.

Tanöld meg itt ezokaért, es visely gondot
rea, hogy à mi WRunc Christus Iesusnac ef-
fele iotéteményét, iól meg ertsed, es temagad
hoz kaptsoljad. E vilagnac vgyan à te hala-
loddal eleget téss, azért, hogy à feiedelemség
ellen, es à te felebaratod ellen vétkeştél: De
az Istennek à te haláloddal eleget nem téss:
Hanem à Christus tött te éretted eleget, est
ez egy elégtételt kaptsold hozzád, euel vigas-
tald à te lelki ismeretedet, es è vigasztalásba
nagy öremmel mulyálki è világból: Mert bi-
zonyos vagy, hogy à Christus te érötted hólt
meg, hogy e képpen lennél igazza.

E világ elöt igaz vagy: Mert à mit érdem
lettél, ast senueded, es a szerént vagy on dol-
god. Az Isten elöt is igaz vagy: Mert à Chris-
tus sen-

tus benuedet es meg holt te erettet, es a te bű-
neidert. Est a Christus benuedet es halalat
forgasd bűnedbe, inkáb, hogy nem mint e te
ielen valo halalodat. Mert a Christus halala
meg segit tegedet, es az örök életre visen. De
e te halalod, chac e nyaualyas e világi élettől
folt meg tegedet. Kebzed ezokaért, mine-
mü változás legyen ez?

Miképpen rettenthetne meg ezokaért te-
gedet, auagy miképpen tehetne somoruua e
te halalod, holot, a mennybeli attya. Isten
kegyelmes te hozzád a Christusert. Hollott a
Christus a te bűneidet ő magara vötte, viselte
es mindenikert az ő mennyei sent attyanac
eleget tött.

A Minister itt a foglyot külemb külemb lép
mondássockal vigasztalhattya a sent irasból. Mine-
mü ez loh. 11.

A ki én bennem hisen, még ha meg ha-
land is, él. Es minden a ki él, es hisen én ben-
nem, meg nem hal öröckè.

Azonképpen. 1. Iohan 2. Ides fiatskaim,
est irom tünkter, hogy ne vétkezetec. Ha ke-
dig valemeliter vétkezendic, Sósólone va-
gyon az Istennel, a Iesus Christus, ki igaz, es
ki eleg-

ki elegtétel a mi bűneinkért, nem chac a mi
bűneinkért kedig, de e telyes világnac bűne-
ertis.

Ismet Matt: 11. Iduetec én hozzám min-
nyáian kic munkálkodtoc, es meg terheltetec
tec, es én meg nyugotlac tüteket. Vegyetec
fel reatoc az én Igamat, es tanuljatoc én tő-
lem. Mert én engedelmes vagyoc, es alázatos
süüü, es nyugodalmot talaltoc a tü lelketek-
nec.

Ezeckel e mondássockal, auagy e höz hasonlato-
sockal, de roudedekel, élyen a Minister, es ezeket iöl
meg rostalya a segény fogoly elöt: Mert ha soc kü-
lemb külemb fele irast hoz eleybe, a soc irással meg
bántatic, es chac egyet sem vehet ekebe benne.

Mikor immár effele vigasztalássockal es lép mő-
dássockal meg chendefeder es meg vigasztaltatott a
segény fogolynac lelki ismereti: Miképpen bűkségis
meg vigasztaltatnyi, hollor az Isten meg igerte az ő
igeiuel valo ielen voltár es hathatóságát, az ő sent

Lelke álrál: Annac vránna a Minister más fele
vigasztalással elher, tudni illic, hogy a segé-
ny fogolynac igyeközzec a halálnac bi-
dalmas voltat, melyet benuedni kel
e világ elöt, meg könnyebiteni,
az Istennec igeiuel.

Z. A FOGO-

A FOGOLYNAC

VIGASZTALASA, AZ Ó

meg büntetésének bídal-
ma ellen.

Szerelmes barátom, Immár à te WRad Istenned előtt, à te iduőségéd felől bizonyos vagy, à te lelki ismereted is immár chendés: Ezokaért minden egyéb gondolatokat es kéferteteket ki rekezd immár à te búuedből, melyec teneked esődbe forognac è bídalóért, es è te halalodért, es semmit egyebet ne műuely, hanem főképen chac è te éledbe adot vigasztalást, melyet immár meg nyertél, forgasd esődbe, es erőssen meg tartád. Akar mitteitilyen è világ à te igyedről, halálodról es egyéb dolgaidról, ne gondolvél, Nám bizonyos vagy, hogy à Christus által örec élet igértet es kerestetett teneked.

Te ezokaért, szerelmes barátom, vesd egymás mellé à nyereséget, es à kárt. Te vgyan, es mind è telyes világ, nagy kárnac itili est, hogy te most nem természetserént valo halálal halál meg: Nò, had legyen bátor kár: Demichoda

choda ez az ellen? hogy è nyaualyás élet vtán, az örök életnek leső örekesé? A st itilnéde te nagy kárnac, hogy ez időserént valo halál által, a meg igirt örök életnek meg nyeresére raggattatol? Ot est nagy nyereségnek kel itilned es tartanod, miképpen valóba nagy nyereség es haszon.

A halál vgyan rettenetes, de chac azok nac, à kic semmit egyebet nem műuel nec, hanem meg halnac, es semmi reménfégec ninczen az örök élet felől: De teneked reménféged vgyon: Mitt rettegnél ezokaért, es mitt kesergednél magadat?

Ne talántán tiz auagy hus estendouel többet éltél volna: De ki tndgya mint iártál volna azon közbe, es mint löt volna dölgod mind testeddel s mind lélkeddel? De most è halál által elvittetel, hogy hamaráb meg szabaduly ez életnek minden nyauallyából, es à más élettre, az az, az öröcké valo öremre iuthafs. Mert ez à te reménféged, melyre meg is keresetelkörtél, hogy à Christus halála által, az örök élettre iut. Ez à te reménféged, mely te benned meg erőssítetic, es bizonyósatétetic az WR vdchoraiánac Ssentfégeuel, hogy te
Z 3 semmit

femmit ne kételkedgyél, hanem bizonynal
hidgyed, hogy a Christus teste, es vére melly-
ec e bentségbe teneked solgáltattatnac vált-
ságul bizonynal te éretted adattattanac. Mi-
tehetne tégedet ennél bizonynyosbá, az örök
élet es bodogság felől?

Ezokaért e te egy bõmpillantásig valo
halálad ne rettegélsen tégedet, hanem erősit-
fed, batorítsad es vigasztalyad a te bûnedet, a
iõuendõ örök étellel, mely a Christus által te-
neked kereszterett, es a böchületes bentségnek
vételebe teneked adattattot. E mostani halá-
lodat kedig olly chelekedetnek ismeried, me-
ly által a bûnnec tellyeséggel meg halás, mely
teneked a Christus ba, es a Christus által tely-
eséggel meg bochattattot.

Ha kedig estt mondod: Ah, bídalom az
embernek, ilyen képpen meg halni, es eképen
bûnéért nyiluan meg büntettetni.

Nò, had iarton ez: Estt érdemlettet. Ezo-
kaért benued bekefséggel estt, a melyet tere-
ád hozot a te bûned: De azzonközbe arról se-
feledközzel el, minemü tistefség es dichóség
követi e te bídalmis haláladat, melyet benu-
ueds.

Elõsör,

107
Elõsör, Mert vgy halás meg vgyan mint
orvv a vagy toluay. De nem chac vgy halás
meg mint orvv a vagy toluay, hanem mint
keresztényen, ki e kettõrõl tess vallást, mind Isten
s mind e világ elõt. Elõsör a te bûnedrõl, me-
lyel e halált érdemlettet. Masodszor a Chris-
tus benuedéserõl, haláláról es érdemrõl, me-
ly által hised, hogy teneked minden bûneid
meg bochátatnac, es hogy teneked örök élet
es bodogság adattattic.

E hitt igaz es keresztényeni hit: Es e te val-
lasod keresztényeni vallás, melly téged az Isten
elõt ékesbé es dichóségesbé tess, hogy nem
mint e halálnac bídalma, melyet benueds.

Masodszor, E sem kichin dichóság, Errõl-
is gondolkodgyál: Hogy e te halálad, melly
az Isten szerzése szerént, a te bûnedért, te read-
vettettet, olly chelekedet, melyel a te WRad
Istenedhöz vtólso engedelemmel vagy.

Mert miuel hogy a te WRadnac Istened-
nek akarattyánac es parancholatinac nem en-
gedtel, abba, hogy a bûnt eltáuoštattad vól-
na: immár ebbe légy engedelmes, hogy az
érdemlett büntetést benued io keduel, Sen-
kit ezért ne gyúloly, Minden embernek ides
bûnel

bűnel meg bochás, még azoknac is, à kic valamiképpen è te veszedelmednec okai: azoknac is, à kic tégedet meg fogtattanac.

- Ha est tebed, es ilyenképpen chelekedel, bizonyal tudgyad, hogy valóba à te WRadnac Istenednec szolgálj, es igazán engetj, mi képpen engedni tartozol. Az Istennec kedig szolgálni, miképpen iol tudod, nem bídalom, sem ségyen, hanem tisztség, dichiret, es az Istennec igen kedues. Miuel kedig hogy ez az Istennec akarattya, hogy te bűneidért ilyen képpen senuedgy: No ezokaért, szerelmes baratom, adgy ió keduel es öremest à te WRadnac Istenednec ez vtólfo engedelmedet, Nám è kőuul valóba bánkodol rayta, hogy à te telyes életetbe ilyen gyakorta meg bántottad à te WRadat Istenedet, es hogy sohá az ő akarattyanac nem engettél.

Ez è te engedelmed, miért hogy ió es Istennel kedues chelekedet legyen, haszon nélkül sem lessen: Mert miképpen te ennec előttè à te gonofságiddal sokakat egyebeket meg botránskottattál, Azon képpen most à te haláloddal es meg büntetteseddel sokakat meg iobbitas, kic ne talántán ha à te halálodat né láttac

láttac volna, ezenféle bűnekbe estenec volna: De most à te példaddal meg indulnac, az Istent felic, es à gonosztól eltauoznac.

Miért hogy ezokaért ilyen nagy hasznoc kőuetic à te halálodat, tudni illic, à bűnnec ismereti, à hitnec keresztényeni vallástétel, szabad akarat szerént valo engedelem, es ez akarat szerént valo engedelemből kőuetkező hasznoc, ne gondoly ezokaért, attyámfia, è halálnac bídalmaual es semérméuel, hollot è bídalommal ilyen dichőféges es keresztényeni ékeség egyesült.

Ha te è világgal egyetembe è halált bídalomnac itiled, Ielen vagy on à mi WRunc Istennunc, mind az ő sent angyaliaual, ez mást itil, es è szabad akarat szerént valo engedelmet, è vallást, es ez életnec meg iobbitását, nagy tisztségnec es dichiretnec itili.

Légy bátor es álhatatos bűnel ezokaért: Ezen bõmpillantásba è bídalom nagy dichőfégge változic, Noha à te tested è világnac itileti szerént bídalmasó fűg, à vagy feksbic. Mert az Angyaloc véuén à te lelkedet, nagy tiszteféggel visbic à te WRadnac Istenednec, miképpen bõl az WR Christus amà ségény Lázár felől.

Felől, Ekt è vigasztalást fogd meg es tarch eröl
sen: Es semmi godod né legyen, se e halálnac
bidalmara, se e vilagra: am iárianac, chele-
kedgyenec, es itilyenec à mint akariac.

Te dichird à te WRadat Istenedet, adgy
hálát önéki, hogy tégedet à kegyelemre, à hit
tre es ismerettre hozot es hiut: Es è remén-
ségbe mind végig meg maradgy, melly ten-
ked es minekűnc à mi WRunc Christus Iesus
által kerestetett es érdemlettet. A te Chris-
tusba való bizodalmod meg nem chal tége-
det. Miképpen most itt hised, így leszen dol-
god à más vilagon. A te lelkedet aiánlyad à
Iesus Christushnac à te hív v pástorodnac, es
menny békeséggel.

MIKEPEN ES MIT KELLYEN CHELEKEDNI

à fogolyal, à ki az ő ellenségenec
semmiképpen nem akar
meg bochátni.

Mikor à fogoly oly igen meg háborodot az ő
ellenségi ellen, hogy semmiképpen nem akar neki
meg bochatni: De mind az által az WR vachoráiat
kéri, Eképpen kel chelekedni à Ministernek.

Először,

102
Először, meg kel kérdeni tőle: hogy ha telyes bú-
ból keuánya, hogy az Isten meg bochásza önéki min-
den bűneit, valamit művelt telyes életébe.

Ha à fogoly versenyessen es keményen felelűen
est mondgya: En nem gondoloc vele, akar haragod
gyéc s'akar ne: akar bochásza s'akar ne (mint gya-
korta soktac felelni az Istenellenec, es à testibátor-
ságbeliec.) Ackor à Minister valóba meg solit-
sa de azért kegyes befédél, es eleybe támaszsa az I-
sten haragiát à bűn ellen, miképpen ennec előtte is
meg jelentetter. Hogy meg gondollya, minemű ala-
pattya legyen iouendőre mind öröcké az ő lelkénec.
Az WR vachoráiat se adgya addig neki à Minister
míg illyen sűvel leszen.

Ha kedig asit feleli: Hogy előtte igen keuánya,
hogy az Isten önéki minden bűneit meg bochásza, es
ő hozzá kegyelmes legyen, mindiárait insé à Mi-
nister, hogy meg gondolya, miképpen igiri az Isten
à bűnnec bochanattyat: Mert haval, ha mijs telyes-
séggel meg bochátunc à mi ellenűnc véteteknec, mi-
képpen az WR Imadságába is tanított imádkoz-
nunc.

Ved esedbe ezokaért, szerelmes barátom,
miképpen kérheted telyes sűuedből, hogy az
Isten meg bochásza à te bűneidet, hollot te
nem akarst meg bochatni à te ellenségednec,
holot tartozzol vele, hogy meg bochás neki?
Heiába való à te imádságod: es temagad sen-
tenciát adst temagadra, hogy az Isten egy bű-
nedet

A a 2

nedet se bochássa meg, es tuduán s'akarátod
szerent à Christus akarattya es parancholatya
ellen chelekedel: Az ő kegyelméuel es segetse-
géuel sem vigasztalhatod magadatt.

Est is meg gondolt, atyamfia, mely nagy
külembfég legyen, à mi meg bochatafsunc es
az Isten meg bochatafsa közet. A mi Wrunc
Iesus Christus hasonlatóságot ad elönkbe a-
mà solga felől, à ki az ő WRánac tiz ezer ta-
lentommal vala adós, es azt mondgya, hogy
ez à mi adóságunc, mellyel mi ő-neki adós-
foc vagyunc meg fizethetetlen somma. De à
mi felebaratinc adósága, mellyel minékunc
adósoc, száz garas: Latod, mely kichin à mi
felebaratinc adósága: de mely igen nagy à
miénc. Ki nem engedne meg ezokaért egy
fillyert, hogy ő neki egy fillyerert ezer forin-
tott engednéne meg.

Meg ielenti touáb à Christus, mint lőtt
dolga annac, à solgánac, à ki tiz ezer talen-
tommal vala adós, à ki nem akara könyörül-
ni az ő solga tarsán: Mert örök télőtre vete-
téc: Igy járunc mijs, ha meg nem bochátunc
à mi felebaratinknac, hogy az Isten sem bo-
chát meg minékunc: Es est è sentenciát úti
feyünk-

103
feyünkhöz: Köfsétec meg kezeit es lábait, es
vesétec a külső fetetfégre. Meg lásd ezokaért,
ha az Istenec è rettenetes itéletit, es kemén-
séges sentenciáiát el akarod táuoztatni, hogy
meg bochas à te ellenségindec: Mert bizon-
dolog, hogy ebbe egyeb nem lehet, hanem v-
gy kel lenni, à mint az Isten elrendelte.

Annac vtána, oly igen szükségesc nec ielen-
ti à Christus Iesus, Matth. 5. à mi ellenségin-
nec valo meg bochátást, hogy az Istenec ad-
dig míg ellenségindec meg nem bochátunc
nem kelemetes, sem áldozatunc, sem alázatos-
ságunc, sem imádságunc, sem egyeb jó chele-
kedetunc. Ezokaért ínt à sent Lélec valóba
sent Pál Apostal által: Hogy à nap elne nyu-
godgyéc à mi felebaratunc ellen valo hara-
gunkon.

Most ezokaért érts meg, szerelmes barátó,
mely igen nagy legyen ez è te bűned, hogy
ilyen foc ideig haragot tartottál sűvedbe à te
felebarátod ellen: Es hogy még most sem a-
karss meg bochátni neki, hanem mégis harag
sol ő ellene.

Ha valami okosagod vagyon, miképen
nyiluan vagyon, gondold meg es ved esed-
be,

be, Mit ártasz te keménységeddel, hogy nem akarok meg bochtani a te atyátfiainak? Te most itt a tömlőbe tartatol: Egy a vagy két nap után meg ölnék tégedet, mit ártasz annak után a te haragoddal a te ellenségednek? Nyilván a te haragoddal önként semmit nem ártasz, de temagadnak igen nagyot ártasz.

Ennek okaért ved elődbe magadat. Te erőtted, nem én magamért szól: Mert ha én is akarom, hogy az Isten kegyelmes legyen én hozzám, szükség, hogy meg bochtassak azoknak, a kik én ellenem vettenek. Ha ezokaért a te keménységedbe meg maradsz: Nem adhatom tenéked a mi WRunc Christus Iesusnak Testének és Vérének szentségét, mely minket főképen int a Christus példái aul az atyátfiúi szeretetre, ki önen magát halálra adta mi erőttűnc, ő ellenségiért: hogy mi is a mi felebarátinknak, még ellenségeknek is, meg bochtatánánk, és szolgáljánhanc igaz szeretettel önéki.

Ha kedig a Fogoly effele intéseckel sem lágyul meg: Kérdegye meg a Miniser.

Látom, szerelmes barátom, hogy a te sü-
ued

104
ued semmiképpen nem akar meg engedni, hogy meg bochtana az ő ellenséginék: Mond meg ezokaért ennékem. Kéuannodé, hogy az Isten oly lelket adna tenéked, hogy meg bochtathatnál a te ellenségednek? Auagy akar-nadé, hogy valaki imádkoznéic te éretted az WR Istennék, hogy az WR Isten aist művelné te benned az ő szent lelkével, hogy meg bochtathatnál a te ellenségednek, és ió süvel lehetnél hozzáic, miképpen a Christus Iesus az ő fessítőhöz, kikért imáda a magas kereszt-fán?

Ha aist feleli a fogoly, hogy keuánnáia, De hogy az ő süvet semmi képpen erre nem hoshattya, és hogy bányá, hogy est nem tehet. Intse a Miniser hogy könyörögien az WR Istennék, hogy az WR Isten lagyítsa és világosítsa meg az ő süvet, szent lelkével, hogy est művelhesse. Annak után hiya elő a kik ott vadnak, és ielentse keus beléd azzoknak a fogolynak szükségét, és annak utánna terdálua mind a ielenvalóckal imádkozzék eképpen.

IMADSAG.

Órec mindenható és kegyelmes atya:
Te tudsz mindeneket, te iól tudod, minemű e-
denycc vagyunc, minemű gyarlostagba és vis-
safor-

sa fordultságba estűnc te tőled eltávozuán:
Mert semmi nem vagyunc egyebec, hanem à
te akarotodal ellenkedő darab sár. Mely mi
visssa fordultságunkat most sirattyuc te elöt-
ted, à mi bűnűnk nec valoba valo banattyáual:
De miért hogy minékűnc, mindenink nec,
alst parancholtad, hogy à tesserelmes sēnt fia-
dat halgásuc: Ezokaért ő tőle tanuluán az ő
parancholattyából, tehozzád folyamunc, ke-
gyelmes attya: Es azoc, kiket à keresztyéni es
à te tőled párantfolt sēretett, à te fiadnac à
Christus Iesűnac neuébe egyé tőtt, könyör-
gűnc tenēked, hogy könyörűluén mi raytűc,
meg ne vessed à mi könyörgésűnket, mellyel
tenēked könyörgűnc à te közbejáró fiadnac.
bizodalmaual, hanem kegyelmessen meg hal-
gásad: Es à te sēnt lelked által è mi tagunk-
nac bűnűt fel indítsad, es meg lágítsad, hogy
ez tenēked, es à te akarotodnac valóba enged-
hessen, es mindennec, még az ő ellenséginék-
is, meg bochathasson, es igaz hittel a tē igire-
tidet meg foguán, à te fiadba, à Christus Ie-
susban öröc életett es bodoságot nyerhessen.

Ez imád-

105
Ez imádságot elvégezuén à Minister mondgya
el à köz gyónatott, es mindent à képpen cheleked-
gyéc, mint ennec előtte à betegőckel valo communi-
cálásba meg ielenőtűc.

A FOGLYOKNAC MAS RÖVIDEDEN VA- lo tanításoc es vigasztálásoc.

Szerelmes attyámfia: Az Isten sockal kü-
lemben nézi es itili ez igyet, hogy nem mint
az ember.

Nem minnyáian elkárhostac az Istennel,
à kiket è világ meg itil es kárhostatt.

Előtte minyaian gonosoc es bűnesec va-
gyunc, es egyűnc sem felyeb valo masunknál
ő előtte igazsaggal es iamborsaggal, sőt sem-
mi külemlég sinch mi közettűnc, hanem chac
mikor az ő kegyelmessége es irgalmasága
mi kösűnc külemléget téssen.

Hogy kedig az Isten nekiket közzűlűnc à
feiedelemség által meg fog, meg büntet es
meg öl, es nem engedi, hogy az ő gonosá-
gokba elő mennyenec: Ez az ő iouoltánac es

B b

irgal-

irgalmasságának iele és bizonsága. Mert e-
képpen, és ezeckel segíti az Isten a régi Adá-
mot meg elnhitenűnc, hogy ne fennelkőd-
gyéc, és gonoszt gonoszhoz ne adgyon, az ő
gonoszságát ki ne mutassa, és hogy efféle gon-
gondolat ne legyen az ő szűvébe: Nintsen
gondgya az Istennek az emberre: elfeledkő-
zet róla, és hogy ilyen képpen öröcké elne
veszben.

Az Isten ennec è nagy gonosznac ellene
ál és elől vészi, és a feiedelemség által efféle go-
noszságra sokot régi Adámot meg fogat,
mely mindé gonoszára haylando, és igen kési,
és meg hadgya őtett őlnyi. Mert sokkal iob,
hogy a gonoszságra sokot test elestéc, hogy
nem mint a lélec el veszben: Mert è meg rom-
lot test semmire nem haylandob, mint a go-
noszára. Ez okaért, ez idő szerént való Büntetés
fel büntötti meg az WR a feiedelemség által
efféle embert, hogy végre öröcké való bünte-
téssel ne kelyen eluesíteni.

Az attyának módgya szerént chelekedie
az Isten, a ki meg veri vesdual az ő fiát, és a
gonosztól meg tartostattya, hogy annac vtán

na

106
na è gonosért nagyobb vesedelembe ne eséc,
és végre az ő attyának minden örekfégét el
ne vesesse. Ezenképpen hágy nekiket a feie-
delemség által meg büntettetni és meg ölet-
tetni, hogy annac vtánna az ördeg őket öröc-
ké való kényyal ne kénosíhassa.

De ne talántán te aszt mondod: Más kép-
pen is chelekedhetnéic mi velűnc az Isten en-
nel, tudni illic, hogy bent lelked adna, hogy a
bűnnec ideien ellene állhatnanc.

Iól mondod, vgy vagyon. De nem elég
kegyelemè ez is, hogy az ő atyai iouóltat né
fordittya el, nem vonstia meg, el sem vészi mi-
tőlűnc? Elég legyen minékűnc ezokaért az ő
kegyelmessége, és irgalmassága, miképpen
sól Szent Pál Apostalnac is. 2. Corint. 10. E-
lég tenéked, hogy énnekem keduembe va-
gy.

Ennec okaért, noha mindgiarást a bűnt
és a gonos keuanóságokat, a gonos indulatoc-
kal egyetembe el nem vészi: De mind az által
elég legyen minékűnc, hogy est mi bennűnc
nem kárhostattya. de attyaképpen ostoroz, el
visel, és el benued, mind addig, míg valamen-

B b 2

nyere

nyére meg iobbulunc, es amà régi Adam à
mi testünc mindenestől fogva meg hal.

Ennec felötte est is meg kel gondolnunc:
hogy az Isten bölch. Ezokaért nem akar mi-
uelünc à mi akaratunc szerént chelekedni.

Egy aránt sem akar minden emberel che-
leködni: hanem aßt akaria az ő bölchésege
szerént, hogy külembfég legyè mi közettünc,
hogy együnkel eképen, masonkal más képen
cheleködgyc: Az ő iouóltánac, sem vége, sem
módgya, sem száma ninchen.

Az ő bömei bellyeb néznec è világ bömei-
nél, tudni illic à süvvre. Az ő bömei sockal ir-
galmasbac è vilagiénál Meg engedi niha, ho-
gy valaki è világ elöt halálra itiletséc, mint
gonosztéud: De à gonosztételbe nem hadgya
eluešni: hanem meg segiti mindiárást, es meg
vigaštalya, mihelt őneki könyöreg. A mint
à toluayal chelekedec, Lucæ 23. à ki iob keze
felöl fesítettet vala melléte. Ennec könyörgé-
se rönid vala vgyan, de tellyes süből száma-
zot. hallottad mely igen kedues lön ennec kö-
nyörgése az WR Iesus Christusnál: Sád-
mas halálal hala vgyan meg è világ elöt, mint
toluay,

102
toluay, es mind ördegnec fia: De Isten elöte
dichőségesen, mint Istenec fia: Az vtólso
itilet nec napián az Istenec keménséges iti-
letin sem méri senki ötett valaminemü bün-
nel kárhoštani.

Kerdhetnéd: Honnan vagon ez?

Felelet: Mert à Christus Iesus az ő ártat-
lan halálával meg szabadította, es meg váltot-
ta ötet az ő bűneiből, es az ő bent kénšenue-
désével eleget tött ő érötte, es az ő meg fi-
zethetetlen adoságát telyességgel meg fizet-
te. Az ő šenuedése es à keresztfan valo halála
nem érdemlötte őneki az Istentől est è kegy-
elmet es iduőséged: hanem à Christus érdem
let es kereset őneki mindent, az ő šenuedése-
vel es halálával. Az ő šenuedése kedig okot
adott őneki, hogy à Christus melle fesített-
üen è nagy kegyelemre iuthafson.

Látod ezokaért. Šerelmes attyámfia, è
meg fesített toluayba, mely igen hasznos le-
gyen, hogy niha az Isten nekiket eképpen of-
toroz, es à meg büntetésre ragattat, es à fele-
delelemfég által meg ölett.

Bb 3

Ezoka-

Ezokaért mijs könyöregiunc ő neki, ho-
gy it è világon gyöteryien, ostorozzon, ve-
ryien, büntessen, es égesse à mi régi Adámun
kat, es tisztítsa: chac hogy à más világon meg
kegyelmezzen, mint Szent Agoston Doctor
ból.

Ide illic à tékozlo fiurol valo példa beszéd is, me-
lybe meg abrástratic az Istennek à meg terti bü-
nefekhöz valo kegyelmessége, A ki el veset
vala: de ismet az ő atyához tertiuen,
kegyelmet es irgalmassá-
got talál, Luc. 15.

FINIS.

COLOSVARBA NYOM-
tatot Heltaj Gaspar által.

1 5 5 9.

